

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Fakulta Zdravotně-sociální
Ústav sociálních a speciálněpedagogických věd

Bakalářská práce

Sociální fungování netholiků

Vypracovala: Pavlína Bečvářová, DiS.

Vedoucí práce: doc. PhDr. Bc. Alena Kajanová, PhD.

České Budějovice 2016

Abstrakt

Odborná literatura označuje závislost na internetu jako netholismus. V současnosti se netholismus řadí mezi nejčastější typy rizikového závislostního chování. Předložená bakalářská práce je sondou do života mladých lidí, kteří mají určitý problém ve vztahu k používání internetu. Tento problém ovlivňuje nepříznivě jejich chování ve volném čase, jejich vztah s blízkým okolím, tzn. s lidmi, se kterými jsou běžně v kontaktu (rodinou, kamarády, známými, apod.).

Bakalářská práce je rozdělena klasicky na dvě části: teoretickou a praktickou. Teoretická část se zabývá konceptem sociálního fungování a životní situace jedince. Dále popisuje, jak závislost vzniká, jak se definuje, čím se vyznačuje, člení druhy závislostí a seznamuje s termínem netholismus. Uvádí, jaké moderní komunikační prostředky netholici v současnosti využívají a s jakými nepříjemnostmi se mohou během jejich používání setkat. V závěru teoretické části jsou předkládána různá řešení problému závislosti na internetu doporučená autory moderní odborné literatury.

Praktická část je zpracovávána pomocí kvalitativní výzkumné strategie. Zvolila jsem zde metodu dotazování a techniku polostrukturovaného rozhovoru pro získání materiálu k následnému zpracování dat. V této části je obsažena analýza rozhovorů s pěti dobrovolnými informanty ve věku od 19 do 25 let. Jejich výběr probíhal metodou sněhové koule (snowball sampling), kdy jsem od prvních oslovených účastníků získala kontakty na další osoby, které by mohly splňovat podmínky pro můj výzkum. Potencionálním netholikům jsem zaslala test závislosti na internetu a ta byla buď potvrzena, nebo vyvrácena pomocí tzv. Chenovy škály závislosti. Data jsem analyzovala pomocí otevřeného, axiálního a selektivního kódování. Následně jsem v diskusi odpověděla na předem stanovené výzkumné otázky.

Práci na téma „Sociální fungování netholiků“ jsem se rozhodla zpracovat z toho důvodu, že jsem chtěla především navázat na absolventskou práci z vyšší odborné školy, kde jsem se zabývala vlivem (všech) médií na mládež. Cítila jsem, že je třeba zaměřit se jen na jedno médium a zároveň zkoumat jeho hlubší působení na skupinu,

kteřá je mi věkově nejbližší: „mladí dospělí“. V této práci jsem chtěla zjistit, jak internet ovlivňuje mladé lidi v kontextu jejich blízkého sociálního okolí.

Cílem práce bylo popsat, jak netholismus subjektivně mění sociální interakce a vztahy. V souvislosti s tímto cílem byla vytvořena hlavní výzkumná otázka: „Jak ovlivnil příchod internetu a jeho následné nadužívání život dotazovaných v jejich sociálním prostředí?“ Tuto hlavní výzkumnou otázku jsem zodpověděla pomocí následujících vedlejších výzkumných otázek: „Co je podle informantů důvodem jejich pociťované změny?“ „Jak ovlivnil internet trávení volného času u dotazovaných?“ „Jak ovlivnil internet vztahy s přáteli a rodinou?“

Z výsledků práce vyplynulo, že netholici na internetu hledají podporu v sociální oblasti (mají strach z osobní interakce či jsou samotářští a tento způsob komunikace je pro ně pohodlnější). Jejich chování ukazuje na vlastní slabiny v interpersonální komunikaci a interakci mezi nimi a okolím. Nahrazování osobní komunikace komunikací psanou (chatováním) má za vedlejší účinek fakt, že řada lidí dává přednost povrchnímu dopisování si přes internet, a to i s absolutně cizími lidmi, před interakcí s blízkým okolím. To může mít za následek nepochopení a hádky mezi netholiky a jejich bezprostředním sociálním okolím. Většina z netholiků by chtěla čas strávený na internetu omezit a někteří se o to už pokoušeli, ale zatím jejich snaha nepřinesla očekávané výsledky. Dotazovaní netholici vykazovali v podstatě všechny znaky závislostního chování popisované odbornou literaturou.

Bakalářská práce může posloužit jako zdroj informací pro budoucí či současné sociální pracovníky, kteří chtějí pracovat nebo už pracují s mladými lidmi. Je totiž možné, že se v budoucnosti setkají s někým, jehož nepříznivou sociální situaci ovlivnila přemíra času stráveného na internetu. Dále by mohla být přínosná pro osoby, které mají ve svém okolí někoho blízkého, kdo má s používáním internetu problém.

Klíčová slova

Internet, mladí dospělí, netholismus, sociální fungování, závislost.

Abstract

Professional literature terms addiction on the internet as a netholism. At the same time the netholism is ranked among the most often types of risky additional behaviour. Presented bachelor thesis is a probe into the life of young people which have certain problem in relation to using the internet. This problem affects unfavourable their behaviour in the free time, their relationship with close surrounding, it means with those people they are frequently in contact (family, friends, acquaintance, etc.). Bachelor thesis is typically divided into two parts: theoretical and practical.

The theoretical part is engaged in the concept of social functioning and living situation of an individual. Also it describes how an addiction come into existence, how it is defined, for what is marked, divides the types of the addicts and introduce with the term of an addiction. Presents which modern communicational instruments netholics use at the same time and with which troubles they can meet during their using. At the end of the theoretical part there are presented various solves of an additional problem with the internet recommended by the authors of the professional literature.

The practical part is processed by the assistance of qualitative research strategy. In this place I have chosen the asking method and the technic of self-structure dialogue for gaining of material to next processing of datas. The analysis of interviews of five voluntary informants from 19 to 25 years is contained in this part. Their selection take place by the methods of snowball sampling, when I got contacts to next people, from the first addressing participants, which could fulfil conditions for my research. I sent the test of an internet addiction to potential netholics, and the addiction was confirmed or disproved with the aid of so called "The Chen internet addiction scale". I analysed datas by means of open coding, axial coding and selective coding. After that in discussion I answered to prepared research questions in advance.

I have decided to make the thesis on theme "Social functioning of the netholics" out of the reason that I wanted to continue in graduate thesis from college institute where I dealt with the influence of (all) media on youth. I felt that it is necessary to aim only one medium and simultaneously explore his deeper influence to group which is

close to me by its age: “the young adults”. In this thesis I wanted to find out how internet influences young people in the context of their close social surrounding.

The aim of work was to describe how the netolism subjectively changes social interactions and relationships. In the context of this aim it was made the main research question: “How an approach of the internet and his next excessive using influenced the life of informants in their social surrounding?” I answered this question by means of another next research questions: “What is the reason of their change according to the informants?” “How the internet influenced the leisure time activities at informants?” “How the internet influenced the relationships with friends and family?”

Out of the results it follows that the netolics look support in social sphere on the internet (they have fear of a personal interaction, or they are solitary and this means of communication is more comfortable for them). Their behaviour point at their own weaknesses in interpersonal communication and interactions between them and their social surrounding. The replacing of personal communication by the written communication (chating) has the side effect that the certain group of people prefer shallow chating on the internet, and it with absolute foreign people, to interaction with close social surrounding. It can have consequence incomprehension and arguments between netolics and their immediate social surrounding. The most of the netolics wish to want restrict the time spent on the internet and some of them try that but their attempt to this didn't bring awaited results. Questioned netolics showed basically all characteristics of an additional behaviour described by the professional literature.

The bachelor thesis can serve as a source of the informations for the future or current social workers which want to work or already work with young people. It is actually possible that in the future they meet with someone whose unfavourable social situation influence the excess of time spent on the internet. Also, it can be helpful to people who have someone in the social surrounding who has a problem with using the internet.

Key words

The internet, young adults, netolism, social functioning, the addict.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to - v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 2. 5. 2016

.....

Pavλίna Bečvářová

Poděkování

Děkuji vedoucí bakalářské práce doc. PhDr. Bc. Aleně Kajanové, PhD. za odborné rady, připomínky a metodické vedení práce. Dále bych chtěla poděkovat všem zúčastněným informantům za jejich otevřenost a spolupráci. V neposlední řadě děkuji také rodině a všem dalším lidem, kteří mě podpořili a poskytli prostor pro zpracování práce.

Obsah

ÚVOD.....	10
1 TEORETICKÁ ČÁST.....	12
1.1 Koncept sociálního fungování a životní situace.....	12
1. 1. 1 Sociální fungování.....	12
1. 1. 2 Sociální role	13
1. 1. 3 Životní situace	15
1. 1. 4 Zvládání těžkých životních situací	15
Sociální opora a rodinné vztahy	16
1. 2 Netholismus.....	18
Definice závislosti a její znaky.....	18
Vznik závislosti	19
Členění závislostí.....	20
1. 2. 1 Behaviorální závislosti (závislosti na aktivitě)	20
1. 2. 2 Netholismus.....	21
1. 3 Sociální fungování netholiků.....	22
1. 3. 1 Moderní prostředky a jejich využívání netholiky.....	23
Internet.....	23
Chaty.....	23
Sociální sítě	24
Mobilní telefony a aplikace	25
Počítačové hry	26
Blogy	26
1. 3. 2. Příklady rizikového chování a sociálně patologických jevů spojených s používáním moderních komunikačních prostředků.....	27
Pornografie na internetu, sexuální obsahy a dětská pornografie.....	27
Online obtěžování a kyberšikana.....	27
Rizikové online komunity	28
1. 3. 3 Možnosti práce s netholiky.....	29

2 PRAKTICKÁ ČÁST	31
2. 1 Cíl práce a výzkumné otázky	31
2. 2 Metodika výzkumu	31
2. 2. 1 Metody a techniky sběru dat.....	32
2. 2. 2 Výzkumný soubor	33
2. 3 Analýza dat a výsledky	34
2. 3. 1 Otevřené kódování.....	34
2. 3. 2 Axiální kódování	58
2. 3. 3 Selektivní kódování	61
3 DISKUZE	63
4 ZÁVĚR	70
5 ZDROJE	72
6 SEZNAM PŘÍLOH.....	76

Úvod

Internet se stal nezbytnou součástí každodenního života lidí. Již od počátku expanze internetu mezi „obyčejné“ lidi v předminulém a minulém desetiletí se stal velmi oblíbený a přitažlivý z toho důvodu, že je pomocí něj možné vyhledat si nepřeberné množství informací, které nás zajímají. To, co na internetu chceme a budeme hledat, záleží jen na nás samotných. S přibývajícím léty se zužuje okruh věcí, které na internetu vyhledat nelze. Internet se stal nezbytnou pomůckou ke studiu a řadě pracovních činností.

S rozšiřováním internetu mezi lidi a jeho zdokonalováním postupně vznikají miliony webovských stránek, ale dochází také k masivnímu vytváření rozličných a v dnešní době velmi oblíbených internetových sociálních sítí. V současnosti je známo, že nejrozšířenější sociální síť je Facebook.com s cirkou 1,5 miliardou aktivních uživatelů. (47) Facebook nevyužívají pouze dospívající, jak by se mohlo zdát, ale stal se nezbytnou součástí komunikace mezi dospělými, samozřejmě i studentkami a studenty vysokých škol a pracujícími mladými dospělými. Mnoho z nich jistě tráví na internetu hodně času, zejména díky užívání této, popřípadě jiné sociální sítě.

U množství osob, které internet využívají, se objevují, i díky existenci sociálních sítí (a jejich nesprávnému používání), problémy s nadměrným užíváním internetu. Tento způsob používání neblaze zasahuje do jejich života a vztahů s ostatními lidmi. To je předmětem zkoumání v bakalářské práci s názvem „Sociální fungování netholiků“.

Cílem práce je zjistit, jak netholismus subjektivně mění sociální interakce a vztahy. Toho se budu snažit docílit pomocí metody dotazování a narativních rozhovorů s dobrovolnými komunikanty volenými technikou „snow ball sampling“. Problém s užíváním internetu je nutno potvrdit pomocí tzv. Chenovy škály závislosti. Pozitivní výsledek testu závislosti na internetu bude indikátorem pro realizaci rozhovorů. (21)

Myslím si, že téma, které jsem si zvolila pro svoji bakalářskou práci je v současnosti velmi aktuální. Vybrala jsem si jej, protože taktéž spadá do věkové kategorie mladí dospělí a internet využívám nejen ke studiu, ale i v rámci svého volného času. Zajímalo mě, jak se na tuto problematiku dívají podobně staří lidé, a zároveň

navazují na svoji absolventskou práci z vyšší odborné školy s názvem „Vliv médií na mládež“. V závěru práce, kterou zde zmiňuji, jsem poznamenala, že zvolené téma bylo moc široké a ve výzkumech by proto bylo vhodné zabývat se pouze oblastmi, které zahrnují pouze jedno médium nebo užší skupinu osob. Z tehdejšího kvantitativního výzkumu vyplynulo, že studenti vybraných středních škol používají nejraději a nejčastěji internet. S odstupem čtyř let si myslím, že dnes by to byl spíše mobilní telefon s internetem. Problematiku jsem nyní zpracovávala více do hloubky. Všechny zmíněné důvody mě vedly k volbě daného tématu.

Bakalářská práce se skládá z teoretické a praktické části. V teoretické části se hodlám zabývat konceptem sociálního fungování a životní situace jedince, jeho vykonávanými sociálními rolemi a zvládáním těžkých životních situací. Dále popíši závislost jako takovou, vymezím, co znamená slovo „závislost“ a jak se projevuje, když je někdo závislý. Uvedu, jak závislost vzniká a jaké typy závislosti známe, stručně seznámím s termínem netholismus. V neposlední řadě popíši vybrané moderní prostředky a jejich používání netholiky, uvedu některé příklady rizikového chování a sociálně patologických jevů, na které může uživatel internetu narazit. V samotném závěru teoretické části nastíním, jak se dle odborné literatury dá pracovat s lidmi závislými na internetu. Praktická část bude obsahovat analýzu a zpracování výsledků získaných pomocí hloubkových rozhovorů s informanty. V této části samozřejmě uvedu cíl práce a výzkumné otázky. Zde bude podrobně rozpracovaná metodika výzkumu.

„Zvyky jsou nejprve jako pavučiny, a nakonec jako okovy.“

(Anglické přísloví)

1 TEORETICKÁ ČÁST

1. 1 Koncept sociálního fungování a životní situace

V oblasti sociální práce byl koncept životní situace zaveden poprvé v souvislosti s konceptem sociálního fungování H. M. Bartlettové a do českého prostředí následně zasazen a dále rozpracováván L. Musilem a P. Navrátilem. Lze jej chápat jako řadu životních úkolů, které před člověka staví běh života a zároveň jako jedinečné uspořádání různorodých okolností, které mu zamezují zvládat životní úkoly vlastními silami, bez pomoci druhých. (8)

Zvládání se týká lidského úsilí řešit situace, které vnímáme jako sociální úkoly, životní situace či problémy života. Primárně je lidé chápou jako tlaky svého okolí. Aby se dvě významné myšlenky (lidského zvládání a požadavků prostředí) mohly stát součástí celistvého konceptu, musí být propojeny dimenzí sociální interakce. (1)

Bartlettová svým pojetím sociálního fungování ovlivnila celou řadu generací. Jako zásadní charakteristiku vztahu člověka a jeho sociálního prostředí uvádí očekávání, které okolí klade na jedince. (3)

1. 1. 1 Sociální fungování

Pojem sociální fungování jako označení pro interakce, které probíhají mezi požadavky prostředí a lidmi, použila již zmíněná Bartlettová v roce 1970 ve své knize *The Common Base of Social Work Practise*. (1) Je procesem, který se uskutečňuje na základě interakcí mezi nároky jedince a nároky prostředí, ve kterém jedinec žije. V případech, kdy je rovnováha mezi těmito nároky narušena, dochází k problémům

v oblasti sociálního fungování. Termín byl definován ve slovníku vydaném americkou Národní asociací sociálních pracovníků jako naplnění rolí člověka ve společnosti, ve vztahu ke společnosti, k lidem v bezprostředním okolí i ve vztahu k sobě samému. (7)

Jádrem konceptu sociálního fungování je představa, že lidé a prostředí jsou v trvalé interakci. Je podstatné, že prostředí klade na člověka určité požadavky (formuluje očekávání, definuje sociální role, vymezuje sociální a kulturní normy) a daný člověk je pak nucen k reakci na ně. "Zdravé" jsou takové interakce, kdy mezi požadavky prostředí a člověkem panuje rovnováha. Pokud lidé požadavky prostředí dostatečně nezvládají, nejsou v rovnováze a nastává problém. Někteří z nich si dokážou s problémem poradit a znovu si rovnováhu nastolí - buď sami, nebo s pomocí okolí. Jiní tuto schopnost nemají a svou problémovou situaci nezvládají. Příčinou tohoto nesouladu může být jak nedostatek dovedností na straně jedince, tak nepřiměřenost požadavků prostředí vůči jeho osobě. (3)

Sociální fungování zahrnuje uspokojování základních potřeb a potřeb, které přímo souvisejí s uplatněním ve společnosti. Lidské potřeby v sobě skrývají tělesné aspekty (jídlo, přístřeší, bezpečí, zdravotní péči a ochranu), osobní naplnění (vzdělání, odpočinek, hodnoty, estetiku, náboženství a dosažení úspěchu), emocionální potřeby (pocit sounáležitosti, vzájemnou péči a společenství) a adekvátní sebepojetí (sebedůvěru, sebeúctu a osobní identitu). (1)

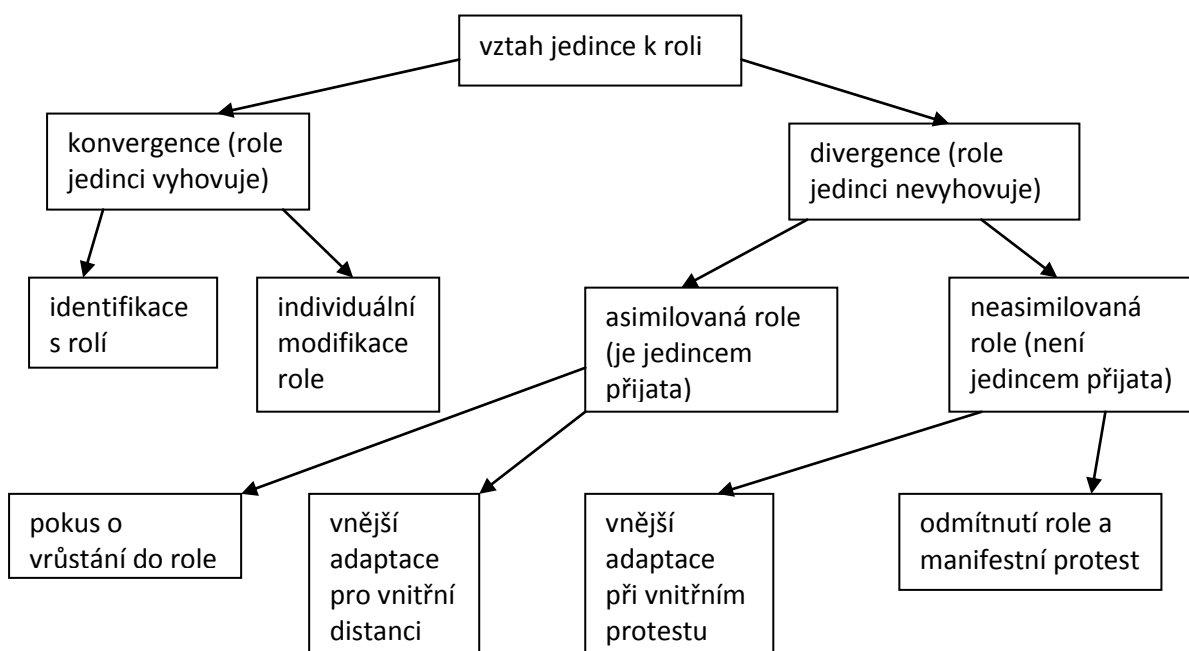
1. 1. 2 Sociální role

Sociální rolí míníme vzorec chování, který je od jedince požadovaný vzhledem k jeho postavení ve společnosti. Pokud je sociální status poměrně statický soubor práv a povinností člověka, potom sociální role je uvedením sociálního statusu do aktivního života. Člověk se sociálním rolím učí celý život, např. sociální role žáka, studenta, otce, seniora, atd. (6)

Sociální okolí utváří představy o správné ženě, muži nebo dítěti, atd. Pokud je role vykonávána jinak, ne zcela podle očekávání, je prostředím hodnocena jako neadekvátní, nesprávná, problematická či vyžadující zásah zvenčí. (3)

Schéma č. 1 ukazuje, že role lze rozčlenit podle vztahu, který k nim daný jedinec zaujme a podle způsobu, jak se s nimi vypořádá - na konvergentní a divergentní. Konvergentní čili vyhovující role znamená, že jedinec se s rolí buď zcela ztotožní, nebo ji jinak individuálně modifikuje (částečně si ji přetvoří). Divergentní čili nevyhovující role je pro něj psychicky i sociálně náročnější. Buď ji přijme, či nikoli. S tzv. asimilovanou rolí se vnitřně neztotožní, avšak ji nějakým způsobem přijme a navenek ji vykonává. Pokud roli nepřijímá, neasimiluje ji, vykonává ji, zatímco vnitřně protestuje. Dále může odmítnout roli a manifestně protestuje. To má za následek nejen vnitřní psychický konflikt, ale i konflikt sociální. Odmítnutí role většinou znamená dobrovolnou rezignaci na členství ve skupině či přímo násilně vyloučení z ní. (2)

Schéma č. 1

Zdroj: (2)

V souvislosti s životním cyklem člověka dochází k proměnám rolí, které jsou od jedince očekávány, a člověk také mění svá očekávání ve vztahu k prostředí. V situacích, kdy dochází ke změně rolí, bývá často nezbytná a potřebná pomoc sociálního pracovníka. (3) Jeho cílem je podpora klienta v jeho sociálním fungování tím, že mu pomáhá vyrovnávat rozdíly mezi jeho očekáváním a očekáváním společnosti, a dále podporuje schopnost naplňovat tato očekávání. (1)

1. 1. 3 Životní situace

Pojem sociální fungování napomáhá pochopení aktuální životní situace a lze jej používat i při vyhodnocování životní situace. Termín sociální fungování se týká jen dynamické stránky životní situace, z popisu životní situace nelze vynechat její statickou stránku, kterou tvoří prvky a systémy. Strukturální stránka životní situace se zaměřuje na faktické a jasně ohraničené znaky: např. pohlaví, věk, zaměstnání, počet dětí. Životní situaci tvoří komplex mnoha faktorů, ty se vzájemně ovlivňují a podmiňují. Lidé mívají potíže s uspokojováním různorodých potřeb ve svém každodenním životě. Životní situace není statická, vyvíjí se v čase. Do situace jedince mohou zasáhnout významně zásadní společenské události či dochází k transformaci životní situace jedince, popř. jeho rodiny, které odpovídají běžným změnám v životě. (3)

V konceptu životní situace se stýká přirozený svět a člověk. Každý člověk se v každém okamžiku svého života nachází v určité konkrétní životní situaci. Nacházet se v životní situaci znamená žít. (9)

1. 1. 4 Zvládání těžkých životních situací

Mezi lidmi existují rozdíly ve schopnostech zvládání vlastních životních situací. Každá náročná situace představuje určitou zátěž pro člověka, kterého se týká. Když se

s ní nevyrovná dost rychle, dostavuje se úzkost, tenze, strach a ohrožení stability duševní rovnováhy. (10)

V těchto situacích dochází k působení 2 a více protichůdných tendencí. Jedinec to v daném okamžiku vnímá jako vnitřní pnutí - dochází ke konfliktu. Mezi příznaky toho, že se nacházíme v těžké životní situaci, patří např. bušení srdce, potivost, bolesti břicha, aj. (11)

Způsoby zvládání zátěže se v odborné literatuře označují jako copingové strategie. Obranné mechanismy jako takové jsou v podstatě „životu prospěšné iluze“. Strategie chování a prožívání, kterými zvládneme zátěž pramenící z požadavků prostředí, se odvozují od základních tělesných reakcí na hrozbu. Jsou jimi útok, útěk, ochromení. Výsledné projevy chování mají svoji dobovou a kulturní podmíněnost.

Zvládat zátěže se každý učí jejich samotným zvládnutím. Narazí-li na neznámou situaci, kterou není schopen zvládat naučenými způsoby, nastává krize. Snaží se s ní vyrovnat metodou pokusu a omylu. V každé situaci pomáhá něco jiného. Zvolená strategie musí odpovídat okolnostem události a zdrojům člověka, avšak důležitější, než jakou strategii použije, je vyřešení situace jako takové. Mezi 6 hlavních copingových strategií patří: upnout se na víru, vyjadřovat a sdílet pocity, opřít se o společenství a svoji roli v něm, odvést pozornost jinam prostřednictvím denního snění a fantazie, zaměřit se na získávání informací a řešení situace, setřást zátěž pomocí tělesné činnosti. (12)

Sociální opora a rodinné vztahy

Sociální opora je považována za poměrně účinný faktor mezilidských vztahů omezující působení stresu na člověka. Zahrnuje různá působení lidí v okolí jedince, kteří jsou mu blízcí, pozitivně jej hodnotí a mají jej rádi. Patří sem i uznání předností jedince osobami, na kterých mu záleží. (13)

Jedna z nejdůležitějších a mnohdy nejproblematičtějších částí sociálního prostředí je rodina. Tato pro každého člověka primární skupina nám byla v podstatě „přidělena“.

Rodina má proto zcela zásadní dopad na život. Mezi blízké příbuzenské vztahy počítáme vztahy mezi sourozenci a vztahy mezi rodiči a dětmi. Svoji roli často hraje pořadí narození sourozenců, např. nejstarší často přebírají část zodpovědnosti, mají však problémy se spontánností a tvořivostí, jedináčci mají dobrou šanci stát se nezávislými dříve než ostatní děti, ale v intimní oblasti bývají rezervovaní a nejistí, což může vést k zpochybňování vlastní hodnoty, nejmladším dětem se dostává velká pozornost a ochrana, ale nevýhodou je, že nemohou přenášet zlost a zklamání na mladší sourozence, jako to dělávají starší sourozenci, a prostřední děti bývají často přehlížené.

(4)

1. 2 Netholismus

Definice závislosti a její znaky

Světová zdravotnická organizace (WHO - World health organisation) roku 1964 zformulovala definici závislosti jako „stavu, při kterém absence látky nebo jiného podnětu vyvolává v organismu fyzické nebo duševní obtíže. Vzniká po opakovaném nebo chronickém užívání látky, ale i při určité činnosti, která přináší nadměrné uspokojení.“ Závislost je tedy stavem, při kterém jedinec prožívá silnou touhu užívat látku (craving, bažení) nebo látku, provozovat činnost, ačkoli ví o rizicích s tím spojených. (15)

Diagnostický a statistický manuál Americké psychiatrické asociace (DSM-IV) stanovil diagnózu závislosti jako soubor sedmi příznaků, z nichž alespoň tři z nich by měl závislý jedinec vykazovat v období 12 měsíců. Mezi tyto příznaky patří:

- růst tolerance (zvyšování dávek nebo pokles účinku),
- odvykací příznaky po vysazení látky,
- přijímání látky ve větším množství nebo po delší dobu, než zamýšlel,
- dlouhodobá snaha o ovládnutí příjmu látky nebo o omezení užívání,
- trávení množství času užíváním nebo sháněním návykové látky či zotavováním se z jejích účinků,
  - zanechání jiných aktivit, které dříve člověka uspokojovaly v důsledku užívání látky, nebo jejich omezení,
  - pokračující užívání navzdory dlouhodobým nebo opakujícím se problémům, o nichž člověk ví, a které jsou způsobovány užíváním látky. (17)

Vznik závislosti

Vytváření návyků je jeden ze způsobů, kterým se mění mozek. Návyky se různí svojí intenzitou - od mírně otravných po nelogické a nekontrolovatelné. Špatné návyky mohou někdy přerůst do závislosti. (14)

Na vzniku závislosti se podílí kombinace tří faktorů - dědičných předpokladů; prostředí, které vytváří vhodné podmínky pro zneužívání dané drogy a typu drogy, se kterou se dotyčný setká a jejíž vlastnosti umožňují vytvořit závislost. Dědičnými předpoklady v tomto případě není myšleno to, že by existovaly geny, které předurčí člověka k závislosti, nebo které jej před závislostí ochrání. Geny spíše přispívají k vytvoření určitého typu osobnosti, u které se vyvíjejí vlastnosti, které zvyšují riziko závislosti. Prostředí, ve kterém se jedinec pohybuje, pak bývá projevem hlubších psychických a psychologických problémů, např. nedostatečného sebevědomí, bezradnosti s vlastním životem či útekem před problémy. (18) Pravděpodobnost vzniku závislosti je vyšší u osob citlivých, zranitelných, úzkostných, trpících komplexem méněcennosti; u osob extravertních, které mají sklony k impulzivitě, dramatizování a zvýšené sebestřednosti a které mají často konflikty s okolím, jsou agresivní; u osob, žijících v rodinách, kde je někdo závislý na jakékoli droze nebo u osob, které mají určité, byť drobné mozkové poškození, duševní poruchu nebo jsou dlouhodobě nemocní. (20)

Záleží také na schopnostech drogy vyvolat v člověku bažení po droze (již zmiňovaný craving) vedoucí k nutkavému opakovanému užívání drogy. Mezi tyto schopnosti patří vyvolání silného psychického účinku (zážitku), být rozpoznána mezi jinými látkami či po přerušení opakované aplikace vyvolat následné nepříjemné pocity. (19)

Závislost zahrnuje čtyři stádia: experimentování anebo sociální užívání návykové látky, aktivity nebo chování; problémové užívání látky, aktivity nebo chování; závislost; recidiva/uzdravení. První stadium představuje občasné užívání. Motivem může být zvědavost, potřeba sociálního přijetí, tlak vrstevníků, vzdor vůči rodičům nebo touha po dobrodružství. Při nedostatku návykové látky nebo chování osoba pociťuje jen

minimální tělesné či psychické změny. Druhé stadium představuje již pravidelné věnování se dané aktivitě nebo chování. Důvodem může být manipulování vlastními emocemi, úzkost, smutek či deprese. Nastávají první problémy v rodině nebo ve škole. Třetí stadium je charakteristické tím, že se stále zkracuje interval závislého chování. Nežádoucí chování nebo látka již přebírá vedení a člověk ji užívá jen proto, aby se vyhnul bolesti či utekl před realitou. Snaží se pouze vrátit k normálu. Změny se projevují zhoršením tělesné kondice, zanedbaným a žalostným zevnějškem nebo prudkými změnami nálad. Ve čtvrtém stadiu může zažít recidivu, což pro něj znamená zejména, že musí být velmi ostražitý a přijmout nový životní styl. Takové selhání pro něj může být vítězstvím, pokud se nevzdá a nepřestane praktikovat pozitivní věci. (14)

Členění závislostí

Závislosti členíme na látkové - závislosti na legálních i ilegálních návykových látkách a nelátkové - závislosti na aktivitách - např. gambling či již zmiňovaný netholismus. (15)

1. 2. 1 Behaviorální závislosti (závislosti na aktivitě)

Behaviorální závislosti jsou nelátkové závislosti a Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN-10) je ve většině případů řadí do kategorie návykových a impulzivních poruch (F63). V Americké klasifikaci DSM IV jsou umístěny do kategorie poruchy kontroly impulsů. Mezi tyto poruchy se řadí patologické hráčství (gambling), kleptomanie (chorobné kradení), pyromanie (chorobné zakládání požárů) a trichotilománie (chorobné vytrhávání vlastních vlasů či ochlupení). Všechny diagnózy z kategorie F63 - návykové a impulzivní poruchy - sdílejí tři základní charakteristiky: 1) neschopnost odolat impulzu nebo pokušení udělat něco, co je považováno za nebezpečné,

2) postižený si uvědomuje narůstající napětí před provedením činu a 3) postižený popisuje stav vzrušení nebo uspokojení ve chvíli, kdy provádí impulzivní čin. (16)

1. 2. 2 Netholismus

Termínem netholismus (nebo netolismus) je označována chorobná závislost na tzv. virtuálních drogách (počítačových hrách, mobilních telefonech, internetu, e-mailu a dalších). (5)

V současnosti je netholismus jednou z nejrozšířenějších behaviorálních závislostí, tj. závislostí na určitém chování. Taková závislost nezahrnuje konzumaci žádných potravin, drog (čili návykových látek) ani alkoholu. Pojem závislost na internetu byl poprvé použit spíše v legraci psychiatrem Ivanem Goldbergem v roce 1995. Dnes však může představovat velmi závažný problém. Říká se tomu také porucha závislosti na internetu, nutkavé užívání internetu nebo patologické užívání internetu. (14)

1. 3 Sociální fungování netholiků

S rozvojem prostředků globální komunikace, zejména internetu, se utváří nový prostor pro realizaci lidí i nová dimenze pro jejich socializaci. Zkušenosti, které během tohoto procesu jedinec získává, bezpochyby ovlivňují jeho psychiku, sociální chování, zvyky a přístup k hodnotám. Technologie mají nesporný vliv na psychiku současné společnosti, na vytváření virtuálních společenství a komunit, na zcela jiný pohled a přístup k sociálnímu chování. Nová dimenze zkušeností se pak promítá do reálného života. (22)

Vyhledávání nových přátel přes internet samo o sobě není špatné. Problém nastává v momentě, kdy patologická závislost na internetu začne prohlubovat asociální chování jedince. Následuje neschopnost budování přirozených sociálních vztahů či jejich úplná absence v reálném životě. Toto životní selhávání je pak kompenzováno obdivem a úspěchy na internetu. Těch se dá dosáhnout velmi lehce pomocí vítězství ve hrách nebo pomocí bombastického profilu, apod. Čas strávený na internetu pak není stráven aktivní činností, není věnován koníčkům, přátelům, studiu či obdobným činnostem. Z aktuálních studií vyplývá, že netholikem se může stát i dospělý člověk. (31)

Psychiatr N. Shapira sledoval skupinu 14 osob, které se nadměrně věnovaly internetu, a působilo jim to obrovské problémy. V dané skupině byl zjištěn vysoký výskyt jiných duševních problémů. Jednalo se zejména o bipolární afektivní poruchu, úzkostnou poruchu, bulimii nebo jinou poruchu příjmu potravy, patologické nakupování, sklon k nezvladatelnému hněvu, zneužívání alkoholu nebo jiných návykových látek. Dle jiných výzkumů může nadměrné věnování se internetu souviset i s např. nezvladatelným manželským konfliktem nebo syndromem vyhoření. (17)

1. 3. 1 Moderní prostředky a jejich využívání netholiky

Internet

U závislých na internetu byly obzvlášť čteně prokázány následné aktivity: nakupování na internetu, nadměrný konzum videa, intenzivní užívání online sociálních sítí, chatování a online hry. Tito závislí navíc využívají velmi intenzivně internet i v noci. Závislostní potenciál internetu spočívá do značné míry i na fenoménu nepředvídatelnosti. Jakmile prostřednictvím běžných portálů vstupují do kontaktu s jinými lidmi, ocitám se ve hře spousty náhod. Někdy najdu, co hledám (Google), někdy někoho potkám či najdu virtuálního přítele, jindy ne (Facebook), apod. (23) V případě, kdy užívání internetu má za následek studijní, sociální anebo pracovní újmu, můžeme ho považovat za problematické. (14)

Je jisté, že po určité době se používání internetu projeví na lidské psychice, dochází ke změně osobnosti, v krajních případech i k rozpadu osobnosti. Rozpad osobnosti končící Jekyll-Hyde syndromem, kdy jedinec žije současně v obou světech (kybernetickém a reálném) a nedokáže je propojit. Postupně přechází do virtuálního světa a na reálný rezignuje. Propadnutí internetovým vztahům a ztráta čelit „krutosti“ reálného světa může vést až k sebevražedným pokusům. Nešťastný a nespokojený člověk touží po jednoduchém světě, kde by mohl realizovat svoje sny, dostává příležitost v prostředí kyberprostoru, ale za cenu svého totálního pohlcení. (22)

Chaty

Přes chat lze konverzovat v reálném čase. Na rozdíl od e-mailů chat umožňuje vidět sdělení komunikujícího bez časové prodlevy. Možné je komunikovat textem i hlasem. Stejně jako e-mailové skupiny mají chaty výhodu, že můžeme navázat a udržovat spojení s lidmi, se kterými jsme se nikdy nesetkali nebo se kterými nemůžeme jednat v danou dobu osobně. Může jít i o mezinárodní komunikaci, a je zde možnost se seznámit s jinými kulturami, myšlenkami a způsoby komunikace. (26) Chat je způsob

on-line komunikace více lidí najednou na internetu. Chaty využívají zejména mladí lidé, ale obecně jde o systém, jak potkat nové lidi, jak se zařadit do určité komunity osob. (27)

Nadměrná, časově náročná účast na internetových diskuzních skupinách vede k tomu, že člověk zanedbává své reálné vztahy pro mělké a povrchní kontakty po internetu. (17)

Sociální síť

Termín sociální síť označuje propojenou skupinu lidí. V širším slova smyslu za sociální síť považujeme skupinu lidí, která spolu pomocí různých prostředků udržuje komunikaci. V užším pojetí je to služba na internetu, která umožňuje svým uživatelům vytvářet si osobní veřejný či poloveřejný profil, komunikovat se svými „přáteli“, sdílet videa či chatovat. (29) Sociální sítě obvykle sdružují lidi stejných zájmů. Tyto systémy fungují dobře a jejich popularita stále stoupá. Počet uživatelů proto neustále stoupá. V důsledku toho nastává zvláštní situace: sociální sítě začínají tvořit důležitou část internetového obsahu. (27) V současnosti je největší a nejznámější sociální sítí Facebook.com s cirkou 800 miliony registrovaných uživatelů. Mezi další známé celosvětově používané sociální sítě patří - Google +, Myspace, Twitter, LinkedIn. Z českých sociálních sítí mohou jmenovat např. Lidé.cz, Spolužáci.cz, Líbímseti.cz, SitIT.cz, SportCentral.cz, ČSFD.cz. Mezi neuživateli panuje názor, že tento způsob komunikace využívají mezi sebou převážně teenageři. To ale vyvrací pro příklad věková struktura uživatelů Facebooku v ČR, kdy 50 % uživatelů se pohybuje v rozmezí od 20 do 35 let. (29)

Technická zprostředkovanost komunikace může způsobit odosobněnost v mezilidských vztazích, lze ji však považovat za jeden ze znaků postmoderny. (30) Spitzer v knize Digitální demence objasňuje, jakým způsobem sociální sítě negativně působí na lidský mozek a chování. Velmi intenzivně se to projevuje u osob, které své sociální kompetence získávali na internetu. Mladí lidé často nevědí, co si mohou k druhým dovolit, mají stále méně příležitostí poznat to osobním setkáním v reálném

životě. Internet je plný povrchních či negativních sociálních kontaktů, lze se, podvádí, šikaneje, vyvolávají se konflikty. Potom se není čemu divit, že sociální sítě způsobují u mladých lidí osamělost a depresi. Významnými stresory v naší společnosti jsou pak právě nedostatek sebeovládání, osamělost a deprese. Ty způsobují odumírání nervových buněk a napomáhají k rozvoji demence. Nahrazení mezilidských setkání online sítěmi může vést ke zmenšování sociálního mozku u mladých lidí. Z tohoto pohledu je počet uživatelů Facebooku velmi znepokojivý. (23)

Mobilní telefony a aplikace

Závislost na telefonu nebo obava ze ztráty telefonního signálu bývá označována slovem nomofobie. Lidé závislí na mobilním telefonu nejsou schopni vzdát se od něj na více než několik minut, nevypínají ho přes noc a neustále kontrolují, zda nezmeškali zprávu nebo hovor. Tato závislost přímo úměrně narůstá s existencí tzv. smartphonů, které jsou online napojeny na síť. (32) Mobilní telefon nabízí služby klasických médií, počítače, internetu i hrací konzole. (36) Komunikace prostřednictvím „chytrého telefonu“ se pak minimalizuje pouze na virtuální online komunikaci - posílání krátkých textových (SMS) či multimediálních zpráv (MMS) a komunikaci pomocí internetových aplikací mobilního telefonu (např. Facebook Messenger, atd.). Zatím nebyl prokázán negativní vliv mobilních telefonů na člověka v somatické oblasti, závažné důsledky však bývají v oblasti mezilidských vztahů a finanční oblasti. (32) V současnosti lze u závislých na mobilním telefonu zpozorovat: neustálé telefonování, posílání a přijímání SMS zpráv a sex po telefonu. (36)

Pocitu vlastní hodnoty dosahujeme v dospívání, ale nemělo by toho být dosahováno prostřednictvím, přímo vlastnictvím mobilního telefonu. Všichni mladí dospělí chtějí mít přátele, chtějí s nimi komunikovat víc než jen o nezbytnostech a chtějí díky nim dosáhnout vlastního smyslu a pocitu potřebnosti. Potřebují však najít svoji cestu přes to, čím jsou, ne, co vlastní, nebo jak s tím umí pracovat. (38)

Počítačové hry

Hraní počítačových her může samozřejmě též vyvolat závislost. Hry s náhodnou komponentou (např. World of Warcraft) často mívají ničivé následky pro život svých hráčů. Ti naprosto zanedbávají své povinnosti a často hrají až osmnáct hodin denně. Je nezbytné poznamenat, že se to netýká jen náctiletých. (23) Konkrétními riziky mohou být zanedbávání školy a práce, zaostávání v sociálních dovednostech, nezdravý vývoj pohybového systému, prvek násilí a riskování v mnoha hrách, atd. (17) Přerušování jiným člověkem ve hraní her vnímají hráči velmi nepříznivě a často to bývá zdrojem konfliktů mezi hráči a jejich sociálním okolím. Koncentrace na hru, spolu se změněným vnímáním času a hráčskou zvědavostí, vede k nadměrnému hraní počítačových her. (35)

Grusser a spol. (2005) vytvořili na základě definic závislosti a patologického hráčství novou diagnostickou kategorii, kterou nazvali „excesivní hraní počítačových her“. Autoři popisovali soubor dětí ve věku 11 až 14 let s 9,3 % výskytu závislosti na počítačových hrách jako skupinu, která má v důsledku toho jiné komunikační vzorce, zhoršenou schopnost soustředění a odlišné způsoby, jak zvládat negativní emoce. (24)

Spitzer (2014) uvádí, že v několika výzkumech byla prokázána přímá souvislost mezi hraním násilných her a následnou otupělostí vůči reálnému násilí.

Z předkládaných dat výzkumů vyplývá, že audiovizuální média nějakým způsobem mění kvalitu vztahů s blízkými (v rodině a s přáteli), prohlubuje se odcizení mezi nimi. (23)

Blogy

Pomocí blogů a interaktivních webových stránek můžeme sdělovat své názory druhým a ti si je mohou přečíst a reagovat na ně. Stále častěji se používají ke vztahovým účelům. (26) Blogy jsou často obnovované internetové stránky a majitel může vkládat v podstatě jakýkoliv obsah. Mezi mladými lidmi jsou rozšířené, řada z nich má více než jeden blog. V Česku píše blogy okolo třetiny dospívajících, a dvě třetiny blogy čtou. (28)

Miura a Yamasita (2007) se snažili vysvětlit sociální a psychologické procesy vztahující se k psaní blogů. Komunikace bloggerů se čtenáři, kteří dávají zpětnou vazbu, např. vyjadřují sympatii, podporu, povzbuzení, funguje jako silná emocionální/sociální podpora pro každého bloggera a povzbuzuje ho v dalším psaní. Psaní blogu, na rozdíl od deníku „offline,“ dává možnost širšího publika. Uspokojení z přijetí ostatními má silný efekt v úmyslu pokračovat v psaní. (37)

1. 3. 2 Příklady rizikového chování a sociálně patologických jevů spojených s používáním moderních komunikačních prostředků

Pornografie na internetu, sexuální obsahy a dětská pornografie

K nejnavštěvovanějším stránkám na internetu patří pornografické stránky. Přispívá k tomu určitá anonymita, která je však jen zdánlivá, protože pro provozovatele serveru není problém zjistit, co daný člověk na internetu hledal. (17)

Alarmujícím faktem v této oblasti je skutečnost, že internet se stal velice užitečným nástrojem pro pedofily a sexuální dravce, kteří své oběti vyhledávají pomocí internetu, konkrétně k tomu používají chat. Pouštějí se do jednoznačně sexuálních rozhovorů s dětmi a distribuuji dětskou pornografií. Ta vykazuje zvláště znepokojivé výsledky - její konzumenti jsou stále častěji pachatelé znásilnění a jiných sexuálně motivovaných trestných činů. (14)

S ohledem na rozvoj internetu, bylo šíření pornografie / dětské pornografie v minulosti označeno jako riziko číslo 1 pro Evropu a Severní Ameriku. (33)

Online obtěžování a kyberšikana

Kyberšikana je spjata s tradiční šikanou, ovšem v on-line světě nabírá zcela jiných forem. Jedná se o kolektivní označení forem šikany za použití elektronických médií jako je internet a mobilní telefony, které slouží k agresivnímu a záměrnému poškození

uživatele těchto médií. (28) Kyberšikana spočívá v tom, že agresori na internetu zveřejňují o oběti pomluvy či i pravdivé intimní informace, které přinášejí v životě oběti kyberšikany velké nepříjemnosti. Často jsou doplněny o obrazový materiál, který osobu identifikuje a tedy i jistým způsobem zesměšní. (34) Mezi společné znaky šikany a kyberšikany patří opakovanost, záměrnost agresivního chování ze strany útočníka, nepoměr sil mezi agresorem a obětí a skutečnost, že oběť vnímá toto jednání jako nepříjemné a ubližující. Pokud chybí některý z atributů nezbytných pro definici kyberšikany, mluvíme spíše o online obtěžování. (28)

Rizikové online komunity

Termínem online komunity označujeme skupiny lidí, které tvoří společenství a spojuje je zájem o jedno téma, mají podobné názory. Některé online komunity představují jisté riziko, jde např. o drogové komunity, komunity zaměřené na rasistické názory, poruchy příjmu potravy (pro-ana a pro-mia komunity), sebepoškozování a sebevraždu. Tyto komunity mohou být atraktivní pro jedince, kteří jsou blízkým okolím odmítáni, jsou nějakým způsobem znevýhodněni, nebo pro jedince, kteří touží po nových zážitcích. Zatím není nijak doložené, že by online komunity jako takové zapříčinily vznik problému, není to však ani vyvrácené. U některých jedinců může nově nalezené prostředí ve výsledku působit na normy či chování. (25)

Mezi rizikové chování na internetu mimo jiné patří navštěvování nevhodných či nelegálních stránek, oslovení cizí osobou a reakce na ni, příliš mnoho času stráveného na internetu, otevírání spamů a reagování na ně, kopírování a stahování hudby a filmů. (5)

1. 3. 3 Možnosti práce s netholiky

Griffinová (2011) uvádí 7 kroků k překonání závislosti na internetu, pomocí nichž prý netholici sami mohou závislost překonat. Patří mezi ně omezení, rozptýlení, odvrácení pozornosti, monitorování, podpora, sociální vazby a sebeovládání. Omezení spočívá v tom, že jedinci se budou připojovat k internetu pouze po nezbytně nutnou dobu a dopřejí si i několik dní bez něj. Rozptýlení znamená, že se budou snažit trávit volný čas rozvojem jiných koníčků a aktivit. Aby odvrátili pozornost od nutkání připojit se na internet, zajdou si na procházku nebo se budou věnovat jiné fyzické aktivitě. V rámci monitorování si vyhradí čas na budování vztahů a promluví si s přítelem nebo rodinou o tom, jaké starosti nám dělá časté užívání internetu. Podporou je myšleno zkonzultování problému s poradcem nebo v některé podpůrné skupině. Měli by posilovat stávající sociální vazby a budovat nové. V oblasti sebeovládání omezí používání internetu, vyhnou se zbytečnému surfování, mohou si pořídit časový spínač, plánují aktivity, které omezí přístup k počítači. Pokud vše selže, je nejlepší přistoupit k věci radikálně a zrušit připojení k internetu. (14)

Online adiktologická poradna nabízí přihlášení se do online svépomocného programu, mimo jiné také pro osoby, které mají problém se závislostí na internetu. Program je rozdělen do třech částí na sebe navazujících - motivační fáze, fáze změny a fáze prevence relapsu. Před registrováním se do programu je nutné si nejdříve vyplnit test míry závislosti na internetu. (21)

Podle odborníků by hlavní léčebnou metodou měla být psychoterapie, která při závažnější formě závislosti může být doplněna farmakoterapií, především antidepresivy. (21) V souvislosti s léčbou chorobné závislosti na počítačích se hovoří o skupinové psychoterapii, která je zaměřena na změnu vnímání a chování (kognitivně-behaviorální terapie). Mimoto má dobré výsledky tzv. léčba zaměřená na realitu. Ta se skládá z následujících kroků: Co chceš? Kam směřuješ, co děláš? Jak to hodnotíš? Jaké máš plány? (24)

Při práci se závislými na internetu je důležité zaměřit se na motivaci, změnu stávajícího životního stylu, využít vlivu širšího okolí, naučit klienty rozpoznat spouštěče

závislostního chování a nadále se jim vyhýbat nebo je naučit jejich lepší zvládnání, prohloubit sebeuvědomění, udržovat dobrý stav a v poslední řadě se odborník zaměřuje na prevenci relapsu. (17)

Používání digitálních médií způsobuje, že výkonnost mozku klesá, protože mozek používáme méně, než bychom byli nuceni používat bez jejich působení. U mladých lidí duševní výkonnost od počátku zůstává pod úrovní svých možností, tím se opoždí vývoj mozku. Toto se týká nejen lidského myšlení, ale i vůle, emocí a samozřejmě sociálního chování. Každý by proto měl pro sebe něco udělat. Spitzer (2014) doporučuje zdravější stravování, půlhodinku chůze denně, soustředění se jen na jednu věc - být soustředění tady a teď, neklást na sebe příliš vysoké nároky, pomáhat druhým, poslouchat hudbu při plném soustředění, zpívat si, usmívat se, být aktivní a překonávat překážky, trávit volný čas v přírodě. Na závěr radí, vyhýbejte se digitálním médiím: způsobují tloustnutí, činí nás agresivními, osamělými, nemocnými a nešťastnými. Každý den strávený bez digitálních médií je výhrou. (23)

2 Praktická část

2. 1 Cíl práce a výzkumné otázky

Cílem práce je popsat, jak netholismus subjektivně mění sociální interakce a vztahy. Hlavní výzkumnou otázkou, na kterou jsem se snažila odpovědět, je: „Jak ovlivnil příchod internetu a jeho následné nadužívání život dotazovaných v jejich sociálním prostředí?“

Dílčí výzkumné otázky:

1. „Co je podle informantů důvodem jejich pocíťované změny?“
2. „Jak ovlivnil internet trávení volného času u dotazovaných?“
3. „Jak ovlivnil internet vztahy s přáteli a rodinou?“

2. 2 Metodika výzkumu

Ve své práci volím kvalitativní výzkumnou strategii, která je podle mě vhodná k dosažení stanoveného cíle. Kvalitativní výzkumnou strategii definuje metodolog Creswell (1998) jako proces hledání porozumění založený na různých tradicích zkoumání konkrétního sociálního či lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní obraz, analyzuje rozličné typy textů, informuje o názorech účastníků a výzkum provádí v přirozených podmínkách zkoumaných osob. V klasických případech si na začátku výzkumu výzkumník volí téma a základní výzkumné otázky. Otázky může měnit nebo doplňovat v samotném průběhu výzkumu, během sběru a analýzy dat. Někdy se tomuto typu výzkumu proto říká také pružný typ. (43) Úkolem kvalitativního výzkumu je odhalovat neznámé skutečnosti o sociálních a sociálně-psychických jevech, především pak existenci těchto jevů a jejich strukturu, jejich vlastnosti, funkce

a faktory, které sociální a sociálně-psychické jevy ovlivňují nebo s nimi jinak souvisejí. (42) Relativně málo se v kvalitativních pracích používají standardizované metody získávání dat. Důležité je během výzkumu objasnit, jak se lidé v daném prostředí a situaci dobírají pochopení toho, co se děje, proč jednají určitým způsobem a jak organizují své každodenní aktivity a interakce. Výhodou je získání hloubkového popisu případů. Kvalitativní výzkum poskytuje podrobné informace, proč se daný fenomén objevil. Velkým přínosem jsou přístupy, pomocí nichž navrhujeme teorii nějakého sledovaného fenoménu. (43)

2. 2. 1 Metody a techniky sběru dat

Vybrala jsem si metodu dotazování a jako techniku sběru dat zvolila narativní rozhovor. Smyslem dotazování je kladení otázek dotazovaným, jejichž odpovědi jsou poté podkladem pro získání požadovaných primárních údajů. Vybraní dotazovaní musí samozřejmě splňovat určité podmínky, tj. odpovídat cíli a záměrům výzkumu. Osobní dotazování je založeno na přímé komunikaci s informantem. Kladem je existence přímé zpětné vazby. Tazatel může motivovat k odpovědím, může upřesnit výklad otázky, může usměrňovat dotazovaného žádoucím směrem. Oproti tomu záporem je náročnost časová a finanční. Dotazování je závislé na ochotě nebo schopnosti respondentů spolupracovat. (44) Podle Hendla (2005) je polostrukturované dotazování určitou střední cestou, kdy je definován účel, určitá osnova a velká pružnost celého procesu získávání informací. (43)

Během narativního rozhovoru je jedinec v začátku stimulován k volnému vyprávění, tazatel se snaží u dotazovaného získat jeho důvěru a poté ho požádá, aby začal vyprávět. Můžeme se zajímat o celý život dotazovaného nebo o určitý časový úsek života či tematizovaný celek. (43)

2. 2. 2 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor tvoří skupina lidí, převážně mladých studujících žen, které velkou část svého času tráví na internetu, uvědomují si to a nějakým způsobem je to omezuje. Tuto věkovou skupinu jsem si vybrala z toho důvodu, že do ní sama spadám, a zajímalo mě, jak se k této problematice staví podobně staří lidé.

Běžně se věková skupina 19 až 26 let souhrnně označuje jako mladí dospělí. Béréš (2013) dělí věkové skupiny trochu jinak, ne tímto tradičním způsobem. Konkrétní věkové rozmezí od 19 do 26 let je z toho důvodu obsaženo ve dvou kategoriích. Tyto kategorie označuje jako pubertální období a začátek dospělosti (15 až 21 let) a budování samostatnosti (22 až 28 let). Začátek dospělosti se vyznačuje potřebami, jakými jsou např. potřeba určit si vlastní směr, potřeba respektu, snaha o nezávislost, potřeba stále brát z rodinného systému, pochopení toho, kdo jsem, rozvíjení zálib a koníčků, příprava na rodičovství nebo potřeba být se sobě rovnými a zažít studentský život. Mladé lidi jsoucí ve fázi budování samostatnosti rozděluje na ty, kteří žijí s rodiči, a ty, kteří žijí již samostatně. Tito lidé pro svá rozhodnutí mají různé důvody. Některé potřeby jsou stejné a některé si mladí lidé začínají nově uvědomovat: zaměstnání nebo studium na vysoké škole, založení rodiny, trvalý vztah, snaha o zabezpečení rodiny, respekt okolí, pomalý přechod od odloučení od rodičů, rozvíjení zálib a koníčků, potřeba být se sobě rovnými a potřeba vyjasnění a pochopení vlastních omezení, pochopení rodinného systému. V této fázi je nutné vyjasnit si spory s rodiči, aby mladý člověk mohl z těchto vztahů čerpat energii do dalšího života. (39) Podle vědců hranici dospělosti dnes už nenastavují body stanovené společností, ale spíš ochota přijmout dlouhodobý závazek a zodpovědnost sám za sebe. Zatímco v tradičním modelu byla dospělost spojená s převzetím odpovědnosti za druhé. Mladí lidé dnešní generace se často dospělými necítí a jsou svým způsobem hodně sebestřední. Vyznačuje se to zejména snahou využít volnost na hledání vlastní cesty a identity. (41)

Výběr dotazovaných v této věkové skupině probíhal pomocí tzv. snowball sampling techniky (nabalování sněhové koule). Tato metoda spočívá v tom, že se tazatel dozví od prvních oslovených účastníků výzkumu jména dalších osob, které by mohl vzhledem

k danému tématu výzkumu kontaktovat. (40) Výzkum formou hloubkového rozhovoru byl prováděn v průběhu první poloviny roku 2015. Respondenty jsem kontaktovala osobně na základě typů od předchozích respondentů nebo pomocí chatu přes službu Facebook.com a domlouvala jsem si s nimi schůzky v tichém prostředí, při kterých jsem rozhovory realizovala, nahrávala na diktafon a později doslovně přepisovala. Výsledky jsem zpracovávala během listopadu 2015 a jsou reprezentativní pouze pro můj výzkumný vzorek, nelze je použít na každého „závislého“ jedince vzhledem k nízkému počtu zúčastněných respondentů.

Je jisté, že každý člověk je trochu jiný, a takové jsou samozřejmě vybrané výzkumné osoby, a to i v záležitostech týkajících se užívání internetu a jeho vlivu na ně a sociální okolí. Jediným společným znakem všech komunikujících je proto nadužívání internetu, které potvrdila mimo jiné i Chenova škála závislosti na internetu a vyjádřili ji následně nějakým způsobem i samotní dotazovaní.

2. 3 Analýza dat a výsledky

2. 3. 1 Otevřené kódování

Otevřené kódování se provádí při prvním procházení daty, kdy analyzovaný text rozdělíme na jednotky (slovo, věta, odstavec, atd.), kterým přidělíme určitá označení, kódy. Kódy seskupujeme podle podobnosti. Tvoříme hierarchický systém. Pod hlavičkou nově pojmenované kategorie slučujeme pojmy (kódy, které vypadají, že přísluší ke stejnému jevu). (45)

Kategorie uvedené níže byly stanoveny právě na základě otevřeného kódování:

K1 - závislostní chování

K2 - volný čas a čas vymezený pro práci

K3 - vliv sociálního okolí a technologického pokroku

K4 - interpersonální komunikace a vztahy

K5 - fenomén sociální sítě

K6 - sociálně patologické jevy na internetu

K7 - vnější omezení

Kategorie č. 1 - závislostní chování

Během rozhovorů informanti nějakým způsobem vyjadřovali závislostní prvky svého chování ve vztahu k internetu.

Uvědomují si, že na internetu tráví hodně času, a to rozhodně víc, než by nezbytně měli, museli a ve skutečnosti potřebovali. A tento čas strávený na internetu by měli nějak omezit. Zároveň jsem zaznamenala jisté pochyby, že by bylo v jejich silách to nějak výrazněji ovlivnit.

(Klára, 21): „Ztráta toho času. To je pro mě tak jediný. Mně na tom vadí jenom to, že bych mohla čas využít jinak a zároveň je teda nejhorší, že to vím, ale nic s tím neudělám.“

(Markéta, 22): „Ale určitě k těm hodinám taky, protože si myslím, že ten večer tam trávím dost, že bych to mohla omezit.“

(Elisabeth, 25): „Poslední týden jsem tam trávila hodně času, protože jsem se seznámila s novými lidmi, tak jsme si hodně psali 😊“

(Marek, 19): „Asi bych měl omezit jeho používání 😊“

Odhalila jsem i postupně vzrůstající dobu strávenou na internetu, zvyšující se počet hodin strávených na internetu s přibývajícím věkem informantů:

(Markéta, 22): „Takže to jsme začali používat a až doted', a je to právě hodně často. Ted' je to ještě víc.“

(Elisabeth, 25): „Ale určitě se to změnilo na střední, protože jsme tam měli informační a komunikační technologie a taky samozřejmě i přístup na net.“ ...

Na druhou stranu došlo i k výrazné korekci trávení volného času na internetu, přesto však i nadále vykazují známky závislostního chování.

(Marek, 19): „Když jsem začal chodit na střední tak ne, ale vlastně jediná změna přišla jen ve chvíli, kdy jsem měl holku.“ ...

(Klára, 21): „Jo, jako jsem, ale už to není tak jako dřív.“ „Nebo trochu jo, trochu jsem to omezila, ale ne aby to mělo větší význam.“

Informanti hovořili také o průběžném kontrolování různých internetových sociálních sítí, e-mailů... Zkrátka sledují, zda proběhla nějaká reakce nebo jestli přišla zpráva od lidí, kteří jsou také připojeni na internet. Elisabeth vyjádřila přání, že by se chtěla přestat znovu připojovat na již vypnutý internet, které je také známkou závislostního chování.

(Klára, 21): „No, jo, kamarádky některý jsou přihlášený furt, a to já teda nejsem, ale zapnu to vždycky v práci, v poledne se kouknu, jestli mi náhodou někdo nenapsal na Facebook, nebo mi někdo nelajknul nějakou fotku na Instagramu, tak tam se musím strašně podívat.“

(Markéta, 22): „Ale pak zase, třeba po těch dvou hodinách, mám zase nutkání se tam podívat, jestli mi někdo nový nepsal, potřebuju to tak jako zkontrolovat.“

(Elisabeth, 25): „Ještě bych k tomu chtěla přestat znovu se připojovat na již vypnutý net ☺“

Informanti poznamenali, že internet je nezbytnou složkou jejich života, bez které by nemohli existovat nebo alespoň to, že internet je v dnešní době již nezastupitelným zdrojem informací a sociálních kontaktů.

(Magda, 22): „Ne, já už si to neumím představit. Neumím si představit, že bych na tom nebyla. Že bych neměla pořád po ruce nějaký ty novinky nebo pořád, ... abych nebyla vůbec, nevím, jak bych to řekla... abych to neměla vůbec k dispozici.“

Na druhou stranu informantka Klára je dle svých slov schopna bez internetu nějakou dobu vydržet.

(Klára, 21): „No, hele, někdy na to není čas. Já jsem třeba v pohodě, když třeba jedeme někam na výlet, tak třeba týden bez internetu úplně v pohodě. Ale musím vědět, že se tam zase vrátím.“

Docházelo pravidelně i k diskuzím o internetových kompulzích. Ty zahrnují kromě on-line hraní počítačových her třeba i v současnosti velmi oblíbené nakupování přes internet, takzvaný shopaholismus nebo se označuje také pojmem oniomanie.

(Elisabeth, 25): „Počítač jsem v té době používala výhradně k hraní her, které sehnal brácha (NHL, NFS, ZOO park, zábavný park), do školy si myslím, že snad vůbec ne.“

(Klára, 21): „No, tak jsem začala hrát on-line hry jakoby kromě těch koní ještě, jsem začala hrát takový střilečky, prostě.“

(Elisabeth, 25): „Vím, že jsem tam začala chodit na internet a prohlížela si obchody s oblečením, to mi přišlo fascinující, že člověk nemusí chodit po krámech, a vůbec, chodila jsem do té doby jenom k Vietnamcům, takže to byl pro mě velký objev.“

Magda a Elisabeth se zmínily i o jiných kompulzích než je nakupování nebo hraní on-line počítačových her.

(Magda, 22): „Ale když se koukám na cizí fotky, já nevím. Prostě to je zvědavost, ten zvyk, už to mám asi zajetý.“

(Elisabeth, 25): „Později jsem jí psala i různé otázky na ask, protože tam je to anonymní, tak nemusí zjistit, kdo píše. Normálně si se mnou nepsala a moc nekomunikovala, ale tímhle způsobem ano, to mi hodně uráželo, ale chtěla jsem s ní zůstat v kontaktu a jinak to nešlo.“

Objevila se i zmínka o opakované neúspěšné snaze zastavit používání internetu a překročení původního záměru v jeho použití.

(Magda, 22): „Já jsem už chtěla jít spát v deset, byla jsem tam až do jedenácti.“

Informantka Magda se zmínila o tom, že kvůli internetu dříve také někdy omezovala spánek a učení se.

(Magda, 22): „A pak jsme druhý den litovali, že jsme byli nevyspalí, ani jsme se moc na druhý den neučili. Když jsme něco psali, tak jsme pak litovali, že jsme blbí, že to neumíme a že se nám chce spát, no.“

Informant Marek v minulosti kvůli hraní on-line počítačových her nespal běžně celý víkend.

(Marek, 19): „A to nepočítám víkendy, to bylo prakticky 24 hodin hraní vkuse :D“

Informantku Markétu internet vyrušuje od učení a cítí, že nadměrné používání internetu má u ní vliv i na studium.

(Markéta, 22): „Myslím si, že kdyby nebyl ten internet, tak se asi víc učím, má to vliv i na tu školu dost, celkem mě to ruší a takhle. Myslím, že mám to nutkání se tam dívat, když se učím.“

Marek poznamenal, že on se vlastně nikdy pořádně neučil, tím pádem internet u něj vliv na studium prakticky nemá...

(Marek, 19): „Pravdou je, že jsem se nikdy neučil a vždycky jsem dostával nejhůř za 3, takže vlastně dobře ☺.“

Informantka Magda mluvila o cravingu (bažení) ve vztahu k internetu, touze se znovu připojit.

(Magda, 22): „Jenže ono to nešlo, takže já byla úplně nesvá, prostě to byla hrozná doba.“ ... „No, hodně, a to jsme se fakt těšili, až přijedeme domů a půjdeme zase tam.“

Informantka Magda vyjádřila i určitou formu nepříjemných „abstinenčních“ příznaků v době, ve které neměla přístup na internet.

(Magda, 22): „... nebyla jsem tam, na tom ICQ celej den nebo někde na internetu, tak to přišlo takový divný, jakože jsem nevěděla, co se tam děje.“ ... „A já, když jsem tam jednou nebyla, fakt třeba to jedno odpoledne, že jsme někde s mami byli pryč, nebo tak jsem se prostě těšila, že až budu doma, a podívám se tam, zkontroluju to.“

Informanti byli v prvopočátcích nějakým způsobem fascinováni internetem a pravděpodobně stále jsou a ví, co je na internetu fascinuje.

(Magda, 22): „No, to bylo takový, že nás to hodně lákalo jako, jsme se těšili, až přijedeme domů....“ „... to bylo něco nového úplně, co jsme neznali.“

(Elisabeth, 25): „Určitě to bylo něco nového.“ ... „Určitě tu možnost si napsat s někým, kdo bydlí daleko, a možnost si kdykoli najít cokoli potřebuješ, najít si a objednat věci, které v obchodě nemůžeš sehnat nebo nevíš, kde je najít.“

(Marek, 19): „No, tak ta stálá možnost komunikace, vizuální možnosti, prostě paráda 😊 Internetu se nebojím.“

Magda a Klára uvedly, že dříve zatajovaly dobu, kterou strávily na internetu nebo lhaly, že si připravovaly práci do školy.

(Magda, 22): „Mamině jsme třeba řekli, že jsme tam nebyli tak dlouho, no, že jsme tam třeba šli dýl, anebo jsme to skončili třeba v šest, a pak jsme byli na hřišti do osmi a my jsme byly přímo na tom počítači až do večera. Pak byla možnost tam jít jakože, že jsme se třeba vymluvili, že tam děláme něco do školy, něco koukáme na nějaký informace, no, ale koukali jsme i na něco jiného, no ...“

(Klára, 21): „... do knihovny jsme chodili na internet, místo půjčování knížek jsme chodili na internet do knihovny. To jsme řekli, že jdeme do knihovny, to ona nevěděla, že sedíme u počítače. Já jsem vždycky přinesla knížky, to jsem si je tam vybrala, ne že bych tam chodila jenom kvůli tomu internetu. Ale bylo takový hlavní lákadlo, jít tam víckrát 3* za týden, zase tak rychle jsem nečetla ...“

Kategorie č. 2 - volný čas a čas vymezený pro práci

Tato kategorie poukazuje na to, jak internet ovlivňuje způsob trávení volného času.

Co se týče způsobu trávení volného času, informanti nějakým způsobem vyjádřili, že dobu strávenou na internetu by mohli využít k jiným aktivitám, které považují za vhodnější.

(Klára, 21): „No, já nevím, nemám to s kým srovnávat, ale přijde mi to jako dost, protože bych za ty dvě hodiny ... chtěla bych to omezit na tu hodinu, a věnovat to spíš

učení, kreslení, nějaký lepší činnosti, nebo čtení prostě, protože fakt málo čtu, nemám čas číst, jo. Mám čas, ale trávím ho na Facebooku.“

Informantka Klára dále poznamenala, že trávila i dříve volný čas hodně o samotě, a že není moc společenský typ.

(Klára, 21): „Jinak jsem většinou stejně si četla nebo jsem hrála ty počítačové hry bez internetu a kreslila jsem, tak jsem těch aktivit, takových samostatně doma.“

„... je to takovej můj subjektivní řetěz, že moc s lidma ráda nejsem.“

Informantka Elisabeth se také zmínila o tom, že v minulosti trávila hodně času o samotě.

(Elisabeth, 25): „Snažila jsem se chodit dost na procházky, abych nebyla úplně bez pohybu, nebo jsem si četla a poměrně hodně se učila. S tím učením jsem si vyhrála, přepisovala poznámky ručně a všemožně barevně podtrhávala, a tak. Ale v podstatě jsem se s moc lidmi nebavila, maximálně jsme občas zašli do hospody s kamarádem.“

Informantky Klára, Markéta a Elisabeth měly, nebo ještě mají i takové koníčky, na které by kvůli internetu nezanevřely.

(Klára, 21): „To co mi vždycky baví, třeba ty koně nebo malování, čtení ... teďka teda nečtu, ale ne, že bych třeba byla na internetu, místo toho, abych šla k těm koním nebo že bych nešla na kroužek kreslení, tak to se mi nikdy nestalo. Radši jsem chtěla jít na nějakou tu aktivitu, než abych seděla u internetu. To vždycky bylo takový osvobození od toho internetu, že jsem si řekla, že už je čas jít někam.“

(Markéta, 22): „Myslím si, že ani ne. Spíš jsem hrávala na základce na různé nástroje, flétnu, varhany a tak. To mě nijak neomezovalo, protože to bylo v rámci školy. To jsem chodila vždycky po škole do těch kroužků, tak to mě bavilo, to jsem nějak neomezovala kvůli tomu internetu.“

(Elisabeth, 25): „Hrála jsem basket v té době, takže jsem měla aktivitu, kterou jsem nemohla jen tak zanedbávat, a musela chodit na tréninky a o víkendu na zápasy.“

Marka jeho koníčky přestaly naplňovat, proto s nimi skončil a raději trávil volný čas na internetu.

(Marek, 19): „Šachy skončily a florbal ještě nějakou dobu pokračoval.“ ... „Přestalo mě to bavit, tak jsem přestal hrát.“ ... „No, nějak tak konstantně, přišel jsem domů, zapnul PC a vypínal ho, až když jsem šel spát.“

Dále poznamenává, že omezil dobu trávenou na internetu později, když si našel přítelkyni.

(Marek, 19): „Když jsem začal chodit na střední tak ne, ale vlastně jediná změna přišla jen ve chvíli, kdy jsem měl holku. Prostě jsem byl radši s ní.“

Zároveň mluvil o svých studijních výsledcích, na které dle vlastního názoru závislost na internetu neměla velký vliv.

(Marek, 19): „Pravdou je, že jsem se nikdy neučil a vždycky jsem dostával nejhůř za 3, takže vlastně dobře ☺.“

Informantka Klára uvedla, že využívá internetu k realizaci svých koníčků, nebo přímo tráví volný čas sledováním různých internetových stránek. O trávení volného času na internetu mluví samozřejmě i ostatní informanti.

(Klára, 21): „Bud' si píšeš, na něco koukáš nebo studuješ. Já třeba hodně hledám obrázky a kreslím si podle toho. Mám zapleť internet s tím, že dělám ten svůj koníček, třeba to kreslení. To mi taky hodně pomáhá v tom.“ ... „No, teď jsem si vzpomněla na tohle, a pak ještě teďka koukám na ten seriál, tak to se koukám taky na internetu, sleduju filmy a sleduju seriály od Pirátské strany. To už je většinou všechno.“

(Marek, 19): „No, nějak tak konstantně, přišel jsem domů, zapnul PC a vypínal ho, až když jsem šel spát.“

V souvislosti s časem vymezeným původně pro práci může docházet k prokrastinaci, neboli chorobnému odkládání úkolů.

(Magda, 22): „Potom zase si říkám, je večer, mám jít spát a místo, abych něco udělala, tak neudělám.“

Respektive dalšímu vyrušování od plného soustředění se na studium.

(Markéta, 22): „Myslím, že mám to nutkání se tam dívat, když se učím.“

Je jisté, že technologický pokrok (kterého se bude týkat následující kategorie) má také velký vliv na pojetí volného času nejen mladých dospělých netholiků, ale také dětí.

(Magda, 22): „Tam je taky vidět ta změna, nejdřív jsem byla dlouho, tak mi tahala domů, a teď mi zase tahá ven, ať u toho pořád nesedím.“ ... „Já jsem ráda za to, že jsem mohla do těch sedmi let prostě si to užít venku, fakt jsem přišla domů a byla jsem od těch dvou do těch sedmi, do osmi venku, když bylo venku hezky.“ ... A teďka ty děti, když to vidím, tam u nás, prázdný hřiště, venku je hezky a tam je to prázdný ... za nás tam bylo plno. ... říkají, že si píšou na internetu nebo hrajou hry na internetu, to mají teďka už propojený, že hrajou nějakou hru, takže hrají spolu, nějaký střílečky a nebo nějaký auta, hrají to spolu a jsou napojený všichni na počítači. Když se zeptám jejich rodičů, co dělají děti, tak mi řeknou, že sedí u počítače.“

Internet může posloužit také k zahnání nudy.

(Magda, 22): „A když se nudím, tak hned jdu na seznam a na nějaký články nebo koukám po něčem, místo abych si vzala třeba nějakou knížku, že jo, třeba do školy, když mám volno, teďka večer, tak si radši řeknu, že to udělám zítra a odkládám to, a mám ten telefon v ruce.“

Kategorie č. 3 - vliv sociálního okolí a technologického pokroku

V rámci této kategorie se pokouším ukázat to, jak vývoj techniky a potřeba užívat stále modernější přístroje a současně i vliv vrstevníků v tomto směru přispěl k závislostnímu chování informantů. V současnosti je nutnost vlastnit počítač a mít přístup na internet ve škole a často i v práci. Technologický pokrok tedy není možno úplně ignorovat.

Magda vyprávěla o tom, jak hodně ji ovlivňuje technologický pokrok a různé novinky v technice, které ji přitahují a jsou podle ní nezbytné. Jako dítě často naléhala na rodiče a jako důvod uváděla to, že je počítač s internetem důležitý pro práci do školy. (Magda, 22): „A pak jsem o tom začala mluvit, že bych chtěla internet do školy ... jako počítač. No, tak jakože já jsem měla doma počítač, takovej ten hroznej, pomalej,

s velkou obrazovkou. ... asi až v osmej, no, tak jsem dostala k Vánocím ten počítač už jako ten lepší. Takovej, co měl tu obrazovku LCD ... “

Byl prokázán i vliv vrstevníků a snaha nebýt za nimi pozadu.

(Magda, 22): „Já jsem fakt byla hrozně nešťastná z toho, že ho nemám. Ostatní už ho měli, půlka třídy už ho ve třídě měla a kluci, holky a já tam ještě ne, pak jsem přišla domů a řekla jsem, že to taky chci. A mamina se ptala: „Co chceš?“ „No, internet!“ No, ale ona mi na to řekla, že na to mám dost času (v šestej třídě to ještě bylo), že mi teda dovolí chodit na ten veřejnej internet s holkama, jsem tam byla třeba 2* sama, jinak jsme tam vždycky byli já s někým.“

Když se začínal internet rozšiřovat mezi běžné obyvatelstvo, vnímali ho informanti jako lákavou novinku.

(Markéta, 22): „To si už přesně nepamatuju, proč ho zařídili, asi proto, že to byla taková novinka, že to měli všichni, jo, to je taky hodně ovlivnilo.“

(Elisabeth, 25): „Určitě to bylo něco nového.“

Vliv na využívání internetu má i zavádění internetu do škol a jeho používání ve výuce, často i mimo výuku výpočetní technologie, a učitelé počítají s tím, že každý, kdo studuje, má přístup na internet.

(Markéta, 22): „A i vlastně, jak se zavedl ve škole internet, tak prostě na střední, když se ptali, jestli mají všichni přístup k internetu, tak by to bylo divný, kdyby ho někdo neměl. Chtěli, abychom se doma podívali a zkusili si to sami. Že se s tím tak nějak počítalo už od tý střední, že každý má přístup k internetu.“ ... „Když to vezmu na naše rodiče, tak ty internet neměli, my, když jsme byly na základní škole, tak se ten internet začal objevovat, a mělo to na ty děcka v té době velký vliv, každý to chtěl, bylo to nový, takže nám to naši zpřístupnili.“ ... „Ale brali to tak i kvůli škole, protože to bylo potřeba.“

(Elisabeth, 25): „Ale určitě se to změnilo na střední, protože jsme tam měli informační a komunikační technologie, a taky samozřejmě i přístup na net. Vzpomínám si, že jsme si museli zařídit e-mail, nebo nevím, prostě to bylo třeba.“

Bylo zaznamenáno, že internet v současné době není jen doménou mladých lidí a využívají jej i starší lidé:

(Markéta, 22): „...i ta starší generace, jak se to teď rozšířilo. Já třeba znám hodně starších lidí, co mají internet, a všechny tady ty vymoženosti.“

K rozšíření internetu v mobilním telefonu dochází až v posledních několika letech, ale zato poměrně masivně. Informantka Magda naznačila, že i v této věci na ní měli velký vliv vrstevníci.

(Magda, 22): „Že jako víš, mají internet v mobilu a já jsem ho ještě neměla.“

Kategorie č. 4 - interpersonální komunikace a vztahy

Ústřední kategorie se zabývá vlivem internetu na mezilidskou komunikaci a na vztahy mezi lidmi. Tudíž nám u dotazovaných informantů ukazuje, jak přímo internet působí na vztahy realizované mimo on-line prostředí.

Velmi výrazným prvkem se projevilo sledování internetu netholiků během setkání s druhými lidmi, které je druhé straně velmi nepříjemné.

(Magda, 22): No, ale jako třeba s maminou, když jsme někde, tak to vidím, že je jako našťvaná. Když jsme třeba někde v Plzni, že jo, jdeme si sednout spolu, já nevím, na jídlo nebo na kafe, a já tam místo, abych když už tam s ní jsem, abych se tam věnovala jakoby jí, tak tam pořád na něco koukam.

„Ale kamarádka mi jednou řekla ... to byla jiná ještě, ze střední, jsem jí po dlouhý době viděla, a já jsem taky někomu pořád psala zprávy anebo takhle, tak potom byla našťvaná, a řekla mi, že jsme se teda vidět nemuseli, že jsme si taky mohli jenom psát, když tam s ní jsem a vlastně nejsem, nebavim se s ní.“

(Klára, 21): „... když jsem u babičky třeba a furt ten telefon mám v ruce a píšu hodně zprávy, tak to jí docela štve.“

Magda uvedla, že i její kamarádky během doby, kterou s ní tráví, sledují internet.

(Magda, 22): „...na nás je pohled, že sedíme někde mezi lidma, obě dvě máme mobil v ruce a píšeme si tam... ona píše tomu svému přítelovi, já taky někomu nebo tam na něco koukám na ten internet.“

„Jenže to jde o to, že ty lidi už mají taky ten internet v mobilu. Vezmi si, že holky z koleje, prostě moje spolubydlící, prostě jsme na koleji a taky jsou to, že každá si jedeme svou, jako jsme ... oni na nořasu, já na mobilu a jsme, jako kdybychom tam nebyli spolu.“

Také Markéta, 22 si uvědomuje, že ona a její kamarádky, když jsou spolu, tráví hodně času na internetu a také se i baví o tom, co se tam děje.

(Markéta, 22): „Právě že jsme tak nějak všechny na Facebooku, a jako bavíme se, ale prostě je to vidět, jak nás to strašně ovlivňuje, ty sítě. I třeba různé články a prostě, hodně.“

„To určitě, no, ale nemyslím jenom na Facebooku, myslím i třeba různé články odborný. Hodně ta debata je o tomhle. Jedna má v mobilu internet, druhá ho má v notebooku.“

Magda vyjádřila, že pociťuje potřebu být s někým v kontaktu přes internet, a to i v případě, že tráví čas zrovna s někým jiným.

(Magda, 22): „Proč si teda s nima píšu? Třeba mi to udržuje v té naději, že prostě někoho znám, že si s někým píšu, chápeš? Že prostě přes ten blbej internet jsem s někým v kontaktu. Prostě musím s někým být na příjmu.“

Na druhou stranu na druhých lidech sama vidí, že to není dobré, být celý den na internetu, a bojí se toho, že lidé nebudou v budoucnu trávit čas spolu, ale budou připojeni stále na internetu a osobní komunikace se bude vytrácet.

(Magda, 22): „Já, když jsem byla u moře s maminou, tak tam taky byla wifina venku, měly tam asi 3 malé krabičky na zemi a aby to nějak pokryli tam tu plochu, prostě tam jsi viděla lidi, místo toho, aby si četli knížku nebo aby tam byli s rodinou

nebo s přítelkyní, tak byli na mobilu, jo, a koukala jsem, jak tam jsou na nějakých stránkách, prostě, odpoledne, venku krásně, no, to je potom takový smutný.“

Podle ní internet pomáhá v sociální oblasti proto, že se lidé ostýchají seznamovat běžným způsobem a sama to pociťuje i na sobě.

(Magda, 22): „...hodně lidí se tam seznamuje, že prostě, už ty lidi se ani neumí seznámit normálně.“

„Protože já, když jdeme někam do města, nebo tak, tak se už jako ani neumíme nějak bavit, nebo bavit ... se dát s cizíma lidma do řeči, se spíš jako bojíme. Bojíme, prostě hodně lidí řekne, že se bojí s nima promluvit.“

Informantka Klára dokonce poznamenává, že začala chodit s jedním klukem, se kterým se seznámila přes internet díky chatování.

(Klára, 21): „Jo, já jsem s tím jedním začla chodit, pak jsme se párkrát i viděli. Ale teda jakoby první to setkání, tak to byl docela stres, že jsme se oba báli, protože jsme oba byli takoví ještě asociálové hrozný.“

Podle Magdy internetové chatování způsobuje, že se potom s kamarádkami a známými nechtějí a ani už nepotřebují vidět.

(Magda, 22): „No, já prostě nevím. Já třeba si s těma lidma, i třeba ze střední píšeme, třeba, když jdu na ten Facebook, nebo i ze základky a potom už jakoby se ani moc nechceme sejít, no. Že už nám stačí jenom to psaní, což mi mrzí.“

Poznamenává také, že starší lidé většinou tomuto způsobu komunikace nerozumí.

(Magda, 22): „oni to nechápou, ta generace a já jim docela závidim.“

Markéta má pocit, že internet nahrazuje komunikaci mezi ní a jejími kamarádkami a udržuje vztahy mezi nimi pomocí chatování po internetu v současné době.

(Markéta, 22): „Ale teďka to vidím, jak to jde postupem času, že si třeba víc píšeme, než abychom se viděli, no. V té dospělosti už jo, ale dřív třeba na základce, tak to ne. Nebo na střední jsme hodně času po škole trávili ještě spolu. A teď na vysoký už je to právě hodně jenom o tom internetu mi tak nějak přijde.“

Informantka Klára mluvila o tom, že internetových chatů využívá k tomu, aby se vyhnula osobní interakci, když se jí nechce se s někým scházet.

(Klára, 21): „Jakoby většinou se teda sejdu s někým, ale zase to je takový na tom Facebooku, když se ti až tak jako zase úplně nechce, tak napíšeš, že nejdeš a odkládáš to, to je takovej lehký únik od těch závazků. Když se s někým zase až tak vidět nechci, nebo to je ze slušnosti, jakože měla bych se už s někým vidět, jsou to známí nebo takhle, tak takhle je to docela lehký. Že se s někým domluvíš a na poslední chvíli to odřekneš a pak se to zamlčí. Kdyby nebylo takový spojení, tak se nemůžeš omluvit a musíš tam jít.“

Kategorie č. 5 - fenomén sociální sítě

Tato část se dotýká zejména sociální sítě Facebook, chatování, a nastiňuje jeho podíl v závislostním chování jedinců. Zabývá se virtuálními vztahy.

Z rozhovorů vyplynulo, že poté, co byl Facebook vynalezen a začal se šířit mezi lidi, dotazovaní informanti nechápali, k čemu tato sociální síť může sloužit.

(Klára, 21): „...ze začátku ne, protože jsem jako nechápala na co ten Facebook vlastně je.“

(Elisabeth, 25): „Facebook na střední jsem určitě neměla, ale ke konci studia si pamatuji, že mi spolužačka poslala pozvánku na Facebook, kterou jsem odmítla a říkala jsem si, že je to k ničemu, a co bych tam asi tak mohla dělat :D“

Elisabeth poté, co se na Facebook zaregistrovala, nechtěla nic moc zveřejňovat, ale neměla svůj profil pořádně zabezpečený, a když jí kamarádka zveřejnila nepovedenou fotografii, začala potom i sama vkládat své fotografie.

(Elisabeth, 25): „Neměla jsem to nějak zvlášť zabezpečené a jednou tam kamarádka zveřejnila mou fotku, která byla podle mě vážně hrozná. Tak jsem se naštvála a dala si

tam nějakou hezčí, když už tam byla i ta ošklivá, kterou už stejně všichni, co jsem měla v přátelích, viděli... no, a od té doby jsem začala zveřejňovat občas i nějaké fotografie.“

Klára se rozpovídala o tom, že hodně psala statuty a zveřejňovala fotky a jednou jí došlo, že se o ní někdo může dozvědět něco, co by nechtěla.

(Klára, 21): „Pak jsem si asi ... já nevím, kdy jsem si to uvědomila, že je trapný, tam psát všechno, jakože vlastně to všichni ví, a že si to všichni přečtou. Když jsem třeba i uvědomila, když jsem potřebovala něco zjistit o někom, tak to prostě zjistíš na tom Facebooku. I když toho člověka vůbec neznáš, a nic, stačí tam mít pár věcí veřejně, nebo přes přátele přátel a už zjistíš úplně, úplně všechno. Tak jsem se pak vyděla trochu, že by tam mohl zjistit i někdo o mně, takže jsem trošku, se jako zkontrolila s tím psáním.“

Magda si psala s cizími lidmi po chatu, ale nevěděla co s těmi novými kontakty dál, pochybuje o tom, zda by se s nimi chtěla vidět osobně. Následného osobního setkání se velmi obává z důvodu odlišných představ.

(Magda, 22): „...ale zase si jenom píšeme a nevím, jestli bychom se někdy viděli, víš. To je takový, nevím, fakt hrozný. Si s nima píšu, a ani nevím, jestli oni by mi chtěli vidět, nebo já je, jestli bychom se sešli, jo, že to psaní je třeba fajn, si psát o blbostech, nebo o blbostech, oni mi třeba napíší, co mají za nějaký problémy, nebo tak, nebo třeba co se jim stalo hezkýho.“

„Asi tak, takže já když si s nima jenom tak píšu, tak to беру tak, že jsme jenom takový známý, který si jednou za čas napíší, ale prostě, pak jsem se, třeba i dřív na střední s někým sešla a oni to hned brali, jakože chci něco víc, víš? Že jako to беру jako rande, a já vždycky na ně koukám, jakože to беру jenom takový jako pokecání, víš? A pak už to zase jako úplně skončilo, že už jsme si ani nepsali.“

Ale třeba jo, na střední jsem si psala hodně s cizíma klukama, jenom jsem si s nima psala a nechtěla jsem je vidět, protože jsem se bála.“

Markéta mluvila o tom, že Facebook využívá hlavně na chatování po večerech s přáteli. Večer je tam podle ní nejvíce lidí, tak toho využívá.

(Markéta, 22): „Zase ale pak večer, u mě jsou nejhorší ty večery, že asi jsem od té střední zvyklá si psát s těma kamarádkama nebo to, tak prostě ten večer tam trávím, je tam nejvíc lidí, na tom chatu, na Facebooku a takhle. Tak jsem tam ty večery nejdýl, tak do desíti, do jedenácti. Hodně to dělá, kdybych měla spočítat, kolik času tam trávím denně, tak nevím. Hodně dá ten večer, přes ten den je to někdy fakt jenom, že se podívám a jdu hned pryč, ale prostě musím se kouknout.“

Současně chová velké antipatie ke zveřejňování statusů, které považuje za nástroj k vychloubání se.

(Markéta, 22): „Neupevní určitě. Mně ty statuty spíš přijdou jakoby takový vychloubání, nebo alespoň těch, co je já znám a píšou je. No, nevím, když jsem tam dala status, když jsem udělala maturitu, tak to taky bylo vychloubání, že mám maturitu. Spíš to vnímám takhle.“

A také k psaní si s cizími lidmi po internetu a seznamování se pomocí něj.

(Markéta, 22): „No, to ani ne, protože já, když jsem tady na těch sítích, tak ty, co neznám, tak automaticky ignoruji, ani si je nepřidám do přátel, a nic, mám to celkem dost zabezpečený, že u mě nevidí nikdo fotky na tom Facebooku a takhle. Takže s cizíma lidma si určitě nepíšu, a když náhodou někdo cizí napíše, tak hnedka mu to vymažu, dávám to do toho spamu.“

Elisabeth vyjádřila svoji obavu z minulosti psát si s cizími lidmi.

(Elisabeth, 25): „...vlastně jsem měla profil na lidé.cz, ale bylo to téměř k ničemu, no téměř, psala jsem si tam snad jen se spolužákem ze základky, hrozně jsem se toho bála, psát si s někým, koho neznám.“

Překvapivou informací pro mě bylo, že Magda během svojí puberty nezískávala informace o intimních věcech od rodičů nebo starších kamarádů, ale od neznámých lidí na internetu během chatování.

(Magda, 22): „No, takhle všechno jsem se dozvěděla, takže vlastně to byla puberta v té době, takhle jsem dostávala informace o všem, no. Vlastně i o tom, pohlavním styku, prostě o všem.“

Informantky Klára a Markéta ví, že Facebookovský chat se dá využívat jako podpora v sociální oblasti, pokud se někdo stydí.

(Klára, 21): „kamarádce se strašně líbil nějaký kluk, ale bála se ho v hospodě oslovit, koukali na sebe, ale nic, ani jeden se k ničemu neměl, tak se našli na Facebooku, přidali se do přátel, začali si tam psát, zjistili, že jsou super a no a pak se nakonec začali bavit i v té hospodě. Ale bez toho Facebooku by to trvalo.“

(Markéta, 22): „Už jsem se s tím párkrát setkala, než abych to řekla člověku do očí, tak jsem mu to napsala.“

Markéta uvedla, že se přes Facebook vzájemně hecuje s kamarádkou k učení.

(Markéta, 22): „... právě s kamarádkou, když se učíme na nějaký zápočet nebo na něco, tak se domluvíme, že se jdeme učit, tak si řeknem, že se za dvě hodiny sejdem, takže na Facebooku je takový sraz. Napíšeme si, jak jsme na tom s tím učením, půl hodiny si píšeme, a pak se jdeme zase učit. Takže je to i taková motivace, že si chvilku píšeme, a pak zase jdeme na to nepříjemný.“

Klára a Elisabeth vyjadřovaly negativa psané komunikace, kdy se dá ostatním pisatelům snadněji ublížit, a někdy si toho nemusíme být ani sami vědomi.

(Klára, 21): „Jo, to se stává dost často, že jakoby přes ten chat si řekneš s někým strašně moc věcí, co právě neřekneš naživo, prostě když toho člověka vidíš, tak máš ty city a prostě mu nechceš ublížit vlastně, ale přes ten internet to jde hrozně lehce, protože ho nevidíš, nevidíš ty reakce, a můžeš bejt hrozně drsná, to nejsi, ale můžeš si tam na něco hrát, tak to tam napíšeš, můžeš to pak zavřít, a není to, neexistuje. Tak to jde docela lehce, no, co nejde naživo.“

(Elisabeth, 25): „Ve špatném určitě tím, že je větší šance, že toho druhého nějak urazíme nebo se ho dotkneme a nemůžeme vědět jistě, jak on vlastně zareaguje, protože přímo nevidíme, jak se zachoval nebo spousta lidí není schopná říct kritiku do očí, nebo co se jim na tom druhém nelíbí a přes internet si troufnou, tak toho využívají nebo spíš zneužívají.“

Informanti mluvili i o oblíbených internetových diskuzích, kdy v podstatě každý se v dnešní době může vyjádřit k jakékoli problematice.

(Marek, 19): „Někdy se účastním různých diskuzí 😊“

(Klára, 21): „...ještě pak jsem teda chodila na ty diskuze, hodně diskutníci.cz se to jmenovalo, si myslím, tak tam jsme diskutovali o všem možným, jsem potřebovala furt diskutovat, se přít.“

Facebook může dobře posloužit k podání informací o různých kulturních událostech, které se konají v okolí.

(Klára, 21): „Tak třeba k čemu mi pomohl Facebook, jo, kdybych ho neměla, tak vůbec nevím, jaký jsou kde koncerty a akce, tak hodně kvůli tomu jsem si ho zase obnovila.“

Je zde možnost také oslovit úplně cizí lidi, v případě, že člověk sám pořádá nějakou akci.

(Klára, 21): „...jsme akce pořádali a potřebovali jsme nějak prostě ty lidi najít a na tom Facebooku jsou. Takže tam prostě najdeš ty lidi, můžeš je pozvat na něco, můžeš je oslovit a požádat o nějakou pomoc nebo takhle.“

Nezpochybnitelným pozitivem internetu je možnost kontaktovat a napsat si zadarmo s lidmi, kteří bydlí daleko.

(Klára, 21): „A já jsem si, lidi, co jako nevidím, jsou třeba z druhý strany republiky nebo i z jiný země, tak si s nima píšu tam, to je taky super, že se tam spojíš s někým, s kým se jen tak neuvidíš.“

(Markéta, 22): „Prostě, hlavně na to psaní s kamarádkama, když se s nima nevidím.“

(Elisabeth, 25): „Určitě tu možnost si napsat s někým, kdo bydlí daleko.“

Z výpovědi Elisabeth vyplynulo, že internet podle ní nemůže vyřešit konflikty mezi lidmi, které vznikly v „offline“ prostředí.

(Elisabeth, 25): „Kvůli tomu jsem na internetu taky strávila hodiny zbytečného času. Teď to vidím, jako nesmyslně strávenou dobu na internetu, která k ničemu nevedla a to ještě ve strachu a nepohodlí.“

(Elisabeth, 25): „Začala jsem si psát s ní samotnou, ale bylo z toho poznat, že je o svém tvrzení pevně přesvědčená. Došlo mi, že bude nutný se s ní sejit, a promluvit si osobně. Takže to byla druhá věc, proč jsem trávila hodně času na internetu, resp. na FB chatu.“

Kategorie č. 6 - sociálně patologické jevy na internetu

Kategorie nazvaná „sociálně patologické jevy na internetu“ ukazuje obavy informantů z internetového prostředí, jejich postoj k nim a v neposlední řadě také jejich vlastní rizikové chování na internetu.

Informanti různým způsobem vyjadřovali svoje obavy z internetu, ať už celospolečenské:

(Elisabeth, 25): „Určitě si myslím, že se pomocí internetu šíří líp sociálně patologické jevy, pomáhá ve sdílení nenávislných projevů, nebo to nemusí být ani tak závažné věci. Někdo vymyslí nějakou kokotinu, vylepí na net, ostatní napodobí nebo šíří dál, různý řetězovky. Je to mnohem snazší než kdy jindy. Internet může mít podle mě větší sílu než třeba televize nebo jiná média.“

(Magda, 22): „Já, když jsem byla u moře s maminou, tak tam taky byla wifina venku, měli tam asi 3 malý krabičky na zemi a aby to nějak pokryli tam tu plochu, prostě tam jsi viděla lidi, místo toho, aby si četli knížku nebo aby tam byli s rodinou nebo s přítelkyní, tak byli na mobilu, jo, a koukala jsem, jak tam jsou na nějakých stránkách, prostě, odpoledne, venku krásně, no, to je potom takový smutný.“

(Markéta, 22): „Ještě, jak tam hodně lidí zveřejňuje ty statuty a všechno, někdo si to soukromí vůbec nehlídá, tak to nechápu, dát tam každou kravinu. Je to snadno zneužitelný, zvláště když to má veřejný. Nevím, asi bych to nějak omezila, nebo bych to zpoplatnila.“

(Klára, 21): „Jakej je problém najít nějakou pornostránku? Vůbec žádný problém v tom není, když ti to rodiče nezablokují, a stejně si to ty děti dokážou obejít, protože jsou prostě chytřejší než rodiče přes ten počítač.“

(Marek, 19): „Můžou ho zneužívat třeba úchylové.“

Nebo např. obavy o mladšího sourozence:

(Klára, 21): „Nepříjemný celkově, mně vcelku pak už byly nepříjemný ty chaty. Prostě, že se tam shlukovali ty úchylové, a protože tam začla chodit moje ségra, takže mi to začalo být nepříjemný, když vím, co já jsem si tam psala a co ona tam byla schopná psát.“

Magda začala mít strach, když porušila internetové omezení vstupu od 18 let, byla odhalena a jeden účastník chatu ji napsal, že ji udá.

(Magda, 22): „No, ale, pak když už jsme byli na tom internetu dýl, jako delší dobu, co jsme tam chodili, třeba dejme tomu ty tři měsíce, tak jsme už šli i na jiný ... no, ty chaty. My jsme si mysleli, že to nepůjde, jakože tam budeme potřebovat nějaký heslo, nebo něco. No a pak jsme šli třeba od 18 let, jako i na nějaký jiný stránky, no ... jako ty chaty.“

„A potom, když tam po nás jako když jsme si tam s někým psali a on po nás chtěl fotky nebo jestli máme i kameru, tak to potom bylo už horší, to jsme to ukončili, úplně jsme se potom odhlásili ... Jenže on nám napsal i jeden chlap, že nás udá ... jsme mu vlastně napsali, že je nám 12 (jediný tam bylo 13 už tý holčiče), a on úplně, že nás udá a tak jsme se báli, odhlásili jsme se a už jsme na tu stránku nikdy nešli.“

Podobných chatů se účastnila častěji, nejednou se jí stalo, že jí někdo přemlouval, aby se např. vyfotila ve spodním prádle nebo se natočila na kameru.

(Magda, 22): „No, abychom tu kameru, abychom třeba tam byli jako, no, jenom ve spodním prádle a abychom ji nasměrovali, to jsem teda tam vždycky byla s někým, že jsem si to netroufla sama to otevřít. Jednou přišla kamarádka, a že už to zkoušela taky, jako že byla taková akční, že už ví, co a jak... A já říkam, no tak to ne! ...“

Setkala se i s tím, že jí muži na internetu slibovali za „setkání“ různé dárky.

(Magda, 22): „A pak mi tam psali různý, mi naváděli, co by mi koupili, kdybych je viděla, takový třeba, že by mi koupili, já nevím co, třeba novej telefon, když se s nima sejdu nebo tak. To Ti potom láká, že si říkáš, no, novej telefon.“

Elisabeth uvedla, že internet často používala k nelegálnímu stahování hudby z internetu.

(Elisabeth, 25): „No, jasný. Jednak už jsem ho začala používat kvůli škole, vyhledávat informace a taky v rámci volného času jsem si začala hledat informace o nových kapelách, které jsem předtím z rádia neznala a taky začal neuvěřitelný maraton stahování cédéček z PirateBay :D.“

Klára uvedla, že si založila 2 profily, které používá, jak se jí zlíbí. Ostatní informanti toto neuvedli, ale nelze to úplně vyloučit.

(Klára, 21): „Já mám ještě druhý Facebook, jakoby pracovní, kde mám jakoby lidi z práce a takový. Takový dospělácký prostě. ... No, formální, že tam mám prostě i svoje jméno a tak. Tam mám i babičku, dávám tam fotky od koní a tak, nic takového kontroverzního.“

Marek řekl, že se na Facebook zaregistroval v sedmi letech, což samozřejmě také není dovolené.

(Marek, 19): „Asi v 7 letech :D“

Magda a Elisabeth zažili internetové obtěžování ze strany Facebookovských „přátel“.

(Magda, 22): “ No, právě, to se mi stalo jako s klukem, to bylo asi na střední, v druháku, ve třetíáku... a to bylo jako, že jsem ho potkala někde a to jsme byli na diskotéce a dala jsem mu teda Facebook, on si mi přidal a potom začal psát, ale jakoby otravoval hodně. A já jsem si ho teda smazala a on si udělal jinej Facebook. Jsem si ho i blokovala, a potom mi napsal znova, že jako jsem ho alespoň viděla, že jsem věděla, o koho jde, ale taky to bylo nepříjemné. Pak jsem mu už neodepisovala vůbec, jsem mu vždycky psala, že nemám čas, že at', že už sem nechodím a tak ... psal, že mi chce vidět, každou fotku mi snad okomentoval, olajkoval ... normálně olajkoval a psal tam nějaký komentáře ke každý fotce, chápeš? Tak jsem byla úplně zoufalá a nevěděla, co mám dělat.“

(Elisabeth, 25): „Psala jsem si s klukem, kterého jsem nikdy předtím neviděla, zval mi na ples a za pár dní začal být dost otravný. Když jsem napsala, že nemám čas si psát, tak mi začal psát, jak si myslel, že jsem lepší než ostatní holky a začal mi nadávat. Blokovala jsem ho, ale napsal z jiného profilu nějakou jinou výhružku, když jsem se oklepala, blokovala jsem i ten druhý profil.“

Magda sice porušovala internetová omezení, ale zapůsobila na ni prevence ve škole.

(Magda, 22): „jsem ráda, že fakt, ale nás tam třeba i docela odrazovali na tý základní škole, že třeba nám říkali ty nástrahy, museli mít nějaký informace, aby nás odradili od nějakýho toho psaní s cizíma lidma a tak.“

„A to nám říkali i ve škole, kdybychom se s někým chtěli sejít, abychom se sešli, buď na nějakým veřejným místě, nebo abychom tam nebyli sami, třeba s kamarádkou nebo tak.“

Klára psala o tom, že po ní také muži chtěli, aby posílala své intimní fotky, ale zapůsobil na ni jistý druh prevence.

(Klára, 21): „Dost často to pak byli takový úchylové, že chtěli posílat fotky. Ale taky jsem furt četla to Bravičko, a četla jsem tam, že to nesmíme posílat.“

Kategorie č. 7 - vnější omezení

Tato část odhaluje, jaké zásahy zvnějšku omezují používání internetu zkoumanými netholiky. Co, popřípadě kdo, je nutí omezovat dobu strávenou na internetu.

Informantka Magda uvedla, že když chodila na veřejný internet do knihovny, omezovala ji zejména otevírací doba.

(Magda, 22): „Jako večer na noc, že to bylo do osmi večer, ale asi jsme tam chodili jenom my.“

Postupem času, když se internet stával oblíbenější a do knihovny chodilo na internet víc lidí, musela omezit dobu tam strávenou a brzy tam přestala chodit úplně. (Magda, 22): „...ale to už jsme vlastně nechodili, to už nás to nebavilo, už tam chodilo víc lidí, tak jsme tam třeba byli „jenom“ dvě hodiny a pak jsme už museli jít pryč z toho internetu.“

Když potom trávila na internetu hodně času, i večer, snažila se jí to máma omezit. (Magda, 22): „No, pak už to bylo horší, třeba i mamka, když viděla, že tam jsem často, třeba večer, místo, abych šla spát, tak jsem tam byla do jedenácti, když jsem vstávala v šest, nebo kdy. Tak mi to třeba i sebrala.“
„... třeba mamina mi vždycky řekla, ať jdu nejdřív ven a pak až jdu na ten internet“
„Nebo mi to omezila na hodinu, dala mi to a řekla, že za hodinu to vypnu, abych tam u toho neseděla.“

Naproti tomu Marek řekl, že ho nikdo v době, kterou tráví na internetu, neomezoval.

(Marek, 19): „No, tak jim to bylo v podstatě jedno, neměli na mě čas a tak jsem si dělal, co jsem chtěl.“

Sám omezil dobu trávenou na internetu, až když si našel přítelkyni.

(Marek, 19): „První vážnej vztah, asi ve 14 :D“

Klára mluvila o tom, že je často sama a ve vztahu k internetu ji jiní lidé nemohou omezovat.

(Klára, 21): „... oni to neví, já jsem tam doma sama zavřená v pokojíčku, takže to jako nikdo neví“

Klára vymyslela způsob, kterým zabrání babičce, aby ji kontrolovala v tom, co dělá na internetu.

(Klára, 21): „Ale hlavní už jí na Facebooku nemám, nemám ji nikde, mám ji všude zablokovanou, když jsem zjistila, že má Facebook.“

Informanti ví, že ostatním se jejich záliba v internetu nezamlouvá, dávají jim to najevo a sami si to dobře uvědomují.

(Markéta, 22): „*Hm, občas to slyším od mámy, že jo. Občas si to píšeme i s těma kámoškama, že jsme tady pořád, že u toho pořád sedíme a že bychom měli někam vyrazit. Tak jako, uvědomuju si to sama.*“

(Elisabeth, 25): „*Říkají mi, že si tu trávím hodně času a někdy nadávají a mají ironické poznámky.*“

(Marek, 19): „*Ale jo, všichni okolo, ale já je nějak tak ignoroval.*“

(Magda, 22): „*Jo, že už tam trávím hodně času.*“

(Klára, 21): „*... předtím jí to vadilo víc, protože věděla, že chatuju, to jsem byla menší, vid' a bydlela jsem tam, tak to mě fakt jako hodně nadávala, když to viděla*“

Velmi zřetelné také bylo, že informanti se často před rodiči nebo příbuznými vymlouvají na práci do školy, ačkoli dělají na internetu něco jiného.

(Klára, 21): „*...takže jsem vždycky měla připravenou stránku jakoby na druhý okno vždycky, když chtěla vidět, co dělám, tak jsem to přepnula rychle a jakože se učím něco.*“

(Magda, 22): „*Ale nakonec ne, vždycky jsem to svedla na to, že musím něco udělat do školy. Že prostě nám dali úkol a že si tam musím najít něco na seminárku, referát ... tak to mamina vždycky pochopila pro školu, vid'.*“

2. 3. 2 Axiální kódování

Axiální kódování navazuje na otevřené kódování, kdy znovu a novým způsobem kompletujeme data a vytváříme vazby mezi kategoriemi. Vznikne nám kompaktní pohled na sledovaný jev. (45)

Aby výzkumník odhalil vztahy mezi různými kategoriemi, musí zkoumat, které kombinace znaků v kategorii jsou propojené s jinou kombinací znaků v jiné kategorii. To nelze pouze na základě dat, je k tomu třeba teoretického rámce, který doporučí, jaké druhy fenoménů lze mezi sebou propojit. Pro formulování vztahů navrhli Strauss a Corbijnová použít obecné kódovací paradigma. Paradigma zahrnuje fenomén, kauzální podmínky, kontext, intervenující podmínky, strategie jednání a následky. (42)

Axiální kódování tedy představuje hledání příčin, důsledků, podmínek, interakcí, procesů, atd., které odhalují vztahy mezi různými kategoriemi a případně je vzájemně propojují. (46)

Fenomén

Fenomén je určitým konceptem, který drží jednotlivé části při sobě, má vazbu na všechny prvky. (45) Jako fenomén jsem zvolila netholismus a jeho vliv na sociální okolí.

Kauzální podmínky

Kauzálními podmínkami máme na mysli události nebo proměnné, které vedou k fenoménu nebo k jeho vývoji. Jedná se o podmnožinu příčin a jejich vlastností. V souvislosti s tímto tématem se jedná o technologický vývoj, neustálé novinky v technice, společensky stoupající oblibu internetu, zavádění internetu do škol.

Kontext

Jedná se o specifické hodnoty parametrů prostředí. Kontextem jsou zde hodnoty netholiků, jejich snaha nebýt pozadu za vrstevníky, podpora jedinců na internetu v sociální oblasti, potřeba diskutovat.

Intervenující podmínky

Jako intervenující podmínky jsem stanovila osobnosti netholiků, neschopnost kontroly trávení volného času ostatními lidmi, nezájem rodičů nebo strach z osobní interakce.

Strategie jednání

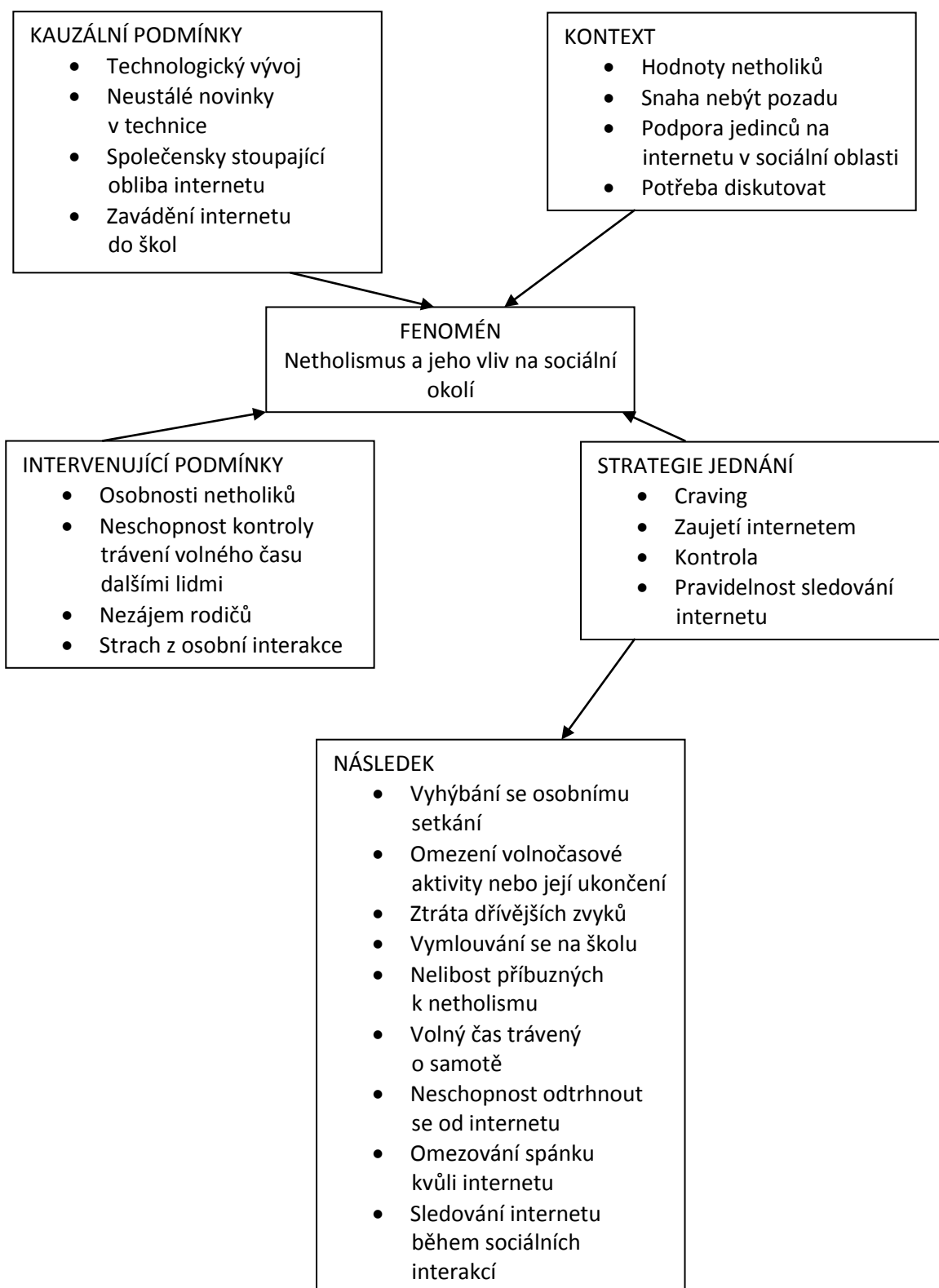
Strategie jednání jsou cílené a záměrné aktivity, které jsou odpovědí na fenomén a intervenující podmínky. Ukázalo se, že jimi jsou craving, zaujetí internetem, kontrola, pravidelnost sledování internetu.

Následky

Jedná se o důsledky strategií, úmyslných a neúmyslných. Vyplynuly tyto následky: vyhýbání se osobnímu setkání, omezení volnočasové aktivity nebo její ukončení, ztráta dřívějších zvyků, vyloučení se na školu, nelibost příbuzných k netholismu, volný čas trávený o samotě, neschopnost odtrhnout se od internetu, omezování spánku kvůli internetu či sledování internetu během sociálních interakcí.

Schéma na následující straně znázorňuje výstup axiálního kódování.

Schéma č. 2

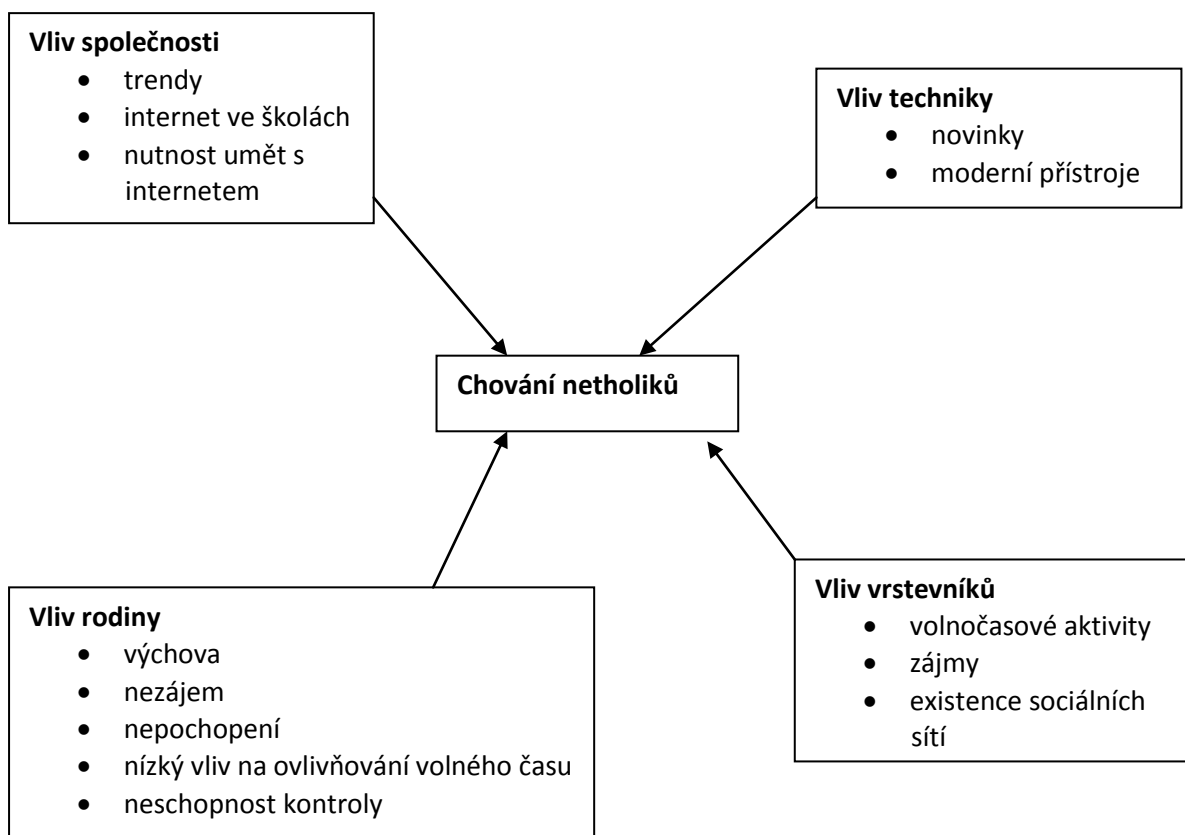
2. 3. 3 Selektivní kódování

Selektivní kódování znamená hledání hlavní postavy nebo motivu, který pohání celý děj dopředu. (43) Selektivní kódování je posledním kódovacím krokem. Zde začíná integrace výsledků. Znovu se přezkoumávají data, kódy, vyhledávají se stěžejní témata a jejich kategorie, které se mohou stát základem vznikající teorie, tj. pomáhají do ní integrovat také další témata a kategorie a vytvářejí s nimi propojené významové sítě. (46)

Popis výsledků zde začíná rozbořením produktu axiálního kódování. Od tohoto popisu přecházíme ke zdůvodnění ústřední kategorie, která usnadňuje porozumění celému materiálu. (43)

Z kvalitativního výzkumu vzešla celá řada témat, která souvisí s fenoménem netholismu a jeho vlivem na sociální okolí „netholiků“ (tedy osob, které byli netholismem přímo zasaženy). Jako ústřední kategorii pro selektivní kódování jsem zvolila chování netholiků. Průvodním jevem, který specifické chování netholiků popisuje, jsou znaky závislostního chování. Jako znaky závislostního chování se projevíly: dlouhá doba strávená na internetu, postupně vzrůstající doba trávená na internetu, určitá snaha o snížení času stráveného na internetu, ale přesto dále vykazují známky závislostního chování, průběžná kontrola, připojování se na již vypnutý internet, pocit, že by nemohli bez internetu existovat, internetové kompulze (počítačové hry, omniománie a další), opakovaná neúspěšná snaha zastavit používání internetu, omezování spánku, vliv na pozornost a soustředění se, craving (bažení), určitá forma abstinčních příznaků, fascinace internetem a zatajování skutečné doby strávené na internetu. Centrální kategorii „chování netholiků“ v modelu axiálního chování charakterizuje celá řada pojmů, které vystoupily z analýzy výzkumu: osobnosti a hodnoty netholiků, podpora v sociální oblasti na internetu, strach netholiků z osobní interakce, vyhýbání se osobnímu setkání a volný čas trávený o samotě. Ze schématu vyplývá, že chování netholiků zvnějšku ovlivňuje rodina, vrstevníci, společnost a v neposlední řadě technika.

Schéma č. 3

Diskuse

Z množství získaných poznatků se pokusím odpovědět na stanovené výzkumné otázky. Vzhledem k tomu, že praktická část práce se zabývá vztahem informantů k internetu, je třeba odpovídat za každého zvlášť, neboť v mnohých věcech se jejich názory na věc či pocity spojené s užíváním internetu liší. Samozřejmě jsou mezi jednotlivými osobnostmi rozdíly a každý z nich žije v trochu jiném sociálním a rodinném prostředí.

1. „Co je podle informantů důvodem jejich pocíťované změny?“

Ke změně týkající se doby strávené na internetu došlo u dotazovaných informantů v první řadě zejména kvůli tomu, že se internet začal masivně používat, těší se stále větší oblibě, je hojně využíván v nejrůznějších oblastech života, často jako moderní prostředek komunikace. Jirovský (2007) uvádí, že s rozvojem prostředků globální komunikace, zejména internetu, se utváří nový prostor pro realizaci lidí i nová dimenze pro jejich socializaci. (22) V neposlední řadě je nezbytný ke studiu a v posledních letech je zaváděno i připojení do škol, nejen během hodin výpočetní techniky. Tím je však podporováno i závislostní chování informantů a současně nechtěně např. i hledání si odpovědí na otázky učitelů přes internet. Vzrůstající společenská obliba nebo zavádění internetu do škol jako takové však zahrnuje všechny uživatele internetu. Proč tedy někteří z nich mají s jeho užíváním problém, zatímco jiní ne? Co je přivedlo k tomu, že v době realizace výzkumu mluvili o tom, že na internetu tráví více času než je nutné?

Samotné důvody vychází z jejich osobností a schopností ovlivňovaných zvnějšku rodinou, vrstevníky a společností. V manuálu ZŠ Rožnov, který se týkal prevence závislostí, bylo uvedeno, že pravděpodobnost vzniku závislosti je vyšší u osob citlivých, zranitelných, úzkostných, trpících komplexem méněcennosti; u osob extravertních, které mají sklony k impulzivité, dramatinování a zvýšené sebestřednosti a které mají často konflikty s okolím, jsou agresivní; u osob, žijících v rodinách, kde je někdo

závislý na jakékoli droze nebo u osob, které mají určité, byť drobné mozkové poškození, duševní poruchu nebo jsou dlouhodobě nemocní. (20)

Informantka Magda se prezentovala jako velmi zvědavý člověk, kterého přitahují zakázané věci, a mající hlad po technologických novinkách. V dětství i v současnosti se snažila nebýt pozadu za vrstevníky, využívat stejné prostředky jako ostatní a mít si s nimi co povídat (mít stejné zájmy jako oni). Když se přesunuli děti z hřiště na internet, šla s nimi. To vyústilo ve snahu být s někým neustále v kontaktu (na internetu), ačkoli to reálně má za důsledek převážně to, že si s někým dopisuje, a to i v případě, že je fyzicky zrovna s někým jiným. Mluvila přímo o tom, že potřebuje mít ten pocit, že „někoho zná“. V reálném životě má ale strach oslovit neznámé lidi. Hlavním důvodem pocíťované změny u Magdy bylo pořízení mobilního telefonu s přístupem na internet a její potřeba být neustále on-line. Do kontextu s tím bych chtěla uvést výrok Neala (2008), který poznamenává, že všichni mladí dospělí chtějí mít přátele, chtějí s nimi komunikovat víc než jen o nezbytnostech a chtějí díky nim dosáhnout vlastního smyslu a pocíť potřebnosti. Potřebují však najít svoji cestu přes to, čím jsou, ne, co vlastní nebo jak s tím umí pracovat. (38)

Informantka Klára má volnočasové aktivity, které vykonává o samotě a používá přitom internet. Hovoří o sobě jako o člověku, který není moc rád s lidmi. Odstup a anonymita internetu jí proto vyhovuje. Internet jí posloužil k tomu, že si tam prostřednictvím sociálních sítí hledala kamarády se společnými zájmy, protože ve svém okolí nikoho podobného neznala. Několik let si píše blog. Postupem času začala zveřejňovat věci o sobě, svoje fotky, kresby, názory, zájmy, apod. Miura a Yamasita (2007) se snažili vysvětlit sociální a psychologické procesy vztahující se k psaní blogů. Psaní blogů, na rozdíl od deníku „offline“ dává možnost širšího publika. Uspokojení s přijetím ostatními má silný efekt v úmyslu pokračovat v psaní. (37) Vnímá internet jako pomocníka v sociální oblasti, to co nenachází v reálném životě, hledá na internetu. Její život „on-line“ a „offline“ se zdá být hodně provázán. Důvodem pocíťované změny pro Kláru je nejspíše to, že byl odmala internet pro ni velmi důležitou věcí a vnímá ho jako důležitého pomocníka nejen v sociálních interakcích. Využívala jej k hledání kamarádů, ke komunikaci s nimi a s příchodem Facebooku potom na internetu začala

trávit více času, než by si přála. Urban (2011) poznamenal, že technická zprostředkovanost může způsobit odosobněnost v mezilidských vztazích, lze ji však považovat za jeden ze znaků postmoderny. (30)

Informantka Markéta internet využívá kromě práce do školy také jako spojení se svými kamarádkami, které zná z reálného života. Obává se zneužití osobních informací, a tak toho o sobě na internetu moc nezveřejňuje, s cizími lidmi nechatuje, kamarádky po internetu nevyhledává. Ale hodně si dopisuje s těmi stávajícími, protože se s nimi nevidá moc často. Proto si navykla k pravidelnému chatování přes Facebook, a to zejména večer, kdy jsou připojené i ony. Nemyslí si ale, že je v pořádku, že je internet tolik rozšířený a využíváný. Podle toho, o čem mluvila Markéta během rozhovoru, důvodem její změny v používání internetu byla nastalá změna prostředí a současná snaha zůstat v kontaktu s bývalými spolužačkami.

Informantka Elisabeth cítí sílu internetu a do budoucna se jeho vlivu na společnost obává. Cítí averzi k psaní si s cizími lidmi přes internet a bojí se toho. Dříve měla koníček, který ji naplňoval a vyplnil volný čas. Postupem času o něj přišla a následně trávila více času o samotě. Se změnou školy potkala nové lidi a objevily se s tím i nové nepříjemnosti. Konflikty se snažila řešit přes internet, ale to vedlo jen k zbytečnému času strávenému na internetu. Také se seznámila s lidmi, se kterými se nemůže vidět moc často, a tak si dopisují. Důvodem pocíťované změny u Elisabeth byla pravděpodobně snaha zůstat v kontaktu s problematickou kamarádkou a také snaha řešit konflikty přes internet. To jistě podpořila ztráta pravidelné volnočasové aktivity a změna sociálního prostředí. Řeč byla i o kyberšikaně. Říčan (2010) vysvětluje, že kyberšikana spočívá v tom, že agresori na internetu zveřejňují o oběti pomluvy či i pravdivé intimní informace, které přinášejí v životě oběti kyberšikany velké nepříjemnosti. Často jsou doplněny o obrazový materiál, který osobu identifikuje a tedy i jistým způsobem zesměšní. (34)

Informant Marek nebyl moc sdílný. Aktivity naplňující jeho dřívější volný čas ho přestali bavit a upnul se na internet. Internet jako celek ho velmi zaujal, a to zejména hraní on-line her, které hrál s cizími lidmi nebo s kamarády. To znamenalo převážnou část volného času sedět u internetu doma, nebo přes víkend, bez spánku na LAN party.

Rodiče na něj neměli čas, a tak ho ve hraní neomezovali. Pokud ho někdo varoval, že tam tráví hodně času, jednoduše ho ignoroval. To se změnilo až ve chvíli, kdy si našel dívku. Na internetu však stále tráví dost času, i když to z daleka není jako dřív. Nebojí se ho a považuje ho za nezbytnost. Marek začal používat internet velmi často ve chvíli, kdy ho zaujaly on-line hry a ostatní volnočasové aktivity už ho nebavily. Young (2011) poznamenává, že koncentrace na hru spolu se změněným vnímáním času a hráčskou zvědavostí vede k nadměrnému hraní počítačových her. (35)

2. „Jak ovlivnil internet trávení volného času u dotazovaných?“

Zabývání se internetem a využívání jeho služeb nepochybně zabírá velkou část dne dotazovaných informantů. V některých případech internet nenahradil koníčky informantů, ale nějakým způsobem omezil jejich realizaci. To znamená, že informanti říkají, že pokud by netrávili tolik času na internetu, mohli by více číst, dělat něco prospěšnějšího nebo si třeba udělat výlet za kamarády místo dopisování si s nimi. Jsou aktivity, které by informanti kvůli internetu dle svých slov nezanechali. V některých případech ale omezuje internet i pracovní činnost, domácí úklid nebo učení se.

Pouze informant Marek uvedl, že se svým koníčkem skončil, protože ho už nebavil a následně začal hrát on-line hry. Elisabeth začala trávit na internetu více času poté, co o svůj koníček přišla. V souvislosti s tím, o čem vyprávěla Zacharová (2007), vysvětluje, že mezi lidmi existují rozdíly ve schopnostech zvládnání vlastních životních situací. Každá náročná situace představuje určitou zátěž pro člověka, kterého se týká. Když se s ní nevyrovná dost rychle, dostavuje se úzkost, tenze, strach a ohrožení stability duševní rovnováhy. (10)

3. „Jak ovlivnil internet vztahy s přáteli a rodinou?“

Používání internetu v jistém směru ovlivnilo také vztahy mezi informanty a jejich rodinami nebo přáteli. Záleží na tom, jestli mezi informanty a lidmi, kteří tvoří jejich rodinu a jsou v okruhu přátel, byly a jsou uspokojivé vztahy nebo ne. Někdo tyto vztahy neměl a hledal je pomocí internetu, někteří informanti se je pomocí internetu snaží udržovat a rozvíjet a u někoho došlo k přerušení kontaktu s ostatními vlivem negativních událostí.

Magda před rodiči někdy zatajovala, kde tráví volný čas. Velmi mě překvapilo, že informace o intimním životě lidí získávala od cizích lidí na internetu, a ne právě od rodičů nebo starších kamarádů. V jistém smyslu dává přednost společnosti lidí, kteří jsou on-line. Ačkoli se schází s lidmi venku, často přitom sleduje internet a dopisuje si s jinými lidmi. Kamarádi a i rodiče jsou na ní za to naštvaní. Jedna z kamarádek byla hodně naštvaná a řekla, že se vidět vůbec nemuseli, když kouká pořád na internet. Nešpor poznamenává, že nadměrná, časově náročná účast na internetových diskusních skupinách vede k tomu, že člověk zanedbává své reálné vztahy pro mělké a povrchní kontakty po internetu. (17) Tento výrok se dá jistě aplikovat i na chatování s cizími lidmi „o blbostech“.

Klára v rozhovoru mluvila jen o otci a o babičce, u které od střední školy bydlela a která se o ni během týdne starala. Před babičkou se snažila a stále snaží mnohé zatajovat. Když byla mladší, babičce se nelíbilo, že chatuje s cizími lidmi. Dnes má 2 profily na Facebooku a ten „kontroverznější“ před babičkou raději zablokovala. Babičce se nelíbí, když jsou spolu a Klára přitom sleduje internet. Klára má, jak už jsem psala, hodně on-line kontaktů/kamarádů, se kterými si píše a které třeba ani nikdy nepotkala.

S kamarády, které zná z reálného života, se setkává, ale pokud se jí nechce se s nimi sejít, je pro ni snadné je odmítnout zprávou. Klára pravděpodobně necítí ve svojí rodině oporu. Kolařík (2013) vysvětluje, že jedna z nejdůležitějších a mnohdy nejproblematictějších částí sociálního prostředí je rodina. Tato, pro každého člověka primární skupina, nám byla v podstatě „přidělena“. Rodina má proto zcela zásadní dopad na život.

Markéta o rodině příliš nemluvila, poznamenala jen, že maminka jí občas říká, že na internetu tráví hodně času. Jak už jsem uváděla, s kamarády si často dopisuje, protože bydlí daleko. Kdyby ale neměla tuto možnost, donutilo by to všechny, aby se častěji scházeli. Na chatování se jí líbí, že se člověk může svěřit, když zrovna potřebuje. Nemyslí si ale, že by Facebook a chatování obecně nějak pomáhalo vylepšovat vztahy, může přece snadněji docházet ke konfliktům a nedorozuměním. Statuty jí přijdou jako vychloubání a zbytečné odhalování osobních informací. Mluvila o tom, že ji internet vyrušuje od práce a učení se. Griffin (2011) se zmiňuje o tom, že pokud má užívání internetu za následek studijní, sociální nebo pracovní újmu, můžeme ho považovat za problematické. (14)

Elisabeth mluvila o tom, že rodina má často ironické poznámky ohledně času, který stráví na internetu. Upřednostňují totiž rádio a televizi a k internetu a jeho současnému užívání lidmi mají hodně připomínek, vidí více negativ než pozitiv, které přináší. S kamarády si píše přes chat na Facebooku, když bydlí daleko, ale nechává se strhnout a píše s nimi déle, než zamýšlela. Internet v mobilním telefonu nechce, protože se bojí, že by pořád kontrolovala, zda jí nepřišla nějaká zpráva.

Na Marka rodiče neměli čas a o způsob trávení jeho volného času se příliš nestarali, bylo jim to prakticky jedno, co dělá. To, že tráví hodně času na internetu, mu naznačovali dle jeho slov „všichni okolo“, ale on je ignoroval. Spitzer (2014) předkládá, že z dat výzkumů vyplývá, že audiovizuální média nějakým způsobem mění kvalitu vztahů s blízkými (v rodině a s přáteli), prohlubuje se odcizení mezi lidmi. (23) V dětství byl více venku s kamarády, ale pak se mu zalíbilo hraní on-line her, tak tím jednoduše vyplnil svůj volný čas. Internet podle něj pomáhá v navazování a uchování vztahů, je to všestranný pomocník a nebojí se jej. V současnosti říká, že už na hraní on-line her nemá čas a s kamarády a svojí dívkou chodí občas ven.

Během realizace výzkumu mohlo dojít ke zkreslení výsledků z různých důvodů. V případě, kdy by rozhovory s informanty vedl někdo jiný a následně analyzoval jejich výpovědi, vyvodil by z nich jistě odlišné závěry. Vždy hrozí nebezpečí chybné interpretace. Vzhledem k tomu, že některé informanty znám osobně a některé jsem

viděla poprvé, mohlo by to mít negativní vliv na výsledek mé práce. Přesto jsem se snažila do vyhodnocování poznatků zahrnout pouze to, co bylo během rozhovoru přímo vyřčeno. Kromě toho na mě mohly zapůsobit osobní sympatie a vyjadřování jednotlivých účastníků, někdo mi byl bližší, jiný hodně vzdálený. Mohlo se také stát, že informanti některé důležité věci záměrně zatajili, nebo o nich nemluvili, protože si na ně během rozhovorů nevzpomněli. Další otázkou je bagatelizování nebo zveličování problému.

Závěr

Práci na téma „Sociální fungování netholiků“ jsem začala psát z různých důvodů. Zajímalo mě, jak se k této problematice staví lidé podobně staří, a navíc s problematickým chováním v užívání internetu. Samozřejmě také trávím na internetu určitý čas a uvědomuji si, že jeho popularita stále stoupá. Během posledního desetiletí se již plně infiltroval do života lidí, a s tím se začaly masivněji projevovat možné nepříjemnosti spojené s jeho používáním. O negativních věcech, které se pojí s užíváním internetu, jsme hojně diskutovali během narativních rozhovorů s dobrovolnými informanty.

Cílem bakalářské práce bylo popsat, jak netholismus subjektivně mění sociální interakce a vztahy. V souvislosti s vytyčeným cílem jsem vykonstruovala výzkumnou otázku: „Jak ovlivnil příchod internetu a jeho následné nadužívání život dotazovaných v jejich sociálním prostředí?“ a vedlejší výzkumné otázky, pomocí nichž lze odpovědět na hlavní výzkumnou otázku. Těmi jsou: 1. Co je podle informantů důvodem jejich pociťované změny? 2. Jak ovlivnil internet trávení volného času u dotazovaných? 3. Jak ovlivnil internet vztahy s přáteli a rodinou?

Kvalitativní výzkum sestává z analýzy výpovědí pěti dobrovolných informantů, kteří se rozhovořili o svém vztahu k internetu a které bylo třeba pobízet v průběhu jeho realizace zvědavými dotazy. Je zjevné, že převážnou část tvořily ženy (čtyři z pěti informantů). Čtyři z pěti informantů byly studenty denního studia, pouze jedna informantka již pracovala. V souvislosti s internetem všichni hovořili o tom, že využívají sociální sítě ke komunikaci s přáteli a také o svém postoji k internetu v mobilním telefonu.

Během analýzy rozhovorů se ukázalo, že informanti různým způsobem vyjadřují téměř všechny známé znaky, které definují závislost jako takovou. Netholismus se tedy podle mého názoru může bezpečně zařadit mezi závislosti. Ukázalo se, že zkoumaní jedinci hledají na internetu podporu v sociální oblasti, protože mají strach z osobní interakce, mohou to být zároveň samotáři, kterým tento způsob komunikace více vyhovuje nebo je v jistém smyslu pohodlnější. Chování netholiků v podstatě ukazuje

na jejich slabiny v interpersonální komunikaci a interakci mezi těmito ohroženými jedinci a jejich okolím.

V současné době dochází masivním využíváním internetu k nahrazování osobní komunikace komunikací psanou, zejména chatováním v rámci sociálních sítí. Vedlejším účinkem takového jednání je, že řada lidí dává přednost povrchnímu psaní si na internetu před osobní interakcí s blízkými lidmi. To může mít za důsledek nepochopení mezi lidmi, kteří internet nepoužívají vůbec nebo jej využívají v mezích normy, a mezi netholiky s problémových chováním. Bakalářská práce různým způsobem ukazuje, v jakých situacích k tomu docházelo u konkrétních informantů. Odpovědí na hlavní výzkumnou otázku tedy může být, že příchod internetu ovlivnil život dotazovaných v jejich sociálním prostředí spíše negativně, prohloubil odcizení mezi netholiky a jejich blízkými za současné podpory slabých stránek osobností netholiků.

Práce by mohla posloužit jako klíč k pochopení chování netholiků pro všechny, kteří si k internetu udržují uctivý odstup a přistupují k němu s nadhledem. Pro netholiky bylo určitým přínosem, že se během rozhovorů zamysleli i nad tím, že na internetu tráví mnohem více času, než by potřebovali a chtěli, a že by bylo vhodné to nějakým způsobem korigovat. Časem je to může navést ke změně svého životního stylu. Předložená bakalářská práce by mohla být prospěšná pro sociální pracovníky, kteří pracují s mladistvými a mladými dospělými. Je velmi pravděpodobné, že se během svojí praxe setkají i s člověkem, který bude na internetu závislý a jeho závislost bude přímo souviset s jeho nepříznivou životní situací.

Zdroje

- (1) NAVRÁTIL, Pavel a Libor MUSIL. *Sociální práce s příslušníky menšinových skupin* [online]. 2000[cit. 2014-11-23]. Dostupné z: <http://socstudia.fss.muni.cz/sites/default/files/Navr%C3%A1til,%20Musil.pdf>
- (2) REICHEL, Jiří. *Kapitoly systematické sociologie*. Vyd. 2., přeprac. a dopl. /. Praha: Grada, 2008, 139 - 140. ISBN 978-80-247-2594-9.
- (3) Sociální fungování a životní situace. Pavel Navrátil. In: Oldřich Matoušek a kol. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013, 226 - 231. ISBN 978-80-262-0366-7.
- (4) KOLAŘÍK, Marek. *Interakční psychologický výcvik pro praxi*. Praha: Grada, 2013. s. 59-66. ISBN 978-80-247-4450-6.
- (5) SOBOTKOVÁ, Veronika. *Rizikové a antisociální chování v adolescenci*. Praha: Grada, 2014. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4740-423.
- (6) URBAN, Lukáš. *Sociologie trochu jinak*. Praha: Grada, 2008. Sociologie (Grada). ISBN 978-802-4724-935.
- (7) HROZENSKÁ, Martina a Dagmar DVOŘÁČKOVÁ. *Sociální péče o seniory*. Praha: Grada Publishing, 2013, 191 s. ISBN 978-802-4741-390.
- (8) HORÁK, Pavel. *Pracovní nejistoty uchazečů o zaměstnání a veřejné služby zaměstnanosti v různých regionech ČR*. Olomouc, 2010. Dostupné z: <http://www.socstudia.fss.muni.cz/dokumenty/101025114428.pdf>
- (9) KUBÁTOVÁ, Helena. *Sociologie životního způsobu*. Praha: Grada, 2010, 272 s. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-2456-0.
- (10) ZACHAROVÁ, Eva, Miroslava HERMANOVÁ a Jaroslava ŠRÁMKOVÁ. *Zdravotnická psychologie: teorie a praktická cvičení*. Praha: Grada, 2007. Sestra. ISBN 978-802-4720-685.
- (11) STIBALOVÁ, Kateřina. *Náročné životní situace*. Tábor, 2013. Dostupné z: <http://www.katerinastibalova.eu/clanky/PDF/N%C3%A1ro%C4%8Dn%C3%A9%20C5%BEivotn%C3%AD%20situace.pdf>
- (12) BAŠTECKÁ, Bohumila. *Terénní krizová práce: psychosociální intervenční týmy*. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-0708-X.

- (13) PAULÍK, Karel. *Psychologie lidské odolnosti*. Praha: Grada, 2010. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4729-596.
- (14) GRIFFIN, Vicki. *Cesta ke svobodě: jak překonat své každodenní závislosti : průvodce naším životem*. Praha: Advent-Orion, 2011. Život a zdraví (Advent-Orion). ISBN 978-807-1729-167.
- (15) Závislostní chování. In: *Pražské centrum primární prevence: Portál primární prevence rizikového chování v Praze* [online]. 2013 [cit. 2014-12-22]. Dostupné z: <http://www.prevence-praha.cz/zavislostni-chovani>
- (16) VONDRÁČKOVÁ, Petra. Behaviorální závislosti v kontextu klasifikace duševních poruch. In: *Klinika adiktologie* [online]. 2012 [cit. 2015-01-20]. Dostupné z: <http://www.adiktologie.cz/cz/articles/detail/566/3812/Behavioralni-zavislosti-v-kontextu-klasifikace-dusevnych-poruch>
- (17) NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. Vyd. 4., aktualiz. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-807-3679-088.
- (18) Proč závislost vzniká?. In: *Substituční-léčba.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-01-06]. Dostupné z: <http://www.substitutni-lecba.cz/proc-zavislost-vznika>
- (19) Historie, léčení a příčiny drogových závislostí. In: *Stránky ústavu farmakologie 3. LF UK* [online]. 2000 [cit. 2015-01-06]. Dostupné z: http://old.lf3.cuni.cz/drogy/articles/zavislost_ol.htm
- (20) Závislost. In: *Zsroznov* [online]. 2014 [cit. 2015-01-06]. Dostupné z: <http://www.zsroznov.cz/prevence/zavislost.pdf>
- (21) Závislost na internetu. *Online adiktologická poradna* [online]. 2012 [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <http://poradna.adiktologie.cz/article/zavislost-na-internetu/>
- (22) JIROVSKÝ, Václav. *Kybernetická kriminalita: nejen o hackingu, crackingu, virech a trojských koních bez tajemství*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1561-2.
- (23) SPITZER, Manfred. *Digitální demence: jak připravujeme sami sebe a naše děti o rozum*. Překlad František Ryčl. Brno: Host, 2014. ISBN 978-807-2948-727.
- (24) NEŠPOR, Karel. *Jak přežít počítač*. Kralice na Hané: Computer Media, 2011. ISBN 978-807-4020-698.

- (25) ŠEVČÍKOVÁ, Anna. *Děti a dospívající online: vybraná rizika používání internetu : závislost na internetu, navazování kontaktů online, soukromí na sociálních sítích, online komunity*. Praha: Grada, 2014. Psyché. ISBN 978-802-4750-101.
- (26) DEVITO, Joseph A. *Základy mezilidské komunikace: 6. vydání*. Překlad Jiří Rezek. Praha: Grada, 2008. Expert (Grada). ISBN 9788024720180.
- (27) PROCHÁZKA, David. *První kroky s internetem*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3255-8.
- (28) *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*. Editor Alena Černá. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4577-0.
- (29) BURIAN, Pavel. *Internet inteligentních aktivit*. Praha: Grada, 2014. Průvodce (Grada). ISBN 978-80-247-5137-5.
- (30) URBAN, Lukáš, Josef DUBSKÝ a Karol MURDZA. *Masová komunikace a veřejné mínění*. Ilustrace Zdeněk Prošek. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3563-4.
- (31) NEBUŮ OBĚŤ!: Rizika internetu a komunikačních technologií. In: *Nebudobet* [online]. 2014 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://www.nebudobet.cz/?cat=netholismus>
- (32) FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4750-460.
- (33) VANÍČKOVÁ, Eva. *Dětská prostituce*. 2. dopl. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2007. Psyché (Grada Publishing). ISBN 978-802-4722-184.
- (34) ŘÍČAN, Pavel a Pavlína JANOŠOVÁ. *Jak na šikanu*. Praha: Grada, 2010. Pro rodiče. ISBN 978-802-4729-916.
- (35) YOUNG, Kimberly S a Cristiano Nabuco de ABREU. *Internet addiction: a handbook and guide to evaluation and treatment*. Hoboken, NJ: John Wiley, c2011, xvii. ISBN 978-047-0551-165
- (36) KALINA, Kamil. *Základy klinické adiktologie*. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1411-0.

- (37) YAN, Zheng. *Encyclopedia of cyber behavior*. Hershey, PA: Information Science Reference, c2012, 3 v. (xxvii, 1338, xxxvii p.). ISBN 978-1-4666-0317-2.
- (38) NEAL, Richard McKenzie. *The path to addiction...: and other troubles we are born to know*. Bloomington, IN: Authorhouse, 2008. ISBN 978-1-4389-1674-3.
- (39) BÉREŠ, Marián. *Kouč vlastního života: cesta ke spokojenému životu*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4689-0.
- (40) VANĚK, Miroslav a Pavel MÜCKE. *Třetí strana trojúhelníku: teorie a praxe orální historie*. Praha: Fakulta humanitních studií UK v Praze, 2011. ISBN 978-80-87398-22-7.
- (41) MOŠPANOVÁ, Eva. Mladí a zmatení. *Respekt* [online]. 2014 [cit. 2015-06-20]. Dostupné z: <http://respekt.ihned.cz/c1-62868350-mladi-a-zmateni>
- (42) NOVÝ, Ivan a Alois SURYNEK. *Sociologie pro ekonomy a manažery*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2006. Manažer. ISBN 80-247-1705-0.
- (43) HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.
- (44) KOZEL, Roman. *Moderní marketingový výzkum: nové trendy, kvantitativní a kvalitativní metody a techniky, průběh a organizace, aplikace v praxi, přínosy a možnosti*. Praha: Grada, 2006. Expert (Grada). ISBN 80-247-0966-x.
- (45) GULOVÁ, Lenka a Radim ŠÍP. *Výzkumné metody v pedagogické praxi*. Praha: Grada, 2013, 245 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4368-4.
- (46) REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-3006-6.
- (47) HAMPL, David. Budeme brzy publikovat blogy jenom na Facebooku? *Prisma.cz* [online]. Internet: prisma.cz, 2015, 21. 8. 2015 [cit. 2015-12-11]. Dostupné z: <http://prisma.cz/budeme-brzy-publikovat-blogy-jenom-na-facebooku/>

Seznam příloh

Příloha 1 - Chenova škála závislosti - dotazník

Příloha 2 - Vyhodnocení Chenovy škály závislosti

Příloha 3 - Rozhovory

Příloha 1 - Chenova škála závislosti - dotazník

Chenova škála závislosti na internetu

Škála závislosti na internetu (The Chen Internet Addiction Scale (CIAS)) byla vyvinuta v roce 2003 Dr. Sue-Huei Chenem a jeho spolupracovníky (Národní Taiwanská univerzita Taipei) za účelem zhodnocení závažnosti závislosti na internetu. Jedná se o dotazník o 26 položkách, každá položka se skóruje na 4 bodové škále. Jednotlivé škály se vážou na 5 dimenzí, které pokrývají syndrom kompulzivního konání, narušenou kontrolu nad vlastním chováním, abstinční příznaky, míru tolerance, problémy v interpersonálních vztazích a zdravotní problémy. Dotazník se vztahuje k posledním 6 měsícům. Dotazník pomáhá odhalit míru závažnosti závislosti na internetu, což je využitelné v plánování poradenského procesu, případně další odborné pomoci.

Následuje výčet chování souvisejících s internetem nebo reakcí, s kterými je možné se u lidí někdy setkat na základě jejich zkušeností s internetem. Pozorně si prosím přečtete každou z vět a zaškrtněte příslušné políčko tak, abyste co nejlépe vystihli, která z uvedených charakteristik je ve vztahu k vám nejpříhodnější, co se týče posledních 6 měsíců. Číselné rozpětí je od 1 do 4, přičemž platí, že čím větší číslo, tím větší příhodnost. U každé položky zaškrtněte prosím pouze jedno číslo a žádnou z položek nevynechávejte. Vyplnění dotazníky Vám nezabere více než 10 minut.

*Pohlaví

žena muž

*Věk

15 - 18 let 19 - 24 let 25 - 34 let 35 - 44 let 45 - 54 let 55 - 64 let
 65 let a více

*Nejvyšší dosažené vzdělání

základní střední bez maturity střední s maturitou VOŠ VŠ

*Zaměstnanecký status

žák/čka nebo student/ka nezaměstnaný/á zaměstnanec/kyně osoba samostatně výdělečně činná mateřská/rodičovská dovolená starobní důchodce/kyně invalidní důchodce/kyně

*Bylo mi víckrát než jednou řečeno, že na internetu trávím příliš mnoho času.

nikdy téměř nikdy často téměř vždy

*Po surfování na internetu mě bolívá v zádech, případně pociťuji jiné fyzické potíže.

nikdy téměř nikdy často téměř vždy

*Zjišťuji, že se vyžívám na internetu na úkor toho, abych se stýkal(a) se svými kamarády.

nikdy téměř nikdy často téměř vždy

*Myšlenka na to, že se připojím na internet, je první věc, která mě každý den ráno hned po probuzení napadne.

nikdy téměř nikdy často téměř vždy

*Nedaří se mi zvládat své nutkání připojit se na internet.

nikdy téměř nikdy často téměř vždy

*Více než jednou se mi stalo, že jsem kvůli internetu spal/a méně než čtyři hodiny.

nikdy téměř nikdy často téměř vždy

*Surfování na internetu se negativně projevuje na mém tělesném zdraví

nikdy téměř nikdy často téměř vždy

*Přestože se užívání internetu negativně odrazilo na mých vztazích s jinými lidmi, množství času, které na internetu trávím, se nezmenšilo.

nikdy téměř nikdy často téměř vždy

*Když jsem nějakou dobu bez internetu, mám pocit, že mi něco chybí.

nikdy téměř nikdy často téměř vždy

*Kvůli internetu trávím méně času s rodinou.

nikdy téměř nikdy často téměř vždy

*Mé odpočinkové aktivity se omezují na užívání internetu.

nikdy téměř nikdy často téměř vždy

*Cítím se deprimovaný/á a skleslý/á, když na nějakou dobu přestanu internet užívat.

nikdy téměř nikdy často téměř vždy

*Doba, kterou týdně trávím na internetu, se za poslední pololetí (resp. za posledních 6 měsíců) výrazně zvýšila.

nikdy téměř nikdy často téměř vždy

*Trávení času na internetu má určitý negativní dopad na mé výsledky ve škole/můj pracovní výkon.

nikdy téměř nikdy často téměř vždy

*Nedaří se mi zvládat své nutkání připojit se na internet poté, co jsem se již odhlásil/a, abych mohl/a dělat nějakou jinou plánovanou práci.

nikdy téměř nikdy často téměř vždy

*Kdyby nebylo internetu, neměl/a bych v životě mnoho radosti.

nikdy téměř nikdy často téměř vždy

*Snažím se trávit na internetu méně času, ale mé snahy jsou marné.

nikdy téměř nikdy často téměř vždy

*Zůstávám online po delší dobu, než jsem měl/a v úmyslu, i když jsem měl/a původně v plánu jen se na něco rychle podívat.

nikdy téměř nikdy často téměř vždy

*Jakmile se dostanu na internet, vjede do mě nová energie bez ohledu na únavu, kterou cítím.

nikdy téměř nikdy často téměř vždy

*Během dne se cítím unavený/á, protože dlouho do noci surfuji na internetu.

nikdy téměř nikdy často téměř vždy

*Kvůli užívání internetu nepravidelně jím.

nikdy téměř nikdy často téměř vždy

*Musím na internetu trávit stále více času, abych dosáhl/a stejného uspokojení jako předtím.

nikdy téměř nikdy často téměř vždy

*Zvykám si méně spát, abych mohl/a trávit více času na internetu.

nikdy téměř nikdy často téměř vždy

*Jsem neklidný/á a podrážděný/á, když připojení na internet nefunguje nebo když není takové připojení k dispozici.

nikdy téměř nikdy často téměř vždy

*Zjišťuji, že trávím na internetu stále více času.

nikdy téměř nikdy často téměř vždy

*Když po určitou dobu nechodím na internet, začnu se cítit nesvůj/nesvá.

nikdy téměř nikdy často téměř vždy

Příloha 2 - Vyhodnocení Chenovy škály závislosti

Vaše užívání internetu splňuje kritéria závislosti na internetu.

Vaše skóre získané v testu je poměrně vysoké, a je pravděpodobné, že splňujete diagnostická kritéria pro závislost na internetu. Doporučujeme věnovat této skutečnosti zvýšenou pozornost a doporučujeme vstoupit do online svépomocného programu, v jehož rámci můžete zkusit omezit vaše nadměrné užívání internetu. Pro vstup do tohoto programu se nejdříve musíte zaregistrovat.

Příloha 3 - Rozhovory

První rozhovor - transkripce /Magda, 22 let/

tazatel: *Takže, my teďka spolu uděláme rozhovor do mé bakalářské práce na téma Sociální fungování netholiků. Potřebuju zjistit pomocí dotazníků s několika lidmi, jak se mění fungování lidí v tom svém společenství ... jak se změnilo od té doby, co měli internet nebo cítili, že ho začínají využívat víc než je zdravo. Takže, jak se měnily jejich vztahy a tak. Potom, když to budu zpracovávat, tak nebudu používat jména, jméno tedy změním, akorát věk ponechám. Takže si budeme vyprávět, o tom co se u Tebe změnilo, když přišel internet. Ty používáš internet odkdy? Takový ty první okamžiky ...*

dotazovaný: Hm, to bylo někdy na základní škole, no, předpokládám tak v sedmé třídě. To mi bylo ...

tazatel: *Od sedmé třídy? Takže to bylo nějak ...*

dotazovaný: (počítá si) ... **Ve dvanácti.** (kód: Prvotní návyk (internet))

tazatel: *Hm, a co teda ... co jsi dělala dřív, když jsi ho neměla, jako ten internet? Jestli si pamatuješ, tak ten tvůj den probíhal.*

dotazovaný: Ten den, jako než mi bylo 12 let, ju?

tazatel: *Mhm ...*

dotazovaný: Tak to si ... **Tak do 12 let jsem vlastně přišla domů ze školy a šla jsem hned ven a tam jsem byla do večera a večer, třeba kolem tý sedmý ... v létě to bylo i dýl, ne takhle, v zimě to bylo třeba jenom do pěti, co bylo vidět a byla jsem venku, pak jsem přišla domů a dělala jsem úkoly, nebo jsem se učila a pak koukala na televizi a šla spát.** (kód: Dřívější aktivnější trávení volného času)

A potom, ale já jsem jako internet neměla doma přímo, já jsem chodila na obecní úřad, kde byla taková místnost - knihovna, kde byl veřejný internet, tam jsme chodili s kamarádkami ... (kód: Prvotní návyk (internet))

tazatel: *Jo, tak to bylo ještě dřív, jako předtím...?*

dotazovaný: Ne, od těch 12 let!

tazatel: *Dobře, od těch 12 nejdřív. A dokdy tak?*

dotazovaný: Tam jsme chodili tak ... no, ten rok určitě, celý rok a prostě jsme tam chodili třeba 2* týdně ... jakože, a byli jsme tam od tří do těch sedmi, čtyři hodiny.

(kód: Prvotní návyk (internet))

tazatel: *Takže už takhle docela dlouho.*

dotazovaný: No, to bylo takový, že nás to hodně lákalo jako, jsme se těšili, až přijedeme domů... (kód: Internet = lákavá novinka)

tazatel: *Bylo to pro vás něco nového?*

dotazovaný: No, něco nového ... až přijedeme domů ... přijeli jsme ve dvě a pak jsme byli teda chvílku venku, aby se neřeklo. Když svítilo sluníčko a nepršelo, tak jsme šli ven, tam jsme byli na hřišti, něco jsme hráli, byli jsme prostě venku nebo na zahradě u nás, no, a pak jsme šli tam na ten internet, kde jsem vlastně měla přístup, jelikož mamina tam pracuje. (kód: Dřívější aktivnější trávení volného času) Tak ono to bylo ale veřejný, že tam mohl kdokoliv, byl to veřejný počítač s internetem. Muselo se to teda někde zapisovat, kdo tam byl od kolika...

tazatel: *A bylo to omezený?*

dotazovaný: Ne, nebylo právě. Jako večer na noc, že to bylo do osmi večer, ale asi jsme tam chodili jenom my. (kód: Omezení doby strávené na internetu zvnějšku)

tazatel: *Někde to bývá omezený..*

dotazovaný: Tady právě ne, no. Nebo jako, kdyby tam přišel, že chce tam jít místo nás, tak by nám řekli.

tazatel: *Co třeba rodiče na to? Co na to říkali?*

dotazovaný: Tatka ten, tatí byl v práci do večera, tomu to bylo jedno. Ten přijel třeba v pět, šest. Pak dělal něco venku, nebo něco, takže, ten ani nevěděl, kde jsem a mamince jsme třeba řekli, že jsme tam nebyli tak dlouho, no, že jsme tam třeba šli dýl, anebo jsme to skončili třeba v šest, a pak jsme byli na hřišti do osmi a my jsme byly přímo na tom počítači až do večera. (kód: Neschopnost kontroly volného času dalšími lidmi)

tazatel: *Takže jste kecali?*

dotazovaný: No, trošku jsme kecali. Ale jako ... bylo to fakt divný, že jsme najednou úplně ... to bylo něco nového úplně, co jsme neznali. (kód: Zaujetí internetem)

tazatel: *Hm, takže takový hodně přitažlivý...*

dotazovaný: No, hodně, a to jsme se fakt těšili, až přijedeme domů a půjdeme zase tam. Chodili jsme tam ale ne každéj den, jo? Třeba jsme tam byli dejme tomu 3* týdně, nebo ze začátku třeba jenom jednou. Pak byla možnost tam jít jakože, že jsme se třeba vymluvili, že tam děláme něco do školy, něco koukáme na nějaký informace, no, ale koukali jsme i na něco jinýho, no ... (kódy: Craving; Vymlouvání se na školu)

tazatel: Na porno ☺?

dotazovaný: No, to ne ☺ tam jsme si třeba psali s nějakýma cizíma holkama, a bylo to pro nás hrozně takový úplně jako objevení. (kód: Navazování a udržování sociálních kontaktů pomocí chatu)

tazatel: S cizíma lidma?

dotazovaný: Jo, s cizíma lidma ... Bylo to právě takový objevení, jako že jsme tam pokecali, že nás třeba bylo víc, jako já a dvě kamarádky, pak se k nám přidala ještě jedna, prostě my tři, pak nakonec teda čtyři, jsme chodili, že jsme se domluvili na tu hodinu a šli jsme tam na ten počítač na internet. Prostě jsme měli takový profily, jak byli lidé, asi lidé.cz nebo ty chaty a tam jsme se přihlásili najednou. Pak jsme tam dali asi nějakou fotku, teďka nevím, jak to bylo, jestli jsme tam měli jednu fotku, ale nevím, který z nás čtyř ta fotka byla. No, a psali jsme si tam s těma lidma. (kódy: Navazování a udržování sociálních kontaktů pomocí chatu; Porušování internetových omezení)

tazatel: A to vás třeba nenapadlo, že to může bejt falešný ... že tam může bejt nějakej úchyl?

dotazovaný: No, nejdřív nám to přišlo v pohodě, jako že jsme si jako psali se stejně starýma, vid'. No, ale když už jsme tam chodili dýl, tak jsme objevili i jiný chaty, nebo jsme začali chodit, jak jsou ty různý... Jak se to jmenovalo? ... Třeba „Pro Plzeň ...“ (kód: Problém anonymity internetu)

tazatel: Ty diskuzní skupiny?

dotazovaný: Jo, diskuzní skupiny. Nebo tam byli ty normálně přístupný: Abnormální super pokecík, nebo to tam bylo omezený od 12 do 15 let a tam jsme šli. No, jenže postupem...

tazatel: Co jste si tam psali třeba s těma lidma?

dotazovaný: No, třeba obecně se nás ptali, co studujeme nebo jsme tam třeba řešili, že bychom něco podnikli nebo udělali nějaký sraz, jako všichni, co jsme si tam psali. (kód: Navazování a udržování sociálních kontaktů pomocí chatu)

My už jsme se tam třeba už s těma lidma scházeli, že nás tam bylo třeba deset.

A scházeli jsme se tam tak odpoledne, to bylo takový zvláštní (kód: Navazování a udržování

sociálních kontaktů pomocí chatu) ... Jo, jenže tam jsme měli fakt jednu fotku nebo tam někdo

neměl ani jednu fotku, takže jsme vlastně nevěděli, s kým si opravdu píšeme. (kód: Problém

anonymity internetu)

No, ale, pak když už jsme byli na tom internetu dýl, jako delší dobu, co jsme tam

chodili, třeba dejme tomu ty tři měsíce, tak jsme už šli i na jiný ... no, ty chaty. My

jsme si mysleli, že to nepůjde, jakože tam budeme potřebovat nějaký heslo, nebo něco.

No a pak jsme šli třeba od 18 let, jako i na nějaký jiný stránky, no ... jako ty chaty. (kód:

Problém anonymity internetu)

A potom, když tam po nás jako když jsme si tam s někým psali a on po nás chtěl fotky

nebo jestli máme i kameru, tak to potom bylo už horší, to jsme to ukončili, úplně jsme

se potom odhlásili ... (kód: Strach z lidí na internetu) Jenže on nám napsal i jeden chlap, že nás

udá ... jsme mu vlastně napsali, že je nám 12 (jediný tam bylo 13 už tý holčičině), a on

úplně, že nás udá a tak jsme se báli, odhlásili jsme se a už jsme na tu stránku nikdy

nešli. (kód: Strach z lidí na internetu) To vlastně nebyli lidé, to byla nějaká ta líbímseti.cz nebo

něco podobného. Že je tam hodně lidí, že máš tam třeba kameru, klikneš na to a oni tam

mají na sebe nastavenou kameru, takový zvláštní. (kód: Hodnocení praktik na seznamce) No, ale, víš

jak, to bylo první rok, co jsem chodila na ten internet. A pak jsem o tom začala mluvit,

že bych chtěla internet do školy ... jako počítač. No, tak jakože já jsem měla doma

počítač, takovej ten hroznej, pomalej, s velkou obrazovkou. (kód: Technologický vývoj)

tazatel: *No'as do školy jsi chtěla?*

dotazovaný: Né, jako, že bych chtěla lepší počítač ... ne no'as ne, to jsem jako v té době nevěděla, co to je no'as.

tazatel: *No, to asi málo lidí v té době ...*

dotazovaný: Hm, to ještě ne to... No, a tak jsem o tom začala mluvit, že bych jako

chtěla internet, že to je dobrá věc nebo jako dobrá na informace do školy, víš, že bych si

tam něco mohla najít... (kód: Vymlouvání se na školu)

tazatel: *Jako krycí záminku?*

dotazovaný: Hm... a pak jsem třeba říkala i o nějakých hrách ... to bylo to The Sims,

ne? Protože ta kamarádka říkala, že má jedničku, že je to hrozně dobrý, tak jako,

že bych to mohla třeba si zkusit zahrát. No, ale já jsem měla doma asi Windows 95, tam šlo hrát jenom, co jsem to tam hrála (kód: Nebýt pozadu) ... takový to Hugo jsem měla, když jsem byla na prvním stupni ... asi v pátý, šestý třídě, takový ty Hugo hry, a pak už to ani nešlo zapnout ten počítač, tak jsem ho tam měla v pokoji a jen se na něj prášilo, no a ani teď nevím, jestli to bylo v sedmý nebo až v osmý třídě na Vánoce, no, teďka nevím přesně, ale asi až v osmej, no, tak jsem dostala k Vánocům ten počítač už jako ten lepší.

Takovej, co měl tu obrazovku LCD, taková ta, víš... Co? (kód: Technologický vývoj)

tazatel: Nějakou plochou?

dotazovaný: Plochou a lepší program měl, bylo to Windows 2000 něco, nebylo to ještě nějaký to XP, to asi nebylo v té době, ne? Kolik to vlastně byl rok, to nebylo ani 2000, když jsem byla v té osmej třídě? To bylo asi nějak 2000, protože já jsem ... počkej, v osmej třídě.. jsem končila devátou, a byl to rok 2008, 2007 ... muselo to být 2006, no, takže to bylo 2000 ... No, já jsem měla asi Windows 2000 ten byl předtím, nebo nevím, ale prostě jsem ho dostala a teď jsem z toho úplně měla to! ... Bylo to v osmý třídě, protože ...

tazatel: Co?

dotazovaný: No, měla jsem z toho hroznou radost a hned první, o co jsem zajímala se, aby tam šel internet, no. Takže první věc, hned to zapojit, že jo, hned to ... takže na Štědrej den. (kód: Craving)

tazatel: Takže, to jste měli ten net napořád? My jsme měli třeba nejdřív vytáčený připojení.

dotazovaný: Jo, to my ne! My jsme ... jak začal internet u nás, jako na obci, tak to bylo taky tím, že tam začala jedna, ta dělala na poště, tak se rozhodla, že udělá takovou tu anténu, to budeš znát ... prostě, že máš jednu hlavní a potom třeba někdo u nás ve vsi má takovou tu krabičku a prostě z toho na ní jako musí bejt vidět, a my jsme prostě byli jako napojení na to a prostě máš to neomezený a vždycky to máš přes něj, jenže na to musíš vidět. Nějak se to jmenuje ... je to jako satelit, ale ne přímo ... (kód: Nebýt pozadu)

tazatel: Když mu to tam nejde, tak to nejde nikomu...

dotazovaný: Nejde nikomu ... ale teďka to jsem ... jako jsem hned na rodiče, aby domluvili ten internet, ne (kód: Manipulace s rodiči) ... takže ten, co to dělal, pocházel

z nedaleké vesnice, musel přijet, přijel asi hned po Vánocích, 27., no a prostě hned mi to jako zapojoval ... jenže ono to nešlo, takže já byla úplně nesvá, prostě to byla hrozná doba (kód: Craving) ... ten internet jsem chtěla už mít doma, už jsme nechodili tam...

tazatel: *V té době už jsi...?*

dotazovaný: Jo, protože už jsem nechtěla bejt tam ... nechtěla jsem tam chodit ... ale to už jsme vlastně nechodili, to už nás to nebavilo, už tam chodilo víc lidí, tak jsme tam třeba byli „jenom“ dvě hodiny a pak jsme už museli jít pryč z toho internetu. (kód: Omezení doby strávené na internetu zvnějšku) No, takže potom to asi nějak až v lednu, začátkem ledna se mi to zprovoznilo. No, pak už to bylo horší, třeba i mamka, když viděla, že tam jsem často, třeba večer, místo, abych šla spát, tak jsem tam byla do jedenácti, když jsem vstávala v šest, nebo kdy. Tak mi to třeba i sebrala. (kód: Omezení doby strávené na internetu zvnějšku)

tazatel: *A to bylo ještě teda na základce?*

dotazovaný: Jo, to bylo ještě na základce. Prostě fakt, to jsem jako, ale nikdy jsem kvůli tomu školu nějak jako ne to ... neflákala, to ne, abych třeba ... To jsem přišla domů, byla jsem třeba i chvilku venku, ale i tak to bylo takový, že už jsme přestávali chodit tolik ven, protože i moje kamarádky nebo tam okolí začínaly mít ten počítač s tím internetem ... takže se to začalo hodně rychle rozšiřovat. (kód: Společensky stoupající obliba internetu)

tazatel: *Takže třeba se to změnilo i tím, že jste si psali přes ten internet?*

dotazovaný: Jo, protože místo abychom šli ven, tak jsme si třeba napsali, že půjdeme ven a pořád se nějaká vymlouvala, třeba jedna, že ještě něco dělá na počítači. (kód: Vyhýbání se osobnímu setkání) Třeba do školy, pak jsme třeba šli ven, ale byli jsme venku už jenom krátce, třeba když bylo venku hezky, no. Prostě bylo ... (kód: Omezení ostatních volnočasových aktivit)

tazatel: *Takže myslíš, že třeba jste se bavili spolu pořád hodně, ale měli jste jinou zábavu... ?*

dotazovaný: No ... ale vem si, že jsme se v podstatě bavili pořád o blbostech, blbosti, no... Psali jsme si prostě, něco jsme si posílali, nějaký obrázky, stránky různý, a takhle. (kód: Doba strávená na internetu vnímaná jako kontraproduktivní činnost)

Pak jsme teda začali hrát i ty hry, to jsme tam objevili hry, jakože můžeš hrát spolu, že můžeš hrát, třeba tu úplně základní hru, prší. (kód: Hraní on-line her) Ale jsou tam různý ...

Ale ještě asi bylo hrozný objevení ICQ, to byl hroznej šok pro nás .... Objevili jsme, že se tam můžeme připojit a psát si, hrát si tam hry, posílat smajlíky, víš, jiný

než v telefonu ... Já jsem vlastně telefon měla tu Nokii, vid'. Takže to byl taky hrozně velkej objev. Takže tam jsme strávili času, vždycky jsem přišla domů a připojila se na ICQ, to jsem tam vydržela klidně několik hodin. (kód: Navazování a udržování sociálních kontaktů pomocí chatu)

tazatel: *A skype třeba potom?*

dotazovaný: No, to ještě ne, to ze začátku bylo jenom ICQ. Ale skype taky potom. To jsme spolu potom i telefonovali. To bylo asi až dýl, až v tý devátý jsem tam byla. My jsme, fakt, místo abychom šli ven, tak jsme si prostě telefonovali. (kód: Telefonování si přes net)

Pak byla ale dobrá ta kamera, tu jsem chtěla. Chtěla jsem koupit kameru, mamina říkala, že ne, k čemu mi bude kamera. Nakonec mi jí pořídila teta, kamarádky mamina nám ji koupila, když byla levnější, pokud koupíš 2. (kód: Pořízení kamery) Tak nám koupila každý jednu, takže jsem potom zase byla i na těch stránkách Líbímseti.cz (kód: Návrat na seznamku)... ale to si neumíš představit, ty stránky nebo chaty, ty jsou od 18, ale mně v tý době bylo 14, 15, ne ☺? To bylo hrozný... (kód: Porušování internetových omezení)

tazatel: *Takže asi s nějakým sexuálním obsahem?*

dotazovaný: Jo ☺, a ještě chtěl po nás, prostě, jako když jsme mu třeba napsali, že nám je 14, 15, tak prostě i tak, jo. On třeba napsal, že mu je 30.

tazatel: *A co chtěl?*

dotazovaný: No, abychom tu kameru, abychom třeba tam byli jako, no, jenom ve spodním prádle a abychom ji nasměrovali, to jsem teda tam vždycky byla s někým, že jsem si to netroufla sama to otevřít. (kód: Lákání k intimním aktivitám po internetu) Jednou přišla kamarádka, a že už to zkoušela taky, jako že byla taková akční, že už ví, co a jak... A já říkam, no tak ne! (kód: Hodnocení praktik na seznamce) ... Ale to ICQ, to bylo taky hodně velký, jakože kvůli tomu jsem taky chtěla ten internet v tý době. Protože vím, že v tý době, když jsem ho já ještě neměla, ten počítač, tak už tam ty ostatní ze třídy (hodně lidí s naší vesnice se mnou chodilo do třídy) ... takže hodně, třeba 3 holky už ho měly ... to ICQ doma v tom počítači a skoro mi řekli, že jsem divná, že to ještě nemam, že už by bylo na čase si ho taky ten internet pořídít a tak. (kód: Nebýt pozadu)

tazatel: *Jo, takže ty sis to pořídila taky kvůli tomu, že naléhali?*

dotazovaný: Jo, a abych šla s dobou ... nebo jako s dobou, abych šla s těma spolužačkama, no, s těma vrstevníkama. Ale třeba i kluci, kluci se vytahovali, že znají

nějaký stránky na internetu a tak... A když jsme řekly, že to neznáme s holkama, tak jsme byly pro ně jako z jiný planety, že neznáme něco na internetu... Pak bylo taky Youtube, to byl taky hroznej ten hit, že tam byli ty videa, ne, tam jsme si je pouštěli (kód: Potřeba mít stejné zájmy jako vrstevníci) ... Když jsem byla asi tak v tý šestý třídě, tak byl ten Alík, ne? Ten byl pro děti. Tam jsem si taky psala, když jsem byla někdy sama na tom počítači, na tom veřejným a psala si tam třeba s nějakýma holkama, jo, obecně jo.

tazatel: *S cizíma?*

dotazovaný: Jo, cizíma. No, ale to byli, doufám, fakt děti, i když se tam mohl přihlásit kdokoliv, ale taky jsem si někdy říkala, jestli to fakt jsou oni ... (kód: Problém anonymity internetu) No, protože pak jsme měli i ve škole nějakou bezpečnost na internetu, protože už to začínalo ... Viděli, že je hodně dětí na tom internetu a tak nám o tom něco říkali.

(kód: Vliv prevence)

tazatel: *Takže jste měli nějakou prevenci?*

dotazovaný: Jo, něco jo.

tazatel: *Na základce, jo?*

dotazovaný: Jo, na základce, no. Já teďka nevím, to tam asi nepřišel někdo, víš jakože, jak tam třeba jezdili z těch ... To bylo v rámci něčeho, češtinářka nám to asi říkala. Prostě, že tam jsou různý pedofilové nebo tak...

tazatel: *No, a myslíš, že ses z toho nějak poučila?*

dotazovaný: Dostala jsem jako strach větší. Že jsem třeba, když jsem měla tu kameru, tak tam jsem se bála ... Bála jsem se, protože oni nám říkali, že když máme kameru, a není zalepená, že nás může někdo vidět. To nám říkali na tý základce, tak jsem si jí potom otočila, šla jsem domů a měla jsem z toho docela strach, ne, že mi tam vidí... (kód: Vliv prevence; pochyby)

Já jsem třeba tam tu kameru měla nezakrytou a teďka jsem ... byla kamera, počítač a tady jsem se převlíkala a vždycky když jsem šla spát, tak jsem se bála a když jsem to říkala doma rodičům, tak ty si z toho dělali srandu, že jo (kód: Bagatelizování nebezpečí rodiči) ... Jak mi můžou vidět, když jí mám vypnutou, i počítač vypnutej, ale já bych tomu i věřila, no, že to šlo... Ale je fakt, že to bylo hodně velký v tý době. Na druhou stranu mi to teďka zpětně mrzí, že jsem radši měla bejt venku, když bylo venku hezky a my jsme byli na počítači a psali jsme si přes to ICQ. (kód: Zpětná lítost)

tazatel: *Myslíš, že by to šlo je přemluvit v tý době, abyste šli radši ven?*

dotazovaný: Tam třeba šlo i o to, že my jsme si napsali, že půjdeme ven, jenom tuto jsme si napsali, půjdeme ven, tak jo ... a teďka už to jelo a jedna kamarádka mi napsala: „Tak kdy?“ a já na to: „No, tak teď!“ a ona: „No, už teďka ne.“ A jeli jsme, a psali jsme o blbostech, jo. A já jí říkám: „Tak už jdeš?“ A ona: „No, ještě se koukám tady na nějaký video.“ (kód: Neschopnost odtrhnout se od internetu)

... jo, nebo že si tam začla číst nějaký článek nebo co, něco potom mi řekla, že dělá seminárku, nevím, jestli jí někdy dělala, jo ... My jsme třeba nedělali prezentace do školy, po nás chtěli třeba nějakou seminárku, jenom si to vytisknout nebo to a přečíst, ne, jako ty Powerpointy jsme na základce ještě nedělali, víš? (kód: Vymlouvání se na školu)

No, ale, tak jsme měli třeba přijít domů a jít ven a nakonec jsme šli ven místo ve dvě ve čtyři, no vlastně, v létě bylo dlouho vidět, ale když byla zima, tak už byla skoro tma. (kód: Vyhýbání se osobnímu setkání) Hm, a jako naši, třeba mamina mi vždycky řekla, ať jdu nejdřív ven a pak až jdu na ten internet. (kód: Omezení doby strávené na internetu zvnějšku)

tazatel: To chtěli nějak korigovat?

dotazovaný: No, jo, chtěli to korigovat.

tazatel: Už v té době si teda mysleli, že už tam... ?

dotazovaný: Jo, že už tam trávím hodně času. (kód: Nelibost příbuzných k netholismu) Že ale na jednu stranu jsem řekla, že já půjdu ven, ale co budu dělat venku jako sama? ... Nebo tam třeba byli a já měla hřiště naproti ... (kód: Omezení ostatních volnočasových aktivit)

tazatel: No, a ty jsi třeba chodila na nějaký kroužek nebo na něco organizovaného?

dotazovaný: Jo, to jsem chodila tancovat, potom třeba na aerobic jako jsem měla, pak jsem třeba měla i vystoupení to byla taková, jakože to..

tazatel: Jakože jsi tam musela?

dotazovaný: Musela jsem tam chodit. (kód: Přítomnost dalších volnočasových aktivit) To jsem právě musela zůstat vždycky ve městě a šla jsem k té kamarádce, tam jsme byli dvě hodiny a pustili si třeba film nebo jsme byli venku ... jo, to jsme vůbec na tom internetu nebyli, když jsem byla u ní. (kód: Přítomnost dalších volnočasových aktivit) Ale nevím, to zase nebylo takový, jakože když jsem byla u ní, tak bych si řekla: „Teď mi ten internet chybí.“ Nebo ten počítač celkově, jo, že tam nejsem. Ale asi víš, že jsem dostala počítač a teď si to jako uvědomuju ... vůbec mi jako nenapadlo, že bych měla bejt ráda za ten počítač, já jsem

prostě hned ho dostala k těm Vánocům pod stromeček od Ježíška a hned jsem si řekla: „Ty jo, no, budu mít internet, konečně!“ Víš, jakože první myšlenka fakt byla, když jsem to tam viděla, že budu mít internet, budu mít to ICQ a vůbec mi nenapadlo, že tam vlastně budu moct dělat i jiný věci, že jo, třeba hrát ty hry, něco psát do školy nebo něco poslouchat písničky nebo tak, já ještě nevím, co v té době se tam ještě to... (kód: Zaujetí internetem) Fakt, první, co bylo a hned jsem jako říkala, že ten internet ... a tatí jako to věděl, protože mi řekl, vím, že mi řekl, že se bavil s tou, co má ten internet, že to taky budeme chtít od toho ledna. (kód: Manipulace s rodiči) To bylo v té době ještě docela levný, to stálo 200,- za měsíc, teď asi platíme čtyři nebo 390,- ...

tazatel: Tak to jsou ty změny cen...

dotazovaný: Co?

tazatel: Jako, že všechno se zdražuje...

dotazovaný: To je, jasný, no ... Ale jakože, to bylo fakt dobrý, že to nebylo omezený, no. Já vím, že v té době, když už někdo mluvil o internetu, jako třeba maminy nějaká známá, tak to měli jako omezený, třeba že museli platit za minutu třeba. (kód: Technologický vývoj) ... No, a já teďka ještě o tom ICQ, to bylo vtipný stejně, protože my jsme tam třeba byli a psali jsme si s holkama, chápeš, my ... vem si, že jsme se viděli každý den ve škole, to jsem si psala jenom s nějakýma holkama, a třeba dobrý bylo i v tom, že jsem si začala psát i s lidma z jiných tříd, jo. Třeba jsem si tam psala s ... třeba i s klukama, který bych sama nikdy jako neoslovila, třeba jako na té chodbě ... jo, třeba z vedlejšího, cěčka, áčka... A já jsem je tam prostě oslovila. Třeba jsem jim napsala: „Čau, jak je?“ „Co děláš?“ nebo „Jak to jde ve škole?“. Byli jsme v té osmý, devátý a pak jsme třeba se začali bavit i ve škole, a tak jsem byla ráda, že to mi pomohlo, ten internet. (kód: Podpora jedinců na internetu v sociální oblasti)

tazatel: To jste navázali kontakt na základě toho?

dotazovaný: Jo, navázali, oni mi první řekli na chodbě „Ahoj“ a začali jsme kecat normálně a pak jsme třeba byli venku a jo, nebo řekli „Pojď, půjdeme někam do parku“, a tak nás šlo víc i s těma z vedlejší třídy, my jsme se s nima do té doby vůbec nebavili. (kód: Podpora jedinců na internetu v sociální oblasti)

tazatel: A naopak jsi třeba napsala něco, čeho jsi pak litovala?

dotazovaný: No, to taky třeba. To bylo problém, že ty smajlíky... Já jsem to třeba myslela ze srandy, napsala jsem smajlíka, ale kamarádka to třeba brala špatně, což jsem vždycky jako nepochopila. (kód: Nedorozumění a nejasnosti během internetové komunikace) Nebo jsme šli spát ... já jsem už chtěla jít spát v deset, byla jsem tam až do jedenácti (kód: Neschopnost se odtrhnout od internetu), protože jsme tam ještě něco řešili a prostě potom je to takový, že tam něco napíšeme si, že jo, a nebo třeba jednou jsem tam jako napsala, že už jdu spát, ani jsem se nerozloučila a pak byli třeba našťvaný, někdo byl třeba našťvanej, že jsem se ani nenapsala něco jako „Dobrou noc“, což mi přišlo jako taky takový divný, když se vidíme každý den v tý škole a kvůli blbosti, že jsme si tam něco napsali, tak jsme se potom nebavili klidně celý den kvůli tomu .... Něco jsem měla poslat, jsem to zapoměla poslat, třeba nějaký odkaz nebo obrázek nebo tak, zapoměla jsem na to, no a taky byl oheň na střeše ... (kód: Nedorozumění a nejasnosti během internetové komunikace) Nebo já vim, když jsme někam jeli, jako na návštěvu a nebyla jsem tam, na tom ICQ celý den nebo někde na internetu, tak to přišlo takový divný, jakože jsem nevěděla, co se tam děje ... (kód: Nutnost mít připojení na internet) a to ještě nebyl Facebook, v té době, že jo, to nebyl Facebook. To byli fakt jenom ty lidé hodně před tím Facebookem, byla jsem hodně na lidech a tam jsme si dávali na ty profily, jak jsi měla tu zeď úplně dole, jestli víš ... tak tam jsme si dávali různé obrázky a jak se máme rádi, různé videa a pak, no, pak jsme si tam začali posílat i profily různých kluků. A já, když jsem tam jednou nebyla, fakt třeba to jedno odpoledne, že jsme někde s mamí byli pryč, nebo tak jsem se prostě těšila, že až budu doma, a podívám se tam, zkontroluju to. (kód: Nutnost mít připojení na internet)

tazatel: No, a pak třeba postupem času na tý střední se to nějak změnilo hodně?

dotazovaný: No, právě že to byl ten Facebook. To bylo asi v prváku, jo. Tam bylo dobrý to, že já jsem se hrozně bála toho, jaký tam budou lidi, na prváku, že jo. (kód: Strach z osobní interakce) Devět let znám lidi na základce, znám je od malička, prostě nám bylo sedm let, do patnácti jsme byli spolu. A najednou jsem je měla prostě opustit a jít někam mezi jiný lidi, že jo.

A to jsem ještě chtěla jít, s jednou spolužačkou na stejnou střední, abychom tam byli spolu. Nakonec ona se rozhodla, že půjde někam jinam, asi týden před podáním přihlášky. (kód: Strach z osobní interakce) Nejdřív jsem na ní byla našťvaná, to je jasný ...

Nakonec jsem si řekla, že jsem ráda, že poznám nové lidi. Kdybych tam byla s ní, tak se jenom upínám třeba na ní, víš, že bych tam byla jenom s ní, a s ostatníma bych se nebavila třeba ...No, jenže potom, když mi přijali, to jsem se dozvěděla v tom červnu, že jsem přijatá na střední. Pak jsem si, že jo, hledala na internetu, nevím, jestli to bylo třeba na lidech, nebo potom to byli třeba i ty spolužáci.cz, nebo něco takovýho, ne? Tak jsem tam koukala, jestli třeba náhodou někdo nezaložil jakoby tu naši třídu budoucí. Někdo ji tam založil, už nevím kdo, a tak jsem se tam jako přidala a už jsem tam poznala pár lidí, před tím, než jsem šla v září do školy. Tak jsem si s nima v létě psala, což bylo fajn. Pak jsme měli mít i nějaký sraz v srpnu. (kód: Navazování a udržování sociálních kontaktů pomocí chatů)

tazatel: *Tak jsi se tak jako připravila?*

dotazovaný: Jo, to už jsem věděla, že budu někoho znát, s jednou jsem si psala hodně, a to jsme si řekli, že budeme spolu sedět. (kód: Navazování a udržování sociálních kontaktů pomocí chatu) Bála jsem se, protože jsme se neviděli vůbec ... řekli jsme si, že spolu budeme sedět, a když si třeba nesedneme, tak nevím, co budu dělat. (kód: Strach z osobní interakce) Nakonec jsme spolu seděli 4 roky, bylo to fajn, ale teda já jsem za to byla ráda ... jako ten internet, že mi pomohl ... že jsem jako fakt, kdybych ho neměla, tak bych se... (kód: Podpora jedinců na internetu v sociální oblasti)

tazatel: *Pomohl se připravit na tu změnu?*

dotazovaný: No, psychicky hodně ... Jako to je jasný, že jsem neznala všechny, tam nás bylo 30 holek a 3 kluci, 29 holek a 4 kluci, tak nějak ... Byla jsem ráda, ale tam začal bejt Facebook v prváku ... což jako nejdřív jsem si říkala, že je to nějaká blbost. (kód: Prvotní zpochybňování funkce Facebooku) Pak jsem tam byla ... Já teda nevím, ale pak bych řekla, že jsem už chodila v těch 15, 16, tak jsme chodili i třeba s holkama i na nějaký seznamky, abychom si tam psali s cizíma lidma a přišlo nám to hrozně fajn. Že si tam píšeme s lidma.

tazatel: *To už bylo ale na základce!?*

dotazovaný: No, teďka jsme měli větší odvalu, jsme byli starší, na tý střední, byli jsme v tý Plzni, že máme i větší možnosti. Že jsme třeba jednou si psali s dvouma klukama, jako s cizíma a pak jsme se s nima sešli, jako já s jednou holčinou, ne s tou, co jsem seděla, a pak jsme se s nima sešli dohromady. (kód: Podpora jedinců na internetu v sociální oblasti) Jsme

si z toho dělali trošku srandu, no (kód: Problém anonymity internetu)... Ale největší přínos to mělo na základce.

tazatel: *A to jste třeba na základě toho spolu chodili nebo udržovali trvalej vztah?*

dotazovaný: No, to s jedním já a pak teda ta druhá, ta se s ním viděla asi třikrát a pak jí řekl, že nemají nic společnýho ... Ale ono mu bylo, já nevím, kolik, to byli všichni starší kluci, vlastně nám bylo těch 16 ... tak a jednomu bylo třeba 26, o deset let. A tomu jednomu, s kterým jsem si psala já, tomu bylo 21, ten chodil na vysokou. Ale oni prostě ... víš co, jsme si říkali, že oni v nás vidí ty mladý. Nám bylo vlastně, to je dneska hrozná představa ... nám bylo těch 15, 16, vid', a jemu bylo fakt 26 tomu jednomu. Ale tak to je ještě dobrý, nám třeba psali i 30, 35 letý. O 20 let.

tazatel: *A s těma jste se nesešli?*

dotazovaný: Ne. Nejhorší třeba bylo, že oni tam měli fotku, měli tam fotku...

tazatel: *A to se nechtěli sejít?*

dotazovaný: Chtěli se sejít a, nebo alespoň chtěli posílat fotky ... jako, a to už jsme to potom úplně utnuli. Ale tam třeba byli, jakože tam měli fotku, na tý fotce vypadali mladší, nebo naopak vypadali starší, a pak psali třeba, že jim je 27, a vypadali tam, jakoby jim bylo 40, jo, nebo to jsme taky říkali, že někdy... (kód: Problém anonymity internetu) Ale ten Facebook to bylo potom, hodně se to rozjelo, když tam všichni dávali ty fotky, a takhle, to se mi líbí. Pak jsme řešili, kolik máme lajků u každý fotky. (kód: FB a jeho užívání) Pak se tam dávalo, když jsme byli ve škole, to už možná začínal internet v mobilu, já jsem byla ve druháku, a tam třeba někdo se vyfotil ve škole, dal tam fotku a pak to tam prostě každému ukazoval, jak mu to tam sluší, a kolik už má lajků, komentářů, že jako potom jsme měli, my ostatní z toho měli takovou jako, víš ... **depsi**. (kód: FB a jeho užívání) Že jako víš, mají internet v mobilu a já jsem ho ještě neměla. (kód: Nebýt pozadu) Určitě ne ve druháku, až tak ve třetáku jsem měla internet v mobilu. To jsem si ho platila, to bylo ještě dost drahý, v té době, jako od toho O2. No, a už tak jsem měla z toho, že jsem byla ve škole, jsem z toho byla docela našťvaná, viděla jsem, vid', že místo tý výuky mají telefon pod lavicí. Já jsem seděla vždycky v zadních lavicích.

tazatel: *Že jako nedávají pozor?*

dotazovaný: Jo, že nedávají pozor. Nebo se na něco učitelka ptala, a oni si to našli na internetu, což taky bylo nefér vůči ostatním. Buď byli ty chytřejší, nebo měli čtyřky a našli si to. Když jsme to nevěděli, pak byli učitelé našťvaný a někdo to našel na internetu ... ale pak začínali i hodně taháky, buď byl tahák, že jsme ho měli vytisknutej nebo potom ho měli i v mobilu, taháky. To pokračuje dodnes ... (kód: Závislost na internetu v mobilu) A potom se to rozjelo, hodně internet v mobilu, Facebook, ale tak ... nevím třeba ve škole, oni tam hodně řešili, že udělají i wifinu ve škole, ne? A že bychom ten internet, že ho budeme nějak využívat. A jako nechápala jsem jako v čem ... (kód: Internet ve škole)

tazatel: To už se o tom mluví na základkách...

dotazovaný: Teďka už dostávají tablety, na základce, na střední... No, a teďka, když dojdeme až sem, tak to už je úplnej konec, že jo... To už mají... Když si to teda vezmu, já jsem první zkušenost s internetem měla tak v tý šestý třídě, dejme tomu, takže to mi bylo tak těch 12, teď mají už v 7 letech no, ten mobil, já nevím, jestli tam mají i ten internet. Možná, že už tam mají ten internet, že jo. Myslím si, že když to takhle vidím, že tam asi mají něco, nějaký aplikace, takže v 7 nebo 8 letech už to. (kód: Asympatie k přílišnému využívání internetu dětmi) No, a teďka tady, jak jsem na vysokej, tak mám internet v mobilu, máme wifinu v prostorách školy a taky to vidím, že kdybych asi teďka neměla ten mobil vůbec, tak si připadám divně. (kód: Nutnost mít připojení na internet)

tazatel: Jakože se na to moc spolíháš?

dotazovaný: Jo a, že prostě tam pořád jako jsem tam s někým jako v kontaktu, nebo můžu se tam podívat, když máme nějakou změnu ve škole, nebo tam koukám na mail, ale to teda teďka moc ne, že jo (kód: Nutnost mít připojení na internet) ... Ale já nevím, no ... si tam pořád píšu s holkama ze střední a lidma ze základky, píšeme si o blbostech, to vím, ale pořád prostě musím bejt, musím mít ten pocit, že tam jsem, že jako jsem on-line. Kdybych byla jako off-line, tak si připadám divně. Já nevím, kdybych ten telefon teďka vypnula, jako teda internet myslím, tak si připadám jiná taková. (kód: Nutnost mít připojení na internet) Ne, jako to mi říká hodně lidí ... taťka, mamina, nebo když někde jsme, třeba u příbuzných, a já tam prostě mám telefon v ruce a píšu, víš, jako i esemesky, to není jen internet, že nejsem jakoby s nima, že ten čas... (kód: Sledování internetu během interakcí)

tazatel: *Takže to je vlastně pořád stejně přitažlivý pro Tebe, od té základky, co ses s tím internetem poprvé setkala?*

dotazovaný: Protože si stáhnou do mobilu pokaždé nějaké nové aplikace, (kód: Technologický vývoj) víš, když se třeba nudím, tak vždycky šáhnou po tom mobilu a po těch aplikacích, stáhnou si je z internetu a třeba i, nebo tam čtu i knížky na internetu. (kód: Zahánění nudy internetem)

tazatel: *Ty to sleduješ a vždycky, když přijde nějaká novinka, tak jí využiješ?*

dotazovaný: No, právě. Nebo třeba tam mám právě i MP3, nebo si tam stahuju i písničky. Prostě fakt, já tam mám všechno (kód: Mobil s přístupem na internet jako komplexní vybavení), nechápu na druhou stranu lidi, já bych třeba nechtěla, když mám ten internet v mobilu, tak bych nechtěla třeba nějakou tablet, nebo já nevím co ještě všechno navíc k tomu, nebo MP3, že to beru jako všechno v jednom. Máme takový možnosti, ale je to špatně, teďka ... fakt, já než se s někým domluvíme, že půjdeme ven, nebo něco podnikneme, tak tam řešíme na tom internetu nebo na chatu, když si píšeme přes ty aplikace, nebo přes ten Facebook, přes ten Messenger ... Než se domluvíme na něčem důležitým, tak tam strávíme hodinu a řešíme blbosti. To radši, kdybych toho člověka prostě viděla nebo bychom mohli být třeba někde... (kód: Doba strávená na internetu vnímaná jako kontraproduktivní činnost)

tazatel: *Ale zase by sis psala s někým jiným...*

dotazovaný: No, právě ... nebo bych prostě musela, nevím, to taky záleží na situaci. Když třeba jedeme někde v trolejbusu, nebo tak ... někde v Plzni tramvaji, tak asi jo. Tak, i když tam jsem s někým, tak něco na tom telefonu dělám, to vím. (kód: Sledování internetu během interakcí) Ale když jsme třeba někde, sedíme na kafi...

tazatel: *Třeba v tom baru ☺?*

dotazovaný: Co jsem tam dělala?

tazatel: *No, jak si tam pořád koukala do toho mobilu.*

dotazovaný: To jsi viděla, vid', na vlastní voči ... Já nevím, pořád čekám od toho, že se tam něco stane, já nevím, co ale. Že asi třeba tam vyhraju nějakou Jackpot ☺ To zase ne! ☺ Že musím být v tom obraze, že třeba koukám na ty novinky, vždyť si to viděla (kód: Potřeba něco sledovat na internetu) ... Třeba nějaký ty drby, jakoby Super.cz ... takový to, co není pro mě potřebný, jo, nějaký ...

tazatel: Máš takovej pocit, že bys o něco přišla?

dotazovaný: Jo, že bych o něco přišla. Já, když jdu na internet ... a nejsem ani na tom Facebooku, já ani na Facebook právě ani moc nechodím ... tak tam strávím hodinu, dvě a koukám prostě na blbosti, nebo ne na blbosti, koukám tam na stránky o těch slavných, o těch celebritách, pak se tam třeba podívám na něco, o nějakým cvičení, že třeba budu cvičit, a pak stejně necvičím (kód: Potřeba něco sledovat na internetu) ... Ale prostě tam strávím hodně času, hodně jako, místo abych dělala něco do školy, tak ten internet ... Ale to jako, abych ho vypnula úplně ten internet, tak to nepůjde.

tazatel: Takže ho máš přes den zapnutej pořád?

dotazovaný: Jako myslíš ... ?

tazatel: ... jako na tom mobilu ... ?

dotazovaný: Jo, to nevypínám. (kód: Nutnost mít připojení na internet) To vidíš na přednášce, tam teda je wifina, ale i kdyby tam nebyla, místo abych poslouchala, tak, když mi to přijde nezáživný, tak se tam na něco koukam, no. (kód: Zahánění nudy internetem) Na něco tam prostě na nějakou, buď v té aplikaci, nebo tam koukam na nějakou stránku, no. (kód: Potřeba něco sledovat na internetu) Nebo třeba i jako na menze ... to jsou zase i takový věci jako i trošku jinak, že je to důležitý v rámci, v rámci, no... Nebo třeba koukam i na mail, jestli nám nepřišel nějaký mail, takže se koukám častěji, když máme jako změnu v rozvrhu nebo tak, na centru nebo na seznam, na svůj mail (kód: Kontrola), ale Facebook se snažím omezovat. Ale na jednu stranu si připadám, když tam prostě vidím ty fotky a statusy, takže asi jsem divná, když tam nic nedávám, ne? Takže tam radši nechodím vůbec, nebo prostě tam moc nechodím (kód: Nevole ke zveřejňování osobních údajů) ... Prostě s lidma, se kterými si chci psát, tak na ně mám číslo telefonní, na esemesky, nebo mají ty aplikace už teďka ty nový, ty novější ... že vlastně, neplatíš za to, že vlastně pošleš nějakou zprávu, ale musíš mít ten internet, že to je jako zdarma (kód: Technologický vývoj). Můžeš tam asi i volat, tam je Skype, jsou teďka nějaký novější, můžeš volat taky zdarma. No, ale jako třeba s maminou, když jsme někde, tak to vidím, že je jako našťvaná. Když jsme třeba někde v Plzni, že jo, jdeme si sednout spolu, já nevím, na jídlo nebo na kafe, a já tam místo, abych když už tam s ní jsem, abych se tam věnovala jakoby jí, tak tam pořád na něco koukam (kódy: Sledování internetu během interakcí; Nelibost

příbuzných k netholismu). Ale zase na druhou stranu jsem ráda, že ten internet mám, protože když se koukam, jestli mi něco jede, třeba když jsem ve městě, jako, abych tam nečekala někde venku půl hodiny, tak se podívám, jestli ještě mám čas. (kód: Kontrola)

tazatel: Nebo tři minuty ☺ ...

dotazovaný: Ale to jsem si jako zvykla, fakt, že mám ten Idos v mobilu, aplikace od Idosu, tak místo toho, abych se podívala na ten jízdni řád, tak se tam podívám v mobilu a mám jistotu, že to jede třeba za 10, za 15 minut. Tak já nevím, na co tam ještě koukam v tom mobilu, z těch aplikací. Pak jsou tam různě třeba ten Instagram, to jsou na fotky různý, že tam dávají fotky.

tazatel: Takže na cizí ☺ ...

dotazovaný: Na cizí, no ☺. Ale pak mi přijde takový ... já tam vlastně koukam na fotky, ale jako, proč na ně koukam? ... jako, kdyby to byl někdo známej, tak neřeknu ... jako třeba tady někdo ze třídy ... Ale, když se koukám na cizí fotky, já nevím. Prostě to je zvědavost, ten zvyk, už to mám asi zajetý (kód: Potřeba něco sledovat na internetu)... To je hrozný. Ale už jako v dnešní době, bude to horší asi, doufám, že ne pro mě, ale teďka ten internet, víš ... za chvíli bude možná wifina úplně všude, že bude i venku na ulicích. Nějak to udělají, že budou nějaký ty krabičky lítat ve vzduchu ☺ (kód: Strach z internetu do budoucna) ... ne, to ne. Že budou někde prostě ... Já, když jsem byla u moře s maminou, tak tam taky byla wifina venku, měli tam asi 3 malý krabičky na zemi a aby to nějak pokryli tam tu plochu, prostě tam jsi viděla lidi, místo toho, aby si četli knížku nebo aby tam byli s rodinou nebo s přítelkyní, tak byli na mobilu, jo, a koukala jsem, jak tam jsou na nějakých stránkách, prostě, odpoledne, venku krásně, no, to je potom takový smutný. (kód: Strach z vymizení osobní komunikace v budoucnu)

tazatel: Tak máš zase na druhou stranu strach, aby to nenahradilo úplně všechno?

dotazovaný: Jo... Já jsem ráda za to, že jsem mohla do těch sedmi let prostě si to užít venku, fakt jsem přišla domů a byla jsem od těch dvou do těch sedmi, do osmi venku, když bylo venku hezky (kód: Dřívější aktivnější trávení volného času). A teďka ty děti, když to vidím, tam u nás, prázdný hřiště, venku je hezky a tam je to prázdný (kód: Nevole k trávení volného času dnešních dětí a mládeže) ... za nás tam bylo plno (kód: Dřívější aktivnější trávení volného času), a teď když někoho potkám a ptám se, co dělají, tak říkají, že si píšou na internetu nebo hrajou hry

na internetu, to mají teďka už propojený, že hrajou nějakou hru, takže hrají spolu, nějaký střílečky a nebo nějaký auta, hrají to spolu a jsou napojený všichni na počítači. Když se zeptám jejich rodičů, co dělají děti, tak mi řeknou, že sedí u počítače (kód: Nevole k trávení volného času dnešních dětí a mládeže) ... je to fakt, ale nevím, co s tím dělat ale pak ... když ve škole to taky podporují ... ale ne, jsem ráda, že fakt, ale nás tam třeba i docela odrazovali na tý základní škole, že třeba nám říkali ty nástrahy, museli mít nějaký informace, aby nás odradili od nějakýho toho psaní s cizíma lidma a tak (kód: Vliv prevence). Hm, ale jako ICQ, to byl hroznej hit, fakt. Já jsem fakt byla hrozně nešťastná z toho, že ho nemám. Ostatní už ho měli, půlka třídy už ho ve třídě měla a kluci, holky a já tam ještě ne, pak jsem přišla domů a řekla jsem, že to taky chci. A mamina se ptala: „Co chceš?“ „No, internet!“ No, ale ona mi na to řekla, že na to mám dost času (v šestej třídě to ještě bylo), že mi teda dovolí chodit na ten veřejnej internet s holkama, jsem tam byla třeba 2* sama, jinak jsme tam vždycky byli já s někým (kód: Nebýt pozadu). Že mi to dovolí tam takhle chodit, ale že to budu mít omezený. Někdy jsme teda lhali, že jsme tam byli míň, ale byli jsme tam delší dobu. Potom teda nakonec mi pořídili ten počítač, no. To jsem fakt byla překvapená, protože jsem se jako ptala, jestli mi něco takovýho pořídí, že jako lepší počítač a tak, tak mi vždycky řekli, že na to mám dost času (kód: Omezení doby strávené na internetu zvnějšku) ... a pak teda v tej osmej třídě jsem ho dostala. Ale jako vim, že já jsem ho dostala ten večer, no a teďka tatí mi ho hned zapojil. Prostě ten večer nás tam bylo hodně, že jo, babi ... jsme měli takhle Vánoce pohromadě, teď už ne ... babi, děda, teta a ještě její manžel, strejda, takže nás tam bylo hodně. A oni, já jsem dostala počítač, jo a já jsem ho chtěla hned zapojit, takže tatí mi ho šel hned zapojit v devět hodin večer a já už jsem tam s nima nebyla, u toho stromečku. Já prostě šla hned na ten počítač, ale neměla jsem ještě ten internet, ale byla jsem na tom počítači. Prostě mi to táhlo i k tý technice radši, prostě to byl mazec ty Vánoce, no (kód: Craving). To asi chceme prostě v dnešní době všechno hned, no, hned. ... Jenže vem si, že teďka třeba na tom internetu ... jak máš to sociální fungování, tak si vem, že teďka hodně čtu nebo slýchám o tom, že hodně lidí se tam seznamuje, že prostě, už ty lidi se ani neumí seznámit normálně (kód: Podpora jedinců na internetu v sociální oblasti). Mamina třeba říká, že by jí v její době ani nenapadlo si

sednout k počítači ... ale kde byli taky počítače před 20 lety? ... prostě si najít nějakou seznamku obyčejnou, to v té době moc nebylo, možná jedna, něco bylo asi. No, a že by si tam začala s někým psát, prostě pro maminku i pro tatího to bylo nemyslitelný, aby si tam začali psát s cizím člověkem, třeba mu napsat „Ahoj“ a začít si psát. Nebo tam psát někomu cizímu, jakej jsi měla den, co jsi prožila, zažila, jaký máš problémy nebo starosti a teďka to je úplně normální. Vlastně, že si s cizím lidem píšeme úplně vlastně o všem (kód: Navazování a udržování sociálních kontaktů pomocí chatu). Pak si uděláme nějakou představu, pak ho vidíš... a jako právě kamarádka se sešla s jedním, ona s ním teda pořád chodí, ale oni si spolu psali asi půl roku ... ona si o něm udělala nějakou představu, jak bude úžasnej, a byla trochu zklamaná, že jo a jako nakonec s ním chodila, chodí s ním doteď, je to asi rok nebo rok a čtvrt. Ten první pocit, já to nechápu tohle, víš, jak si můžeš s někým psát, udělat si o něm představu... já už bych ho teda chtěla vidět hned, ne jako abych si s ním psala půl roku a pak být zklamaná a to, ale nechápu to, psát někomu o svém životě cizímu přes ten internet, prostě nevíš, kdo tam sedí. Jako, můžou si tam stáhnout fotky nějaký holky, nějaký miss, dám si tam 3 její fotky a budu se za ní vydávat. Nikdo neví, že to nejsem já. To mi přijde (kód: Problém anonymity internetu) ... Když třeba mi někdo napíše na Facebooku, někdo cizí a má tam třeba 2 fotky a jeho přátele tam má dejme tomu 150 přátel, ale 2 fotky, tak si říkam...

tazatel: *A nesetkala ses třeba s tím, že Tě třeba někdo obtěžoval? Jakože jsi mu napsala, že je Ti to nepříjemný nebo něco podobnýho a on pořád otravoval nebo jsi ho musela blokovat?*

dotazovaný: No, právě, to se mi stalo jako s klukem, to bylo asi na střední, v druháku, ve třetíáku... a to bylo jako, že jsem ho potkala někde a to jsme byli na diskotéce a dala jsem mu teda Facebook, on si mi přidal a potom začal psát, ale jakoby otravoval hodně. A já jsem si ho teda smazala a on si udělal jinej Facebook. Jsem si ho i blokovala, a potom mi napsal znova, že jako jsem ho alespoň viděla, že jsem věděla, o koho jde, ale taky to bylo nepříjemné. Pak jsem mu už neodepisovala vůbec, jsem mu vždycky psala, že nemám čas, že at', že už sem nechodím a tak ... psal, že mi chce vidět, každou fotku mi snad okomentoval, olajkoval ... normálně olajkoval a psal tam nějaký

komentáře ke každé fotce, chápeš? Tak jsem byla úplně zoufalá a nevěděla, co mám dělat (kód: Obtěžování přes internet).

tazatel: *To je možná ještě horší, když bydlí někde blízko?*

dotazovaný: Ale on jako bydlel od nás asi 25 kilometrů a teďka, já nevím, jestli jsem mu řekla, odkad' jsem... já jsem mu neřekla, odkad' jsem... to bylo jediný štěstí, že třeba nepřijel. Ale to mi teda fakt hodně na tom... já jsem tam nechodila, já jsem se tam bála chodit, že tam třeba bude (kód: Strach z lidí na internetu)! Na tu zeď, na profil mi tam psal něco. To jsem ještě nevěděla, že to jde blokovat. Teď mi tam začal něco psát, tak jsem si to mazala ze začátku, pak už jsem to nechávala být, no, a pak už to teda přestalo nějak, ale bylo to teda hodně nepříjemný. To potom máš i strach, protože pak nevíš, koho on zná, jestli nezná někoho tvýho známýho, kterej mu třeba o mně něco řekne ... Na tom Facebooku je taky nejhorší, že ty tam třeba ukládáš třeba nějaký ... jak jsem tam psala, když jsem na té střední, když jsem začínala, tak jsem tam psala ... různé statusy, jsem tam psala, že jsem se zúčastnila různých událostí a to je potom nejhorší, že to tam zůstane a máš to do budoucna, vid'?' Jakože potom, když někdo by si chtěl o Tobě něco najít, tak to tam je všechno uloženy (kód: Strach ze ztráty soukromí).

tazatel: *Vlastně je to skoro jako deník...*

dotazovaný: No, jasný. A prostě někdo tam má... prostě Facebook je až od 12 povolený ... od 13! ... a třeba, že jo, tam jedna od nás... mně bylo v té době, když jsem začínala ten Facebook, 16 ... No, a potom, když to bylo teda od 13, tak vím, že tam jedna holka, ty bylo 11 a udělala si, že už je jí jako 13 nebo kolik, ale prostě ona tam každý den něco psala, asi doteď píše a prostě to tam asi má pořád uložený, takže když teďka já si zpětně našla, tak vím, co vlastně dělala před těma 5, 6 lety. Prostě to mi přijde hrozně veřejný všechno, všechno co je na internetu, není už tvoje, je to něčí, když to podle mě dáš na nějakou stránku fotku, tak už si s tou fotkou asi můžou dělat, co chtějí (kód: Strach ze ztráty soukromí). No, tak to vidíš u všeho, lidi aby místo, aby si ty fotky vyvolávali, tak ty fotky někam uloží, prostě na nějakou stránku, jak je třeba rajce.net ... já tam jdu a oni tam mají celá alba. (kód: Ztráta dřívějších zvyků) ... Hm, ale jako to fungování netholiků to sociální. To máš jako...? Co vlastně zkoumáš? Jak se chovají?

tazatel: *No, jak se chovají v tom svém okolí ...*

dotazovaný: Nejvíc bych to řekla na tohle, že nejhorší je, že se lidi fakt...

tazatel: *Jak mění netholismus subjektivně sociální interakce a vztahy mezi těma lidma?*

dotazovaný: No, já prostě nevím. Já třeba si s těma lidma, i třeba ze střední píšeme, třeba, když jdu na ten Facebook, nebo i ze základky a potom už jakoby se ani moc nechceme sejít, no. Že už nám stačí jenom to psaní, což mi mrzí. (kód: Ztráta potřeby vidět se)

tazatel: *Vlastně jste už vypotřebovali, co jste chtěli říct...*

dotazovaný: Jo, už tam a už nemáme tu potřebu se vidět, prostě nám stačí ten internet, napíšeme si tam, třeba jednou za 2 měsíce. (kód: Ztráta potřeby vidět se)

tazatel: *Ale s tou nejlepší kamarádkou se vídáš?*

dotazovaný: No, jako ta ze základky, ta bydlela u nás na vesnici, ta už tam nebydlí. Tak s tou se vidím třeba míň, ale ze střední se vidím, no. Ale to je takový taky, tak mi třeba jdeme někam spolu a obě dvě jsme na tom internetu, takže mi ... na nás je pohled, že sedíme někde mezi lidma, obě dvě máme mobil v ruce a píšeme si tam... ona píše tomu svému přítelovi, já taky někomu nebo tam na něco koukám na ten internet. (kód: Sledování internetu během interakci)

tazatel: *Takže se sejdete, abyste společně byli na netu?*

dotazovaný: No, a já si pak říkám, že to musí vypadat opravdu smutně, na nás ten pohled. Ta generace rodičů to nechápe, tatí nechápe, co tam na tom telefonu pořád dělám, když jako venku jsem, třeba jsem se i učila v létě, tak jsem na telefonu. (kód: Nelibost příbuzným k netholismu)

Telefon v ruce, my máme doma wifinu i venku, máme to udělaný, že to dosáhne i ven, takže já koukám na internet, na něco tam koukám na nějaký blbosti nebo si tam s někým píšu, třeba i přes ty aplikace (kód: Doba strávená na internetu vnímaná jako kontraproduktivní činnost), místo, abych se učila a oni to nechápou, ta generace a já jim docela závidím (kód: Nelibost příbuzných k netholismu). Já třeba závidím, že moje teta nebo mamina si psali dopisy, mamina s tatím si psali dopisy, prostě jakože nějaký dlouhý, když tatí byl na vojně.

tazatel: *A myslíš, teďka, když jsi dospělá a můžeš si o tom rozhodovat sama, že bys měla šanci a vůli to změnit, aby to alespoň nebylo tak častý?*

dotazovaný: Ne, já už si to neumím představit. Neumím si představit, že bych na tom nebyla. Že bych neměla pořád po ruce nějaký ty novinky nebo pořád ... abych nebyla

vůbec, nevím, jak bych to řekla... abych to neměla vůbec k dispozici. (kód: Nutnost mít připojení na internet)

tazatel: *Třeba vůbec se nespoleháš na ten instinkt nebo třeba tu pravidelnost třeba, že chodíš na ten vlak a teďka nevíš, jestli nebude mít 5 minut zpoždění, takže si to musíš hned zjistit ...*

dotazovaný: To je už jako zvědavost, když jedu tady odsud nebo z Plzně, ne z Plzně ne, tady odsud, jestli má zpoždění nebo je výluka, tak to vždycky mi donutí se podívat. Jako, mohla bych se podívat až tam přímo, ale podívám se už předtím, no (kód: Potřeba mít přehled) ... tady. Ale já nevím, píšu si třeba i s lidma ze základky nebo s těma cizíma lidma, chápeš, teďka si píšu s cizíma lidma, který jsem znala na základce, s kterými jsem se předtím moc nebavila, a teď si jenom píšeme ... ale zase si jenom píšeme a nevím, jestli bychom se někdy viděli, víš. To je takový, nevím, fakt hrozný. Si s nima píšu, a ani nevím, jestli oni by mi chtěli vidět, nebo já je, jestli bychom se sešli, jo, že to psaní je třeba fajn, si psát o blbostech, nebo o blbostech, oni mi třeba napíší, co mají za nějaký problémy, nebo tak, nebo třeba co se jim stalo hezkýho (kód: Ztráta potřeby vidět se).

Ale nevím, třeba já když si tam píšu s nějakýma, že jo, klukama ze základky z té vedlejší třídy, tak třeba nevím ... protože já nevěřím tomu, že třeba holka s klukem, že můžou bejt kamarádi, tomu nevěřím. Asi tak, takže já když si s nima jenom tak píšu, tak to беру tak, že jsme jenom takový známý, který si jednou za čas napíší, ale prostě, pak jsem se, třeba i dřív na střední s někým sešla a oni to hned brali, jakože chci něco víc, víš? Že jako to беру jako rande, a já vždycky na ně koukám, jakože to беру jenom takový jako pokecání, víš? A pak už to zase jako úplně skončilo, že už jsme si ani nepsalí (kód: Nedorozumění a nejasnosti během chatování). Tak to mě potom asi štve, že se asi bojím toho, že kdybych se s nima sešla, tak už si ani nebudem psát. Takže potom už je nějaká ta hranice, protože když si s nima píšu, tak je to takový virtuální pořád (kód: Strach z osobní interakce). A jako třeba vim, jak vypadají, když jsem je znala, takže vim, že jsou to oni, který jsem znala na té střední, základce ty lidi, ale pak, když je vidim, ale oni třeba čekají něco jinýho nebo třeba já, kdybych čekala něco jinýho ...

tazatel: *Takže si myslíš, že oni ten kontakt vnímají jako něco mnohem intimnějšího než psaní?*

dotazovaný: Jo, jako něco víc, prostě. Že to přešlo v něco ... jak máš ty kamarády přes net, virtuální psaní ... Zase pak je ale horší, když třeba já toho člověka chci vidět, fakt jenom vidět a pokecat, a on nechce, protože mi třeba napíše, že má přítelkyni, tak mu píšu, že je to snad jedno, ne ... **Tak jako, že se nechápeme. Tam je nejhorší, že ty mu nevidíš do hlavy, tomu člověku, že jo. Ty si s někým píšeš, a on Ti něco napíše, on to třeba myslí úplně jinak a ty taky, píšete si dál, ale pak už nevíš, jak to on myslel nebo jak to chápe a tak, to je nejhorší. Nebo si fakt o něm uděláš nějakou představu, v určité situaci, že Ti něco napsal a ono to bylo úplně jinak, to je to nejhorší na tom.** (kód: Nedorozumění a nejasnosti během chatování)

tazatel: *Uvědomíš si to dýl, a to je už většinou pozdě...že to asi ten člověk nepochopil.*

dotazovaný: **Nebo mi vadí třeba i lidi, lidi, který nepišou vůbec smajlíky. Protože pak vůbec nevíš, jak se cejtí** (kód: Nedorozumění a nejasnosti během chatování). Já třeba ráda píšu smajlíky, protože, když to беру ze srandy, tak tam dam toho smajlíka, že se směju.

tazatel: *Někdo to může psát i obráceně, dá se s tím takhle manipulovat...*

dotazovaný: Právě, no, to taky. Ale fakt, to psaní, to virtuální, je takový, že nevíš. Nejlepší je toho člověka vidět, ale někdy prostě máš strach ho vidět. **Ale třeba jo, na střední jsem si psala hodně s cizíma klukama, jenom jsem si s nima psala a nechtěla jsem je vidět, protože jsem se bála.** (kód: Strach z osobní interakce)

tazatel: *Bála ses, jak bude reagovat?*

dotazovaný: To taky, jak bude reagovat. **Já jsem si jednou psala s klukem z Brna hodně. Jsem se těšila vždycky domů, a pak jsme si psali klidně dvě, tři hodiny o blbostech. On potom, že přijede do Plzně, ale on třeba už i plánoval svatbu a děti, a to říkám, to ne teda. No, a potom chtěl přijet, ale já jsem mu to neřekla naštěstí, kde bydlím, jsem řekla, že kousek od Plzně. Ale víš, že on si udělal nějakou představu o mně a já taky o něm, a teďka jsem se bála, že přijede a budu v šoku, nebo třeba on, že bude v šoku, jaká jsem a jak vypadám, protože fotky jsou fotky. Jak vypadám, jakou mám postavu, jak mluvím, jak se chová nebo jakou mám neverbální komunikaci, víš, to jsem měla strach ze všeho. Ale to bylo se všema, já jsem si psala, takhle krátce a oni mi chtěli poznat, a já říkám ne, hned jsem to utnula. Ukončila jsem to a řekla jsem, že se s nikým scházet nebudu, že mám strach.** (kód: Strach z osobní interakce)

tazatel: *A třeba i takhle na druhou stranu, jak bude vypadat on a jak on se bude chovat?*

dotazovaný: *Jakože, já jsem měla strach?*

tazatel: *No...*

dotazovaný: *Jo, to taky, ale spíš vždycky převládá, že mám strach, jak na ně budu působit já, víš. Každý si udělá obrázek, když si s někým píšeš. Uděláš si obrázek - asi je takovej, takovej, vid', a pak ho až vidíš. Tak jsem se taky bála, že na mě si udělají nějaký lepší nebo tak a pak budou, jakože zklamání, to mi prostě hrozně děsilo, tohle (kód: Strach z osobní interakce). A takhle to bylo, že kamarádka měla kamaráda a on mi někdy viděl, ale já ho neviděla, a on jí potom říkal, že chce moje číslo nebo Facebook, tak asi mu dala Facebook a on tam měl asi jenom 2 fotky, já tam měla v té době víc. To bylo vlastně ve třetíku. V průběhu střední jsem tam měla víc a víc fotek na Facebooku, jsem tam ze začátku neměla nic. No, tak jsme si psali, ale já ho prostě neviděla naživo, já ne, ale on mě jo. Tak on mi psal, že mi viděl, že mi to slušelo...*

tazatel: *Jako na těch fotkách?*

dotazovaný: *Jo, ale on mi viděl ještě někde, já ho ne a chtěl po té kamarádce číslo nebo kontakt. Tak jsme si psali, ale já prostě jsem se s ním sejít nechtěla, protože jako, jsem si říkala, že mi zná, ale stejně prostě neví, jak se chovám, jak vypadám, potom, že ještě třeba řekne, že se se mnou scházel ... že mi to řekne do očí. To jsem se bála víc, než toho, abych ho viděla. Já jsem ho chtěla i poznat, ale pořád tam převládal ten strach, ty obavy, že až mi uvidí, tak uteče (kód: Strach z osobní interakce). Ne, že ani nějaký kafe a popovídání nebude. Takže mi stačilo jenom to psaní hodně, jenom psaní, ani jsem jako, abych je takhle poznala nebo oni mě, tak jsem si s nima psala, což je hrozný, vid' ... nebo takový zvláštní. Nevím, k čemu to vedlo, to psaní, já jsem byla ráda, že jsem to někomu mohla říct, i když vlastně já jsem cizím lidem říkala třeba, co se mi stalo ve škole nebo takový blbosti, jo, neříkala jsem tam něco, co se děje doma, to ne. Ale blbosti, co se mi stalo ve škole, co jsem zažila, nějaký problémy, že něco nemám nebo, že jsem dostala čtyřku, takový prostě, chápeš, věci, který nevím, jsem možná neměla říkat, ale mně to v tu dobu vůbec nenapadlo, že by to mohli zneužít proti mně. Že třeba by mě viděli a pak by řekli...* (kód: Potřeba být s někým v kontaktu)

tazatel: *Ale tak nějaký problémy, takový osobnější, jsi tam řešila?*

dotazovaný: Ale potom už bylo horší, když se mi ptali na sex a takhle, v té době, to už bylo takový, že jsem o tom už psát nechtěla.

tazatel: V těch 13 ☺?

dotazovaný: Ne, to ne ☺ Až na ty střední, víš? Tak s někým cizím to tam řešit, ale třeba tam byli kluci, co psali na těch Lidé.cz, mi psali, že si dáme po netu sex nebo rovnou se uvidíme a užijem si. No, a já říkám, no, ty vole. Ono nejdřív jsem si říkala, že jako oni vypadali dobře, takový ti namakanci, takový fakt, že vypadali i docela sympaticky, ti kluci. Byli i starší, mně bylo těch 17, jim 29, 30, klidně i 35 jednomu. Takže byli starší, měli i rodinu někteří, jeden napsal, že má rodinu a že si chce užít. Já jsem fakt nemohla.

(kód: Lákáni k intimním aktivitám po internetu) ... Třeba jsem říkala i mamince, když jsem přišla a říkám, že mi psal jeden úchyl, a ona mi řekla: „Okamžitě si s ním přestaň psát a už tam nechod!“ Já měla fakt strach, vždycky se mi ptala, jestli jsem se s někým sešla a ať se s nikým nikdy nescházím, nebo ne sama (kód: Nelibost příbuzných k netholismu). A to nám říkali i ve škole, kdybychom se s někým chtěli sejít, abychom se sešli, buď na nějakým veřejným místě, nebo abychom tam nebyli sami, třeba s kamarádkou nebo tak (kód: Vliv prevence). Kdybychom se fakt chtěli s někým sejít a poznat ho, že si píšeme dlouho, ale to bylo hrozný, tohle si psát s takovýma, víš... Ale nejhorší bylo, že si poznala, jak žijou ostatní, to bylo takový zvláštní, zajímavý, že jsi viděla ty životy, jak jsem byla nezkušená, tak jsem viděla, jak tam psali i různé zkušenosti ty starší chlapi. Psali o problémech s manželkou, chápeš, oni mi neznají a píšou něco s manželkou, problémy v posteli, pak psali obecně i o práci, třeba mi tam psali i plat, jaký mají ... chtěli asi udělat dojem (kód: Získávání informací o životě od neznámých lidí). No, takhle všechno jsem se dozvěděla, takže vlastně to byla puberta v té době, takhle jsem dostávala informace o všem, no. Vlastně i o tom, pohlavním styku, prostě o všem. (kód: Získávání informací o životě od neznámých lidí)

tazatel: Takže ... ne od rodičů, ani od nějakých kamarádek starších.

dotazovaný: Ne! To právě že ne.

tazatel: Přes internet?

dotazovaný: Jo, a pak byli právě ty Bravíčka - Bravo girl a Bravo.

tazatel: Tam je to někdy hodně chytrý... ☺

dotazovaný: No, a potom jsem třeba i sama na internetu koukala na ty stránky různý, jako informace. A potom přišlo i to, hahá ☺ ... nějaký stránky od 18 let, což mi nebylo, třeba přišla kamarádka, a spolu, když jsme byli u nás doma sami, ona přinesla i nějaký CDčka a DVDčka, prostě ☺ Že prej je ukradla rodičům, a pak jsme si to jako, no, na to se nedalo koukat, prvních 15 minut a pak jsme to museli prostě vypnout (kód: Přitažlivost zakázaného ovoce). Nechápu, jak to můžou natočit vůbec, jak se na to může někdo koukat, ale to je jedno, to je každýho věc, ale, no, takže asi tak, hele. Takže ty informace, bylo to přínosný v tom, že jsem se něco dozvěděla. Že jsem něco objevila, díky tomu internetu a tomu psaní, ale něco jsem třeba nechtěla vědět, nějaký zážitky byly hrozný. (kódy: Internet jako zdroj informací; Nepříjemné zážitky na internetu) Já jsem se divila, že mi cizí lidi, teda ty chlapi tam na těch Lidech.cz, mi tam píšou svoje osobní, ale i hodně intimní věci, třeba si to vymýšleli, nebo to byla pravda. Ale fakt jsem koukala, když jsem to četla. Oni na oplátku chtěli něco ode mě, ale já jsem jim psala, že já žádný zkušenosti fakt v 16, 17 letech nemam, jako takovýhle, co psali oni. A pak mi tam psali různý, mi naváděli, co by mi koupili, kdybych je viděla, takový třeba, že by mi koupili, já nevím co, třeba nověj telefon, když se s nima sejdu nebo tak. To Ti potom láká, že si říkáš, no, nověj telefon. (kód: Lákání k intimním aktivitám po internetu)

tazatel: Fakt, jo? To jsi o tom i přemýšlela?

dotazovaný: Né, ale přišlo mi to takový vtipný, oni Tě neznaj, že Tě chtějí nějak dostat... No, dostat prostě.

tazatel: Třeba Tě chtěli na náhradní díly ☺?

dotazovaný: Ty lidi tam, to nevíš, nikdy. Jsme si udělali třeba i falešnej profil, dali jsme si tam 2 fotky nějaký holky... (kód: Porušování internetových omezení)

tazatel: Hm, a ted' se Ti to vrátilo nedávno ☺!

dotazovaný: No, vidíš ... takže, je tam, prostě. Já si myslim, že za chvílku si všichni budou jen psát a seznamovat tak. Já nevím ted'ka, já mám třeba tam u nás holky, se jich zeptam a oni si třeba psali na internetu s tima, co s nima jsou nebo tak. Že se seznámili s nima na internetu. Protože já, když jdeme někam do města, nebo tak, tak se už jako ani neumíme nějak bavit, nebo bavit ... se dát s cizíma lidma do řeči, se spíš jako

bojíme. Bojíme, prostě hodně lidí řekne, že se bojí s nima promluvit. (kód: Strach z osobní interakce) Že kdyby toho samýho potkali druhý den na internetu, tak mu napíšíou.

tazatel: *Fakt? Ty jsi taková komunikativní...*

dotazovaný: Jáááá? Já myslíš, že přijdu k nějakýmu klukovi a ...

tazatel: *Klukovi ne... tak jako celkově oslovit někoho.*

dotazovaný: Myslíš jako?

tazatel: *Ne, nemyslím, aby s Tebou hned chodil.*

dotazovaný: Já vim, jasný, to ne. Třeba když si dam 2 deci vína, tak to jo... Nevim ... co tam ještě máš za cíle? Ty nemáš výzkumnou otázku, vid'?

tazatel: *Otázku mám: „Jak netholismus subjektivně mění vztahy mezi závislým a jeho sociálním okolím?“ Takže myslíš, že, když se zeptám přímo touto otázkou, myslíš, že se to v tvém okolí nějak změnilo, nebo co hlavního se změnilo v těch vztazích?*

dotazovaný: Jako já versus ty lidi?

tazatel: *Jo, jako ty lidi, se kterýma ses setkávala?*

dotazovaný: Jenže to jde o to, že ty lidi už mají taky ten internet v mobilu. Vezmi si, že holky z koleje, prostě moje spolubydlící, prostě jsme na koleji a taky jsou to, že každá si jedeme svou, jako jsme ... oni na nořasu, já na mobilu a jsme, jako kdybychom tam nebyli spolu. (kód: Sledování internetu během interakcí)

tazatel: *Jste tam spolu, jako fyzicky, ale jinak ne?*

dotazovaný: Jo, nebo jak se to změnilo ... Prostě, vždyť Ti říkám, když jsme někde u příbuzných nebo takhle někde, i třeba když je nás víc venku, tak stejně tam třeba každej má ten telefon, a třeba na někoho mluvím, a on na mě a potom já ho nevnímám, že jo. Tak to potom je právě naštvanej, že jo, že to ... Ale kamarádka mi jednou řekla ... to byla jiná ještě, ze střední, jsem jí po dlouhý době viděla a já jsem taky někomu pořád psala zprávy anebo takhle, tak potom byla naštvaná, a řekla mi, že jsme se teda vidět nemuseli, že jsme si taky mohli jenom psát, když tam s ní jsem a vlastně nejsem, nebavím se s ní. (kód: Sledování internetu během interakcí)

Já nevím, to je asi takový, když ten telefon mám a jsem s někým, místo, abych se věnovala jemu, když ho vidím každý den nebo s rodičema, nebo takhle, tak stejně musím pořád ... Já nevím, to už je fakt hrozný.

tazatel: *Takže, i když se na ně těšíš?*

dotazovaný: Tak stejně, já vim, je to hrozný, ale já prostě pořád musím kontrolovat, jestli mi nikdo nepsal, nebo jestli se tam něco nezměnilo, chápeš? To je hrozný, když si to tak řekneš... (kód: Kontrola)

tazatel: To je znak závislosti, ta kontrola ☺ A to i třeba, když nečekáš, že Ti někdo napíše ... automaticky?

dotazovaný: Jo, i když nečekám, no. A nebo, když mi nikdo nepíše, tak tam jdu, nevím, si něco přečíst třeba. Já koukám třeba na tu Ulici, takže koukám třeba na nova.cz, když tam jsou nějaký novinky, tak si tam něco přečtu. (kód: Potřeba něco sledovat na internetu)

A když se nudím, tak hned jdu na seznam a na nějaký články nebo koukám po něčem, místo abych si vzala třeba nějakou knížku, že jo, třeba do školy, když mám volno, teďka večer, tak si radši řeknu, že to udělám zítra a odkládám to, a mám ten telefon v ruce. (kód: Zahánění nudy na internetu)

Potom zase si říkám, je večer, mám jít spát, a místo, abych něco udělala, tak neudělám. (kód: Prokrastinace) Nebo víš jak, já si s těma lidma píšu i o blbostech, a to mi taky štvě, místo, abych dělala něco užitečného, tak si píšu o blbostech. (kód: Doba strávená na internetu vnímaná jako kontraproduktivní činnost)

Když je to jednou za čas s někým, tak to nevadí, ale když je to opakovaně...tak si říkám, k čemu to je, když ho třeba nikdy nevidím, třeba, že ho vidět nechci. Proč si teda s nima píšu? Třeba mi to udržuje v té naději, že prostě někoho znám, že si s někým píšu, chápeš? Že prostě přes ten blbej internet jsem s někým v kontaktu. Prostě musím s někým být na příjmu. (kód: Potřeba být s někým v kontaktu)

tazatel: Třeba ze začátku, když si chvilku píšete, tak to jakože vnímáš, že je to sranda a potom ke konci už třeba po hodině to zhodnocuješ zpátky, že to bylo asi zbytečný?

dotazovaný: Jo, že to bylo zbytečný, že prostě nevím ... tak jsme se tomu zasmáli, když jsme to řešili a o něčem jiným jsme začali, tak to už mi přijde takový ... víš, zbytečný prostě. (kód: Doba strávená na internetu vnímaná jako kontraproduktivní činnost)

Jenže je to prostě lepší, když potom tu kamarádku dlouho nevidím, tak si říkám, že si s ní píšu o blbostech a potom, když se vidíme, víš my si všechno jako napíšem a pak...

tazatel: Si nemáte co říct?

dotazovaný: Tak si řekneme: „No, to jsi psala...“ no a pak řeknu já: „No, to jsi mi taky psala.“

tazatel: Tak jste pak možná ještě vzteklí, že už jste to říkali, ne?

dotazovaný: Ted' si vem, že si s někým píšeš, všechno mu napíšeš a pak už ho ani nemusíš vidět. A o to vlastně jde... Dřív, když se lidi viděli, aby si to řekli. (kód: Ztráta potřeby vidět se)

tazatel: ... jenom to důležitý si sdělili ...

dotazovaný: No, a teďka si všichni napíšu a už se nemusí vidět vůbec. No, a teď mi řekni, jak z toho to...

tazatel: Jak z toho ven ☺?

dotazovaný: Právě ... jak z toho ven? Protože, víš jak? Místo, že si s ním hodinu píšeš, tak se s ním hodinu můžeš vidět, radši než si s ním psát ... to už bylo i na tý základce, místo abychom byli venku, tak jsme si 2 hodiny psali. Pak jsme šli na hodinu ven a 2 hodiny jsme koukali do toho blbýho počítače a pak jsme byli hodinu na vzduchu, místo abychom byli 3 hodiny na vzduchu. Tři hodiny venku a hráli jsme něco a užili jsme si tu srandu a všechno někde spolu, tak jsme si psali místo toho. A ještě potom byly ty chaty skupinový, že nás tam bylo třeba 5, každé psal přes sebe, takže jsme tam strávili třeba 3 hodiny a úplný blbosti jsme tam řešili. (kód: Nahrazování osobní komunikace)

tazatel: A když třeba srovnáš tu dobu strávenou venku s nima bez toho internetu, když jste ještě neměli a teď s tím internetem, když se tam koukáte ... když jste spolu, ale každá jinde ... Tak, z čeho si měla lepší pocity?

dotazovaný: No, jako dřív, protože teďka se mi zdá, že když něco vyprávím, tak když má telefon v ruce, tak je to nepříjemný, to vidím i u sebe (kód: Sledování internetu během interakcí) ... když mám telefon v ruce, tak si asi říká, nebo já si říkám: „To mi asi moc neposlouchá, když je na tom internetu.“ Nebo buď mi neposlouchá, nebo že jo, že dělá, že poslouchá nebo ho to vůbec nezajímá, že se nudí, tak je na mobilu. (kód: Sledování internetu

během interakcí) Tak ale počkej, v té době, když jsme byli malý, tak to bylo jiný ... jsme si řekli, přijdeme domů, a ve dvě se potkáme tam ... jo a ve dvě jsme tam byli. (Dřívější aktivnější trávení volného času) A potom, když jsme měli ten internet, jsme se ve škole domluvili, že ne už venku, ale ve 2 na internetu. Ve dvě na ICQ ... už jenom ta změna v tutom. Nejlepší bylo, když jsme byli venku, pak jsme přišli domů a byli jsme znovu na ICQ. Někdy si říkám, co jsme tam vlastně dělali, hráli nějaký hry nebo tak. (kód: Hraní on-line her) Člověče, nezlob se ... nebo ještě jinak to bylo udělaný, že jsi tam prostě hrála, třeba i 3, jsme se vystřídali, ale jo, do dvanácti klidně

jsme byli na tom, a psali jsme si. A pak jsme druhý den litovali, že jsme byli nevyspalí, ani jsme se moc na druhý den neučili. Když jsme něco psali, tak jsme pak litovali, že jsme blbí, že to neumíme a že se nám chce spát, no. (kód: Omezování spánku kvůli internetu)

Ale k čemu vid'?' To bylo vlastně něco novýho, chtěli jsme to vyzkoušet, ty hry a tam to psaní, vlastně, že se nevidíme a píšeme si. To bylo pro nás něco... nevím, co jsme na tom měli. (kód: Internet = lákavá novinka) Ale jako fakt, vzpomínám na ty roky, kdy jsme byli venku pořád. To mi rodiče museli tahat domů, abych šla domů a dělala něco do školy, povinnosti domácí už jsem měla už. A potom, když ten internet, tak mi zase mamina říkala, ať jdu ven. Tam je taky vidět ta změna, nejdřív jsem byla dlouho, tak mi tahala domů, a teď mi zase tahá ven, ať u toho pořád nesedím (kód: Dřívější aktivnější trávení volného času).

Ale, když mi to potom sebrala, když mi to potom odpojila ten kabel nebo mi odpojila myš nebo klávesnici, tak... (kód: Omezení doby strávené na internetu zvětšuju)

tazatel: Záchvat, ne ☺?

dotazovaný: Já prostě úplně řvala, ale fakt. Jsem si připadala, jako kdybych neměla ruku. Prostě mi bylo úplně divně. Jsem si říkala, teď tam všichni jsou a já tam nejsem, si tam nemůžu s nikým psát. Nemůžu se tam na něco podívat, bylo to divný, hrozně. (kód: Craving)

tazatel: Neměla jsi strach, že by se s Tebou potom třeba nebavili, když bys třeba neměla internet?

dotazovaný: Jo, to taky. To jsem taky si říkala, že budu divná, že jsem tam nebyla, že budou třeba ostatní naštvaní (kód: Potřeba mít stejné zájmy jako vrstevníci). Protože mi jsme se třeba domluvili, že bychom si dali slib: „Jo, budeme tam.“ A já tam třeba nebyla. A nebo jsem si připadala divně, když jsem zapoměla, že jedeme nakoupit, tak jsem byla celá bez sebe. Říkám: „Sakra, musíme už domů.“ Chvátala jsem domů, vždycky z toho nákupu, abych už tam byla, abych si mohla s někým psát nebo tak. Ale ty jo, potom, jak mi mamina sebrala kabel, abych tam nemohla, dala ho do obývacího a potom zapoměla na to, že to nechala v obývací, někde odjeli za tetou, a já si to tam vzala zpátky a teďka jsem jako, oni přijeli a nějak zapoměli, že jsem to neměla mít, a teďka mamina jako viděla, že jsem si to asi vzala bez dovolení, ty vole. Tak jsem to schytala, tak mi řekla, že to na týden nebudu mít, to byla, Pavli, asi moje smrt. (kód: Přitažlivost zakázaného ovoce)

Ne, to ne, ale fakt to bylo hodně krutý.

Ale nakonec ne, vždycky jsem to svedla na to, že musím něco udělat do školy. Že prostě nám dali úkol a že si tam musím najít něco na seminárku, referát ... tak to mamina vždycky pochopila pro školu, vid'. (kód: Vymlouvání se na školu) Nebo mi to omezila na hodinu, dala mi to a řekla, že za hodinu to vypnu, abych tam u toho neseděla. (kód: Omezení doby strávené na internetu zvnějšku) Ale jako vím, že to bylo hodně. Potom třeba mamina chtěla naučit něco ve Wordu, něco nevěděla, tak potom byla ráda, že já na tom umím víc než ona, že jsme na základce měli nějaký počítače, nějaký základy jsem měla, tak zase ocenila, že na tom umím líp než ona. V té době taky už byla na úřadě, se musela učit nějaký tabulky, tak byla ráda, že nebudu takový střevo jako ona, protože na střední to moc neměli nějaký hodiny prý vůbec, IT. Informační technologii, nebo něco takového. (kód: Nutnost umět s PC/internetem) Takže jako moje vztahy a to, to je asi tak! Ale bojím se té budoucnosti, bojím se, že to říkal něco takového dneska jeden učitel, že až nám bude, co jemu a budeme učit, stát na jeho místě, tak budou pod námi sedět lidi, budou úplně jiná generace a budou mít úplně jiný myšlení. A bojím se, že budou třeba sedět vedle sebe a pojedou všichni ... budou si psát.. (kód: Strach z vymizení osobní komunikace v budoucnu)

tazatel: *A možná, jak říkal s téma důchodcem, tak budou i jiný podvody, na který mi už nebudeme stačit...*

dotazovaný: To je pravda, já jsem si říkala, co na nás vymyslí ta generace pod náma, protože teď už o těch Šmejdech víme. ... Ale to fakt, budou lidi sedět vedle sebe a budou si psát. (kód: Strach z vymizení osobní komunikace v budoucnu)

tazatel: *Nebo budou mít nějaký čipy zabudovaný ...*

dotazovaný: O tom už přemýšlí, že udělají ... Aby třeba věděli, když má někdo domácí vězení, nebo uprchně, tak budou vědět. Ale jako mít čip, třeba od narození... To už je ale trochu mimo ... Myslím, že už jsem řekla všechno, co jsem teda chtěla.

tazatel: *Děkuji za rozhovor!*

Druhý rozhovor - transkripce /Klára, 21 let/

tazatel: *Chtěla bych po Tobě, abys mluvila o svém životě, od té doby, co jsi začala používat internet... a zeptám se Tě na začátku, jestli si ještě pamatuješ na dobu, kdy jsi ho nepoužívala, kdy jsi internet neměla?*

dotazovaný: **Pamatuji si na dobu, kdy jsem internet neměla, ale počítač jsem používala. To jsem pořád hrála jenom hry.** (kód: Nejdříve počítač bez internetu) **Ale, kdy začal internet poprvý, to já vlastně nevím, kdy to bylo, asi na druhém stupni. No, když jsem se přestěhovala k babičce, tak ta měla internet. To jsem se vlastně seznámila poprvý s internetem ve škole, protože jsme měly výukový programy ve škole po internetu.** (kód: Prvotní návyk (internet))

tazatel: *A to už jsi ho potom měla u té babičky?*

dotazovaný: No, doma jsme ho neměli, ale babička ho měla, takže jsem chodila většinou tam po škole. A vlastně, vzpomínám si, protože to bylo po tom přestěhování, **na druhé stupeň hned, pátá, šestá třída (tak 11 let)** (kód: Prvotní návyk (internet)) ... tak v knihovně, **do knihovny jsme chodili na internet, místo půjčování knížek jsme chodili na internet do knihovny.** (kód: Vymlouvání se na školu) **To byl ještě ten seznam, ten Alík, tak jsme chodili pořád, tak jsem byla na chatu.** (kód: Navazování a udržování sociálních kontaktů pomocí chatu)

tazatel: *A tam jste si psali i s cizíma lidma?*

dotazovaný: **Jo, s cizíma jsem si psala.** (kód: Prvotní návyk (internet)) **A byla jsem tam na nějaký on-line stáji, nějaký jezdecký... To bylo asi takový první využívání toho internetu.**

tazatel: *A to jste tam strávili kolik času?*

dotazovaný: No, tak **když jsme tam byli, tak celou hodinu. Jednou týdně určitě, většinou s němčinou. A do knihovny jsem chodila tak třikrát týdně. A u babičky, tam jsem ale moc nechodila, třeba na půl hodky, protože jsem se bála, že si to bude číst :D** (kód: Prvotní návyk (internet))

tazatel: *Co jste dělali venku? Myslím tím, když jste si našli novou zábavu, tak jste je pak nezačali zanedbávat?*

dotazovaný: **No, já jsem chodila ke koním, takže jsem chodila pořád.** (kód: Přítomnost dalších volnočasových aktivit) **Jinak jsem většinou stejně si četla nebo jsem hrála ty počítačové hry bez internetu a kreslila jsem, tak jsem těch aktivit, takových samostatně doma.** (kód: Volný čas trávený o samotě) **Takže jsem moc... Když už jsem šla ven, tak jsem šla teda ven**

s kamarádkou spíš do knihovny a tam jsme byli oddělení, seděli každá u svého počítače. (kód: Sledování internetu během interakcí) Jinak moc, ... no, jako chodili jsme ven, ale bylo to spíš takový poflakování, sezení na lavičkách. Koukání na to, jak někdo venčí psa, hm, nic moc..

tazatel: Do školy jste to využívaly hodně nebo víc na to hraní a psaní?

dotazovaný: Pak jsme začali dostávat referáty dělat si, takže jsme víc ... takže jsme si to hledali na internetu tak to jsme mohli ... Jednou týdně jsme měly nějaký referát nebo aktualitu na zeměpis, jsme si museli najít, třeba. (kód: Internet jako zdroj informací)

tazatel: Babička o tom věděla, že jste tam chodili na internet nebo jste to používali jako záminku?

dotazovaný: To jsme řekli, že jdeme do knihovny, to ona nevěděla, že sedíme u počítače. Já jsem vždycky přinesla knížky, to jsem si je tam vybrala, ne že bych tam chodila jenom kvůli tomu internetu. Ale bylo takový hlavní lákadlo, jít tam víckrát 3* za týden, zase tak rychle jsem nečetla ... (kód: Vymlouvání se na školu)

tazatel: Co vás tam zaujalo, na tom internetu?

dotazovaný: Mně ten chat, no ... bavit se s někým, kdo má stejné zájmy, to jsem já ve svém okolí, v té škole neměla, takže jsem si tam našla virtuální kamarády. (kód: Hledání kamarádů se společnými zájmy přes internet)

tazatel: O čem jste si psali?

dotazovaný: O koních hodně. A taky jsme si začali psát s klukama. Dost často to pak byli takový úchylové, že chtěli posílat fotky. Ale taky jsem furt četla to Bravičko, a četla jsem tam, že to nesmíme posílat. (kód: Vliv prevence) To mi vždycky přišlo tak vtipný, jsme si z nich dělali srandu a s tou kamarádkou jsme jim tam pak psaly a dělaly jsme si z nich srandu. Jsme jim psaly takový věci, že si pak mysleli, že jsme možná větší úchylové než oni. (kód: Problém anonymity internetu) To bylo divný takový. Asi, kdyby to někdo dospělý četl, tak nejspíš by si řekl, že to trošku zavání..

tazatel: Chtěli se třeba sejit ty lidi s vámi?

dotazovaný: No, já jsem vůbec nechtěla, že jsem o tom nemluvila, a jestli chtěl někdo, tak jsem okamžitě přerušila konverzaci. Jsme se jako nikdy nesešla s nikým, že bych šla, to jsem byla malá zas. (kód: Absolutní nezájem se sejit)

tazatel: A pak třeba dýl, kdy už se to začalo měnit nebo když už jste to třeba měli doma?

dotazovaný: No, my jsme to doma ani neměli nikdy, furt jak jsem byla u té babičky, takže jsem byla tam na tom internetu a pak jsme si ještě udělali e-mail, to byl tak jakoby další, protože já nevím, jestli musel být, asi musel být na Alíkovi, to nevím. Ale pak jsem si udělala e-mail, začala jsem chodit na ten chat na lidi, když byl ještě, takovej ten pro dospěláky. (kód: Navazování a udržování sociálních kontaktů pomocí chatu) Ten Alík už mi přišel trapnej. No, tak jsem začala hrát on-line hry jakoby kromě těch koní ještě, jsem začala hrát takový střílečky, prostě. Protože to hrál taťka, tak jsem musela taky a strašně mi to bavilo na něj koukat, (kód: Hraní on-line her) tak jsem taky hrála, a potom, ty jo, já nevím, to už bylo takový, že jsem musela hodně informací hledat do školy, takže jsem tam hodně času trávila na wikipedii a na googlu, prostě vyhledávání všech možných obrázků. Dělali jsme hodně prezentace v powerpointu, takže jsem pořád hledala nějaký obrázky.

(kód: Internet jako zdroj informací)

tazatel: To bylo na základce?

dotazovaný: No, na základce furt, no. No, a na střední, to už byl Facebook samozřejmě.

tazatel: A změnilo se to s tím Facebookem nějak třeba ta doba, kterou jsi tam trávila?

dotazovaný: Hele, jako ze začátku ne, protože jsem jako nechápala na co ten Facebook vlastně je. (kód: Prvotní zpochybnování funkce Facebooku) To jsme tam hráli ještě ty hry vlastně, to jsme tam vlastně chodili na ty hry (kód: Hraní on-line her), a to jsme tam ani fotky nedávali ani jsme si nepsali statusy. A to si myslím, že ve druháku, to jsem to mohla jako používat, hlavně jsme si chatovali, a domlouvali jsme se s tou třídou na něčem, co podniknem, a takže jsem si tam dávala fotky a statusy (kód: Zveřejňování osobních údajů, fotek) a samozřejmě to byl chat, to jsme si psali samozřejmě prostě o všem. (kód: Navazování a udržování sociálních kontaktů) Pak jsem si asi ... já nevím, kdy jsem si to uvědomila, že je trapný, tam psát všechno, jakože vlastně to všichni ví, a že si to všichni přečtou. Když jsem třeba i uvědomila, když jsem potřebovala něco zjistit o někom, tak to prostě zjistíš na tom Facebooku. I když toho člověka vůbec neznáš, a nic, stačí tam mít pár věcí veřejně, nebo přes přátele přátel a už zjistíš úplně, úplně všechno. Tak jsem se pak vyděsila trochu, že by tam mohl zjistit i někdo o mně, takže jsem trochu se jako zkontrolovala s tím psáním (kód: Strach ze ztráty soukromí), ale fotky jsem dávala hodně, fotila jsem všechno. Já už teď jakoby víc než ten Facebook

používám Instagram, protože fakt fotím si jídlo, fotím přes den, co dělám, když jsem v práci, na záchodě, kde jsem byla, všechno prostě. (kód: Zveřejňování osobních údajů, fotek)

tazatel: Na záchodě :D :D

dotazovaný: Jo, prostě selfičko na záchodě, jsme byli s kamarádkou, jsme byly v hospodě, tak se jdeme vyfotit..

tazatel: Viděla jsi stránku hovno.sk :D?

dotazovaný: Tam si fotí hovno, vidíš :D? Tak tak daleko jsem nezašla, to jsem řekla asi blbě :D To už je hodně..

tazatel: Takže si říkáš, že nějaký limity máš?

dotazovaný: No, jasně, no :D :D Asi určitě ... Ty úchylačko, to je fakt úchylný...

tazatel: No, a na tej střední, to sis i blog třeba založila?

dotazovaný: No, jo, to ale už jsem měla na základce. Od třinácti let už jsem si psala blog. To mi vůbec nenapadlo, vidíš... Hm, jo, no, takovej internetovej deník. (kód: Psaní blogu) Ze začátku jsem teda psala o gotice, že jsem prostě pravidla, o čem to je, aby to všichni...

tazatel: Pravidla o.O :D?

dotazovaný: No ne, víš co, abych všechny jakoby jsem potřebovala učit o tom, co to je, jaký to vlastně má poslání, jsem si myslela, že jsem nejchytřejší, jako kdyby všichni okolo byli úplně blbý a všichni si mysleli, že je to emo a takový. Jsem potřebovala...

tazatel: To je pořád...

dotazovaný: No, jasný, ale brala jsem to strašně jako svojí velkou úlohu, prostě ty lidi vzdělávat, když to neudělám já, tak to neudělá nikdo. (kód: Potřeba diskutovat) Tak jsem, jo, dělá to spoustu lidí, ale v té chvíli jsem si jako prostě uvědomovala ...

tazatel: Ztráta času...

dotazovaný: To víš, že, když to vezmu zpětně, tak to beru jako ztrátu času a psalo to milion dalších holek, a pak jsem to stejně smazala. Fakt jako, zase dobrý, že jsem prostě jako hledala informace, a že jsem pak docela omezovala ten chat, takže si myslím, že ta hudba je taková trošku bezpečnější. Ale stejně to bylo prostě k ničemu. (kód: Internet jako zdroj informací)

tazatel: A tos to někdy používala přímo jako deník?

dotazovaný: No, potom už jsem jakoby přesunula to psaní těch naučných článků, to je takový informačních článků, spíš jenom ... jakoby, jsem psala o sobě a nejdřív jsem si jako myslela, že budu psát každý den, ale takový to, co jsem dělala, prostě jako fakt, ale pak jsem psala jenom o tom, o čem přemejšlim... Takže jsem psala myšlenky a pořád ještě píšu, a hodně básničky jsem tam psala ze začátku. Já nevím, to jsem byla tak v depresích, že jsem měla takovou múzu, ale to jsem hodně psala, babička si to četla nějaký a úplně z toho byla nadšená, že mám hroznej talent, ty jsem si teda schovala a už je možná nemám, ale vím, že jsem je před pár lety četla zpětně a teda ... takový psycho hrozný, temný, že se divím, že jsem to babičce dala přečíst, že mě babička nezavřela do blázince, protože to fakt bylo.

tazatel: *Tak, třeba Tě chápala.*

dotazovaný: No, to jo. Jako, nechápu, že jsem to dokázala napsat takovýhle. Ale bylo to dobrý na ten věk ...

tazatel: *V kolika letech?*

dotazovaný: 14, 15 let. Ale fakt jsem měla talent, to bylo kvalitně napsaný, ale jenom prostě hrozně depresivní.

tazatel: *No, a kam jsi ještě třeba na tý základce, střední ... na jaký stránky jsi chodila?*

dotazovaný: Já si myslím, že hodně, fakt hodně, jsem byla na těch lidech, jakoby z osobního hlediska, když nepočítám tu školu. (kód: Navazování a udržování sociálních kontaktů) **To máš jako 60 % tý školy a zbytek jakoby ten chat, to jsem třeba 2 hodiny fakt seděla večer a chatovala jsem, to si myslím, že to bylo snad skoro každéj den teda** (kód: Navazování a udržování sociálních kontaktů), **že jsem chatovala alespoň hodinu nebo jsem si psala taky fakt s těma klukama a prostě jsme si psali, no, nějak tak vlastně romanticky.** (kód: Navazování a udržování sociálních kontaktů)

tazatel: *A čekali jste od toho, že se sejdete potom?*

dotazovaný: Jo, já jsem s tím jedním začla chodit, pak jsme se párkrát i viděli. Ale teda jakoby první to setkání, tak to byl docela stres, že jsme se oba báli, protože jsme oba byli takový ještě asociálové hrozný. (kód: Strach z osobní interakce) Někde na náměstí jsme se sešli, oba v černým, tak jsme se poznali docela dobře. **No, v pohodě, dva měsíce jsme spolu byli.** (kód: Vztahy pokračující pomoci internetu) **A pak už jsem si nepsala s nikým, s klukama, spíš potom kamarádky jsem hledala přes to. Já jsem fakt ani žádný jiný ... ještě pak**

jsem teda chodila na ty diskuze, hodně diskutnici.cz se to jmenovalo, si myslim, tak tam jsme diskutovali o všem možným, jsem potřebovala furt diskutovat, se přít. (kód: Potřeba diskutovat) Jinak jsem nikam nechodila, tak jako ono je to taky, kde bych na to brala pak už čas, protože jsem byla dvě hodiny na lidech, tak co dělat ještě dalšího?

tazatel: *A potom dýl, nějak na střední, třeba před maturitou?*

dotazovaný: To jsem si smazala Facebook, a nechodila jsem skoro vůbec. Před maturitou jsem ho smazala. To já nevím, jestli ještě lidi byli, ale tím už jako, že tam skoro nikdo nechodil a všichni byli na Facebooku, tam jsem se schovala, protože předtím na Facebooku nikdo nebyl, bylo to takový prázdný místo, nebylo co tam dělat, ale pak už se to tam přesunulo. A teď už jsem na těch lidech nebyla, jak udělali ten novej vzhled, nebo co, tak už se mi to nelíbilo ani, je to takový trošku zmatený. Takže jsme byli na Fejsu, a já jsem si ho pak smazala, protože jsem tam pak dávala všechno, všechny fotky a furt jsme si tam psali a hry jsme hráli ještě taky, tak jsem si ho deaktivovala. (kód: Facebook a jeho užívání) Pak jsem si ho zase aktivovala, a je to stejný, ale poslední dobou si ani statut nenapišu, jsem si předtím třeba každěj druhej den si musela něco napsat, nějakěj výkřik do světa. A teďka nepíšu, jenom fotim a fotim. Zase je to dobrý, že mám ty vzpomínky. Z nějakýho statusu jsem si sotva něco, moc toho není, ale to je docela dobrý, že jako prostě se vyfotíš s kámošema nebo tam dám, co jsem nakreslila nebo jaký zvíře jsem si pochovala. (kód: Facebook a jeho užívání) Pak už to byl jenom takovej zásek na tom Fejsu, na e-mail jsem se občas koukla a potom ten Instagram a Ask.

tazatel: *Jo, a teďka už máš i v mobilu internet?*

dotazovaný: Jo, teď mám i v mobilu internet už docela dlouho, asi rok to bude možná.

tazatel: *A jak tam to pozoruješ, to je přece jenom něco jinýho, když to máš u sebe pořád než jenom někde přihlášená?*

dotazovaný: No, jo, kamarádky některý jsou přihlášený furt, a to já teda nejsem, ale zapnu to vždycky v práci, v poledne se kouknu, jestli mi náhodou někdo nenapsal na Facebook, nebo mi někdo nelajknul nějakou fotku na Instagramu, tak tam se musim strašně podívat. (kód: Nutnost mít připojení na internet) No, a jako jinak přes den nejsem přihlášená, jenom na ten oběd a večer, no, když přijdu domů, tak tam strávím tak 3 hodiny

na počítači, z toho se vždycky koukám na seriál hodinu. Takže se vlastně tak nějak držím na těch dvou hodinách jakoby nějakého sjíždění sociálních sítí denně, no. (kód:

Nutnost mít připojení na internet)

tazatel: *Tak to je dobrý, ne?*

dotazovaný: No, já nevim, nemám to s kým srovnávat, ale přijde mi to jako dost, protože bych za ty dvě hodiny ... chtěla bych to omezit na tu hodinu, a věnovat to spíš učení, kreslení, nějaký lepší činnosti, nebo čtení prostě, protože fakt málo čtu, nemám čas číst, jo. Mám čas, ale trávím ho na Facebooku. (kód: Neschopnost omezit čas strávený na internetu)

tazatel: *Tak ono i ty fotky zaberou nějaký čas?*

dotazovaný: To mi ale docela baví, ty jo. To prostě musíš upravit, ale to je takový, jakoby fotím a dám to tam, to je tři minuty. To je zase fakt, že ten internet kvůli tomu zapnu, abych tam tu fotku hned dala na tu stránku nějakou. Jsem třeba venku nebo v přírodě, jdu se odreagovat od světa do přírody a vidím něco, tak to vyfotím a zapnu si internet, a dám ji prostě na Facebook nebo někam s popisem „odreagovávám se od civilizace“, tak to je takový hodně chytrý. (kód: Zveřejňování osobních údajů, fotek)

tazatel: *Nenaznačuje ti okolí, že jsi tam třeba hodně na tom internetu?*

dotazovaný: Hele, oni to neví, já jsem tam doma sama zavřená v pokojíčku, takže to jako nikdo neví (kód: Neschopnost kontroly volného času dalšími lidmi), ale když jsem jako, když jsem u babičky třeba a furt ten telefon mám v ruce a píšu hodně zprávy, tak to jí docela štve.

(kód: Sledování internetu během interakcí) Jo, že třeba děláme oběd a já se prostě potřebuju podívat, zapnu mobil, co tam mám v té kuchyni položenéj a furt mi tam zvoní, teda teď už jsem se naučila i vypínat zvuky. Zase na druhou stranu má radost, když si vyfotím její jídlo, to má fakt radost, ale nevádí jí to jako, předtím jí to vadilo víc, protože věděla, že chatuju, to jsem byla menší, vid' a bydlela jsem tam, tak to mě fakt jako hodně nadávala, když to viděla, takže jsem vždycky měla připravenou stránku jakoby na druhý okno vždycky, když chtěla vidět, co dělám, tak jsem to přepnula rychle a jakože se učím něco. (kódy: Vymlouvání se na školu; Nelibost příbuzných k netolismu)

tazatel: *A jí to třeba nevádí, že tam dáváš její fotky?*

dotazovaný: Její fotky nikam nedávám.

tazatel: *Třeba jídlo, když fotíš a tak.*

dotazovaný: Jediný, co u ní fotím, tak je jídlo, ještě ve sklepě a v koupelně. A co fotil děda o Vánocích, to jsme byli všichni u klavíru, tak jsem hrála na klavír a všichni stáli okolo a zpívali jsme koledy, tak to jsem si třeba dala na Fejs, ale tak to je normální, že jo. To není žádná tajná fotka. Ale hlavní už jí na Facebooku nemám, nemám ji nikde, mám ji všude zablokovanou, když jsem zjistila, že má Facebook. (kód: Neschopnost kontroly volného času dalšími lidmi) Já mám ještě druhý Facebook, jakoby pracovní, kde mám jakoby lidi z práce a takový. Takový dospělácký prostě. (kód: Porušování internetových omezení)

tazatel: Formální..

dotazovaný: No, formální, že tam mám prostě i svoje jméno a tak. Tam mám i babičku, dávám tam fotky od koní a tak, nic takového kontroverzního. (kód: Porušování internetových omezení)

tazatel: Tam máš úplně jiný lidi než na tom neformálním?

dotazovaný: Jo, asi 4 tam mám kamarádky stejný, se kterýma si potřebuju třeba psát, tak jsem si je tam přidala, ale jinak jsou tam jiný lidi.

tazatel: Pohádali jste se s někým jenom kvůli tomu, co jste si třeba napsali přes ten chat?

dotazovaný: Jo, to se stává dost často, že jakoby přes ten chat si řekneš s někým strašně moc věcí, co právě neřekneš naživo, prostě, když toho člověka vidíš, tak máš ty city a prostě mu nechceš ublížit vlastně, ale přes ten internet to jde hrozně lehce, protože ho nevidíš, nevidíš ty reakce, a můžeš bejt hrozně drsná, to nejsi, ale můžeš si tam na něco hrát, tak to tam napíšeš, můžeš to pak zavřít, a není to, neexistuje. Tak to jde docela lehce, no, co nejde naživo. (kód: On-line konflikty)

tazatel: V tom vidíš problém jenom ze své strany nebo i z okolí?

dotazovaný: Jak to myslíš?

tazatel: Jakože ty seš tam na někoho hnusná nebo i ostatní na tebe?

dotazovaný: Tak jako všichni, hodně to bere zábrany. I jakoby z té hezký stránky, že třeba dokážeš někomu poslat fotky nějaký, třeba, když s někým chodíš ...třeba bejvalýmu jsem poslala fotky takový lehce erotický, jako, že to normálně, kdybych měla v ruce, tak mu je v životě nedám, protože se stydím, ale takhle přes internet, a tak, a nevidíš to, tak si říkáš, že si píšete hezký věci, a to si ani ty lidi neumí už říct do očí.

To je docela hnusný, ale k tomu pozitivnímu, když se neumí někdo vyjádřit, tak takhle to jde. (kód: Podpora jedinců v sociální oblasti)

tazatel: *A ten reálnej vztah to nezhoršilo?*

dotazovaný: No, když to napsal ten člověk přes net, tak už se to nebál potom ani říct naživo, protože věděl, že na to nebude negativní reakce, třeba.

tazatel: *Anebo bude?*

dotazovaný: To právě zjistíš na tom netu. To by ti ten člověk zase nenapsal, nic hezkýho, kdyby se s tebou nechtěl bavit hezky. To poznáš, když tě někdo odpálkuje. Třeba teďka jeden příklad - kamarádce se strašně líbil nějakej kluk, ale bála se ho v hospodě oslovit, koukali na sebe, ale nic, ani jeden se k ničemu neměl, tak se našli na Facebooku, přidali se do přátel, začali si tam psát, zjistili, že jsou super a no a pak se nakonec začali bavit i v tý hospodě. Ale bez toho Facebooku by to trvalo. (kód: Podpora jedinců v sociální oblasti)

tazatel: *Takže myslíš třeba, že to pomáhá v prvotním navázání vztahu?*

dotazovaný: Jo, to jo, to určitě.

tazatel: *No, a k čemu to může být ještě užitečný? Třeba Tobě osobně, v čem to pomohlo ten internet?*

dotazovaný: Tak třeba k čemu mi pomohl Facebook, jo, kdybych ho neměla, tak vůbec nevím, jaký jsou kde koncerty a akce, tak hodně kvůli tomu jsem si ho zase obnovila.

(kód: Facebook a jeho užívání) Protože jsem nevěděla prostě, kde co bude, já hodně chodim na akce, i jsme akce pořádali a potřebovali jsme nějak prostě ty lidi najít a na tom Facebooku jsou. Takže tam prostě najdeš ty lidi, můžeš je pozvat na něco, můžeš je oslovit a požádat o nějakou pomoc nebo takhle. (kód: Možnost oslovit úplně cizí lidi) Tak to je

skvělý. A já jsem si, lidi, co jako nevidím, jsou třeba z druhý strany republiky nebo i z jiný země, tak si s nima píšu tam, to je taky super, že se tam spojíš s někým, s kým se jen tak nevidíš. (kód: Možnost kontaktovat lidi, kteří bydlí daleko) Na druhou stranu si pak

píšeš s někým, koho máš prostě... Třeba se spolubydlící si občas dopisujem, jsme každá v jiným pokoji a píšem si, to je velký extrém zase, no, nejsme schopný ani zvednout zadek. (kód: Neschopnost se odtrhnout od internetu) Nebo na sebe křičíme občas, no, ale večer už to

moc nejde. Pozitivum, že si teda píšu s lidma, se kterýma se nevidím jen tak. A na hledání těch akcí. A když jsem ještě neměla ten Instagram, tak jsem si tam

ukládala ty fotky. Album, co jsem viděla jenom já, vždycky jsem ty fotky jakoby zarchivovala, protože do mobilu se mi vždycky nevešli a v počítači, se mi kolikrát celý smazal, už 2*, tak to taky nebylo jistý. Na internetu, tam to prostě zůstane, tam se to nesmaže, tak to je taky dobrý. (kód: Ztráta dřívějších zvyků)

tazatel: *A nějaký negativum?*

dotazovaný: Ztráta toho času. To je pro mě tak jediný. Mně na tom vadí jenom to, že bych mohla čas využít jinak a zároveň je teda nejhorší, že to vím, ale nic s tím neudělám. Nebo trochu jo, trochu jsem to omezila, ale ne aby to mělo větší význam. (kód: Neschopnost omezit čas strávený na internetu)

tazatel: *Dovedla by sis představit, že bys třeba ten internet neměla?*

dotazovaný: No, hele, někdy na to není čas. Já jsem třeba v pohodě, když třeba jedeme někam na výlet, tak třeba týden bez internetu úplně v pohodě. Ale musím vědět, že se tam zase vrátím. (kód: Nutnost mít připojení na internet)

tazatel: *Kdyby ses tam nevrátila?*

dotazovaný: To by ho ale nesměl mít nikdo! Kdyby ho neměl nikdo, tak je to v pohodě. Ale kdybych ho neměla jenom já, tak to teda nevím. To bych asi nedala. To bych nechtěla. No, ani to není možný, vždycky se připojíš u někoho, kdo ho bude mít.

tazatel: *Chceš mi k tomu ještě něco říct?*

dotazovaný: No, tak já nevím už.

tazatel: *Vyšel Ti test pozitivně.*

dotazovaný: No, já vim, jsem to i čekala. (kód: Špatný výsledek očekávan)

tazatel: *Tak, třeba, co Ti přijde nepříjemný na tom internetu?*

dotazovaný: Nepříjemný celkově, mně vcelku pak už byly nepříjemný ty chaty. Prostě, že se tam shlukovali ty úchylové, a protože tam začla chodit moje ségra, takže mi to začalo být nepříjemný, když vím, co já jsem si tam psala a co ona tam byla schopná psát. Teď je to ještě horší, mi přijde, protože má nižší věk a větší takový ty sexuální sračky. Protože ty holky rychlejš dospívají, moje ségra spala s klukem ve 13, a já třeba v 16/17 až. (kód: Strach z lidí na internetu) Teď mi to z mého pohledu přijde v 16 hrozně brzo, a co potom ve 13, to si říkám, že to není možný, to ani nemůžou pochopit, co to znamená, sex nebo tak, to nechápu.

tazatel: *Myslíš si, že se to dá nějak urychlit přes ten internet?*

dotazovaný: Právě že tam ztratí ty zábrany a píšou si o věcech, co by vůbec nevěděli. Jakej je problém najít nějakou pornostránku? Vůbec žádný problém v tom není, když ti rodiče nezablokují, a stejně si to ty děti dokážou obejít, protože jsou prostě chytřejší než rodiče přes ten počítač. (kód: Neschopnost kontroly volného času dalšími lidmi; Porušování internetových omezení) Takže, to je dost takový, že mě to děsí. Jo, když jsem dospělej, tak si můžeš koukat, kam chceš, v pohodě. Ale mně přijde, že ty děti si hrajou, hrajou a pak najednou šukaj. Prostě žádná puberta, jsou děti a pak jsou hned dospělí. Mně by asi to bylo jedno, kdybych neměla ty mladší sourozence. To je takový nepříjemný, že vím, že to poznaj a pak můžou bejt nějak zneužitý. Hlavně třeba moje ségra je tak naivní, že se kolikrát s těma lidma chtěla sejít, si s těma chlapama psala a prostě se i sešla určitě, bych řekla, že jo a to nikdo nezjistí. (kód: Strach z lidí na internetu)

tazatel: *Tak jsi měla i strach o ní?*

dotazovaný: No, jistě. Tak to je pro mě velký negativum, že ten internet ti toho hodně dá, ale dá ti toho i o hodně víc, než by si měla v tu chvíli dostat. (kód: Negativum internetu) ... No, asi to neovlivníme, je prostě taková doba.

tazatel: *Takže vlastně, že bys to chtěla sama nějak omezit a nic jinýho, jenom ten čas, protože koníčky jsi vlastně neomezovala nijak...*

dotazovaný: Né, koníčky ne. To co mi vždycky baví, třeba ty koně nebo malování, čtení ... teďka teda nečtu, ale ne, že bych třeba byla na internetu, místo toho, abych šla k těm koním nebo že bych nešla na kroužek kreslení, tak to se mi nikdy nestalo. Radši jsem chtěla jít na nějakou tu aktivitu, než abych seděla u internetu. To vždycky bylo takový osvobození od toho internetu, že jsem si řekla, že už je čas jít někam. (kód: Přítomnost dalších volnočasových aktivit)

tazatel: *Jak jsi třeba říkala, že si píšeš s tou kamarádkou z toho vedlejšího pokoje.. Nikdy se ti nestalo, že jsi chtěla jít s někým ven, a místo toho jste si psali a prostě pak už jste ven nešli nebo, že už jste si napsali všechno, co jste si chtěli říct, a už jste neměli důvod se vidět?*

dotazovaný: Jo, zrovna včera se mi to málem stalo nebo předevčirem, byla jsem domluvená s kamarádkou, že se s ní sejdu a že s ní potřebuju strašně moc věcí probrat a najednou jsme si to všechno začali postupně psát na tom Facebooku v tom chatu, a říkám: „Sakra, už ne, já ti to chci říct zejtra!“ Jsem si to vlastně uvědomila, že jí to

všechno vykvákam na tom Facebooku a nebudeme se mít o čem bavit. A včera jsem jí prostě půlku věcí opakovala, co jsem psala. Takže to je trošku blbý. (kód: Ztráta potřeby vidět se) Jakoby většinou se teda sejdu s někým, ale zase to je takový na tom Facebooku, když se ti až tak jako zase úplně nechce, tak napíšeš, že nejdeš a odkládáš to, to je takovej lehký únik od těch závazků. Když se s někým zase až tak vidět nechci, nebo to je ze slušnosti, jakože měla bych se už s někým vidět, jsou to známí nebo takhle, tak takhle je to docela lehký. Že se s někým domluvíš a na poslední chvíli to odřekneš a pak se to zamtlčí. Kdyby nebylo takový spojení, tak se nemůžeš omluvit a musíš tam jít. (kód: Vyhýbání se osobnímu kontaktu)

tazatel: *Využíváš toho takhle často?*

dotazovaný: To moc ne, spíš to, když něco zruším, tak se mi vůbec nechce, nemám náladu na lidi a je to takovej můj subjektivní řetěz, že moc s lidma ráda nejsem. (kód: Asociálnost/izolace) Třeba den předtím, jo, jako v pohodě...

tazatel: *To už jako malá?*

dotazovaný: Jo, já jsem nikdy nebyla prostě, to už jsem říkala... Je to jenom kvůli tomu, že vím, že bych těm lidem tu náladu zkazila, že bych byla protivná a negativní, tak je lepší nikam nejít, než bych zkazila tu náladu těm lidem a ještě víc sobě. Tak to je potom dobrý, že můžeš napsat rychle. Většinou jsou všichni on-line, tak si to přečtou a nemusíš třeba platit za esemesku, ale já teda i esemesky mám zadarmo. (kód: Vyhýbání se osobnímu setkání)

tazatel: *Radši si s těma lidma píšeš, než mluvíš?*

dotazovaný: Tak asi půl na půl, když mám náladu, tak se s nima radši sejdu a když nemám náladu být někde ve společnosti, tak si píšu. ... No, a internet, to mám hodně na hudbu. Fakt já, přijdu domů a zapnu počítač, jenom ho odklopim a už mi to hraje. Mám to tak nastavený a už mi to hraje, to je hodně velká závislost, ale myslím si, že hodně dobrá. Nevím, jestli můžu mít závislosti dobrý ☺ To bych se spíš vzdala radši toho Facebooku, než toho Youtubka. (kód: Poslouchání hudby přes internet)

tazatel: *To bylo už na tý základce? Tos tam právě moc neříkala u těch stránek, když jsem se ptala ...*

dotazovaný: No, teď jsem si vzpomněla na tohle, a pak ještě teďka koukám na ten seriál, tak to se koukám taky na internetu, sleduju filmy a sleduju seriály od Pirátské strany. To už je většinou všechno. (kódy: Propojenost práce, koníčků s internetem)

tazatel: Ten internet vlastně využíváš dost dlouho, vlastně jsi byla malá, tak jak to vnímáš teď, že se to prostředí změnilo, když už máš jinej věk?

dotazovaný: Mně to nepřijde jako moc dlouhá doba. V podstatě se už zabývám něčím jiným na tom internetu, ale v podstatě je to furt stejný. Jiná stránka, ale vlastně stejnej princip. S někým si píšeš, na něco čumíš, tam ani nic jinýho nejde dělat. Buď si píšeš, na něco koukáš nebo studuješ. Já třeba hodně hledám obrázky a kreslím si podle toho. Mám zaplej internet, s tím že dělám ten svůj koníček, třeba to kreslení. To mi taky hodně pomáhá v tom. (kód: Koníčků s internetem)

tazatel: Stává se ti, že třeba děláš víc věcí najednou a pak si uvědomíš po čase, že žádnou pořádně? Ten multitasking.

dotazovaný: No, třeba kreslím, mám puštěný písničky, zapnutý Facebook. Pak samozřejmě si ten obrázek vyfotím a dám si ho na Instagram. Ale jinak nejsem moc schopná dělat víc věcí najednou. To se lidi docela diví. (kódy: Propojenost práce, koníčků s internetem)

tazatel: Tak jo, mě už nic nějak nenapadá ...

dotazovaný: Mě už také ne, jsem vyčerpaná.

tazatel: Děkuji za rozhovor!

Třetí rozhovor - transkripce /Markéta, 22 let/

tazatel: Odkdy používáš internet pravidelně? Kdy jsi ho použila poprvé?

dotazovaný: Internet používám vlastně asi od pátý třídy, někdy na základce, kdy nám rodiče koupili počítač, tak pak zpřístupnili i internet. (kód: Prvotní návyk (internet)) Takže to jsme začali používat a až doteď, a je to právě hodně často. Teď je to ještě víc. (kód: Pocit, že tráví hodně času na internetu)

tazatel: Poslední dobou, myslíš?

dotazovaný: Jo ☺ I vlastně kvůli škole a tak. Tak, kvůli škole, to je jasný, ale i kvůli kamarádům, takže chodím na ty sítě sociální, a tam si píšeme spolu a takhle, jsem v kontaktu s lidma.

tazatel: *Tak jsi to shrnula na začátku, a teďka mi začni vyprávět, co si pamatuješ, jak to bylo dřív, na začátku, když jsi ho začala používat a proč ho ty rodiče zařídili.*

dotazovaný: *To si už přesně nepamatuju, proč ho zařídili, asi proto, že to byla taková novinka, že to měli všichni, jo, to je taky hodně ovlivnilo.* (kód: Společensky stoupající obliba internetu) *Začala jsem ho používat nejdřív hodně na to psaní, dřív vlastně byli jenom ty chaty, že jo jenom, pak vlastně i maily a tak dále. Trávila jsem tam jako dost času. Ještě ICQ.* (kód: Navazování a udržování sociálních kontaktů přes internet)

tazatel: *Takže ze začátku sis vlastně psala s kamarádama a třeba i s cizíma lidma?*

dotazovaný: *Ne, to vůbec. To nepřipadalo v úvahu.* (kód: Nevole k seznamování se přes internet)

tazatel: *Omezovalo to třeba nějak volný čas, co jsi strávila s těma lidma? Jestli se to změnilo potom?*

dotazovaný: *To zas ne, že by mi to omezovalo, protože s nima jsem beztak trávila dost času. Ale teďka to vidím, jak to jde postupem času, že si třeba víc píšeme, než abychom se viděli, no. V té dospělosti už jo, ale dřív třeba na základce, tak to ne. Nebo na střední jsme hodně času po škole trávili ještě spolu. A teď na vysoký už je to právě hodně jenom o tom internetu mi tak nějak přijde.* (kód: Nahrazování osobní komunikace)

tazatel: *Takže od té základky se zvýšilo, to používání internetu?*

dotazovaný: *No, to se zvýšilo. Vlastně, když byla maturita a tak, tak to jsme si hodně s holkama psali, a od té doby jsem tam trávila večery.*

tazatel: *Převážně ty chaty, teda? I kvůli jiným věcem nebo stránkám jsi tam byla?*

dotazovaný: *Jo, třeba i různé stránky. Ale spíš jako hlavně ten chat..*

tazatel: *Pornostránky ☺?*

dotazovaný: *To ne, co si to o mně myslíš ☺? To jako ne, hlavně kvůli tomu psaní a taky do školy různé věci. A i vlastně, jak se zavedl ve škole internet, tak prostě na střední, když se ptali, jestli mají všichni přístup k internetu, tak by to bylo divný, kdyby ho někdo neměl. Chtěli, abychom se doma podívali a zkusili si to sami. Že se s tím tak nějak počítalo už od té střední, že každý má přístup k internetu.* (kódy: Internet ve škole; Společensky stoupající obliba internetu)

tazatel: *Kdy sis poprvý začala říkat, že tam trávíš hodně času, že by třeba bylo lepší se s těma lidma sejít? Jestli se to u Tebe stalo?*

dotazovaný: No, to možná na vysoký teď, to vnímám celkem dost. Říkám si, že na to není čas, že je lepší, že sedím doma a píšu si s někým než někam jet, někam docestovat, někde se sejít a takhle. Jo, ale tak, taky se někdy scházíme, ale není to tak pravidelný prostě. Spíš jsme vázaní na tom chatu, na těch sítích sociálních. (kód: Možnost kontaktovat lidi, kteří bydlí daleko)

tazatel: *A říká Ti to i někdo jiný, že jsi tam hodně často?*

dotazovaný: Hm, občas to slyším od mámy, že jo. Občas si to píšeme i s těma kámoškama, že jsme tady pořád, že u toho pořád sedíme a že bychom měli někam vyrazit. Tak jako, uvědomuju si to sama. (kód: Nelibost příbuzných k netholismu)

tazatel: *Když sis potom založila na Facebooku ten účet, tak si tam potom byla dýl, třeba?*

dotazovaný: Jo, to určitě. To už vlastně potom přešlo, že už ty chaty ani nebyli, že je jenom ten Facebook teďka už. Vnímám to tak, že tam jsem ještě víc. Beru to tak, že ty novinky si přečtu, informace nový a pak s tima kamarádama si píšu. (kód: FB a jeho používání)

tazatel: *Musíš se víc rozprávět... Jak vypadá tvůj klasickej den?*

dotazovaný: Můj klasickej den... No, tak ráno vstanu, najím se, zapnu notebook, podívám se na seznam, na e-mail, pak se podívám na Facebook, strávím tam nějakou dobu, když mi někdo napíše, když ne, tak jdu pryč a snažím se něco dělat do školy. Ale pak zase, třeba po těch dvou hodinách, mám zase nutkání se tam podívat, jestli mi někdo nový nepsal, potřebuju to tak jako zkontrolovat. (kód: Kontrola)

tazatel: *Si myslíš, že kdyby ses tam nekoukla, že bys o něco přišla?*

dotazovaný: No, možná jo ☺ Ale to už je prostě takovej zvyk, já nevím, je to závislost, no.. Vidím to sama na sobě, že jsem závislá. (kód: Špatný výsledek očekávan) A pak, třeba odpoledne, tak se taky snažím něco dělat, něco do školy, normální věci, nebo někam jedu. Zase ale pak večer, u mě jsou nejhorší ty večery, že asi jsem od tý střední zvyklá si psát s těma kamarádkama nebo to, tak prostě ten večer tam trávím, je tam nejvíc lidí, na tom chatu, na Facebooku a takhle. Tak jsem tam ty večery nejdýl, tak do desíti, do jedenácti. Hodně to dělá, kdybych měla spočítat, kolik času tam trávím denně, tak nevím. Hodně dá ten večer, přes ten den je to někdy fakt jenom, že se podívám a jdu hned pryč, ale prostě musím se kouknout. (kód: Pocit, že tráví hodně času na internetu; FB a jeho používání)

tazatel: *Kdy sis pořídila internet v mobilu? Kdy to tak bylo?*

dotazovaný: Tady na vysoký to bylo, myslím, na konci prváku. To mi pořídila mamka, chtěla, když cestuju, abych měla k tomu přístup, zjistit si autobusy a tak. Abych prostě byla takhle v obraze, protože jsem z daleka. (kód: Potřeba mít přehled)

tazatel: No, a když jsi s kamarádkama na koleji, tak to máte všechny takhle internet v mobilu?

dotazovaný: Jojo, to máme všechny.

tazatel: Jak to vypadá ta komunikace mezi vámi?

dotazovaný: No 😊 Právě že jsme tak nějak všechny na Facebooku, a jako bavíme se, ale prostě je to vidět, jak nás to strašně ovlivňuje, ty sítě. I třeba různé články a prostě, hodně. (kód: Sledování internetu během interakcí)

tazatel: Takže se třeba hodně o tom bavíte a tak? Co, kdo, kam dal?

dotazovaný: To určitě, no, ale nemyslím jenom na Facebooku, myslím i třeba různé články odborný. Hodně ta debata je o tomhle. Jedna má v mobilu internet, druhá ho má v notebooku. ... No, já nejsem moc povídací typ 😊 ... (kód: Potřeba diskutovat)

tazatel: 😊 No, a nestalo se ti něco na internetu, co ti bylo takový hodně nepříjemný? Třeba, že ti někdo psal, jako otravoval a tak?

dotazovaný: No, to ani ne, protože já, když jsem tady na těch sítích, tak ty, co neznám, tak automaticky ignoruji, ani si je nepřidám do přátel, a nic, mám to celkem dost zabezpečený, že u mě nevidí nikdo fotky na tom Facebooku a takhle. Takže s cizíma lidma si určitě nepíšu, a když náhodou někdo cizí napíše, tak hnedka mu to vymažu, dávám to do toho spamu. (kód: Nevole k seznamování se přes internet)

tazatel: Kdyby se s Tebou chtěl někdo seznámit přes internet?

dotazovaný: Ne, to nepreferuji.

tazatel: Takže možná Aleš před pěti lety psal? 😊 😊 😊

dotazovaný: 😊 😊 😊 Ne, to si myslím, že ne. ... Ne, to nepřichází v úvahu přes ten internet.

tazatel: Co myslíš, v čem tě to teda nejvíc omezuje?

dotazovaný: Myslím si, že kdyby nebyl ten internet, tak se asi víc učím, má to vliv i na tu školu dost, celkem mě to ruší a takhle. (kód: Prokrastinace) Myslím, že mám to nutkání se tam dívat, když se učím (kód: Kontrola) ... právě s kamarádkou, když se učíme na nějaký

zápočet nebo na něco, tak se domluvíme, že se jdeme učit, tak si řeknem, že se za dvě hodiny sejdem, takže na Facebooku je takový sraz. Napíšeme si, jak jsme na tom s tím učením, půl hodiny si píšeme, a pak se jdeme zase učit. Takže je to i taková motivace, že si chvilku píšeme, a pak zase jdeme na to nepříjemný. (kód: Potřeba být s někým v kontaktu)

tazatel: *Myslíš, že to motivuje? Nejsi tam někdy třeba celý večer?*

dotazovaný: Jo, no, motivuje. Ale celý večer tam nejsem, ale i tak jako, je to takový zvláštní, už od té střední, když jsme měli tu maturitu, tak jsme se domluvili, 3 otázky jsme se naučili, řekneme si, co a jak to šlo, a pak jsme šli zase pokračovat a to trvá až do teď. To je kamarádka ze střední. Studuje taky vysokou, ale v Jihlavě, a zkuškový je většinou ve stejnou dobu. Zrovna včera mi psala: „Nejdem se učit?“ Tak jsem napsala, že na hodku půjdeme, tak jsme šli a pak jsme se tam zas sešli.

tazatel: *Psali jste si: „No, tak co ses naučila?“*

dotazovaný: Jo, je to takový vtipný, že to trvá doteď zase na druhou stranu.

tazatel: *A dřív teda, když jsi ještě neměla internet, měla jsi nějaký koníčky, který jsi pak omezila kvůli tomu nebo úplně jsi se jich vzdala?*

dotazovaný: Myslím si, že ani ne. Spíš jsem hrávala na základce na různý nástroje, flétnu, varhany a tak. To mě nijak neomezovalo, protože to bylo v rámci školy. To jsem chodila vždycky po škole do těch kroužků, tak to mě bavilo, to jsem nějak neomezovala kvůli tomu internetu. A teďka mi to taky neomezuje, když chci nějaký sport dělat, že bych zrovna neseděla na Fb. (kód: Přítomnost dalších volnočasových aktivit)

tazatel: *Tak se od toho dokážeš odtrhnout?*

dotazovaný: Jo, to jako jo. To mě baví ten sport. (kód: Přítomnost dalších volnočasových aktivit)

tazatel: *Proč si myslíš, že ti vyšel test? Kvůli těm hodinám, co tam strávíš?*

dotazovaný: Možná jo. Já už si moc nepamatuju, co tam bylo za otázky 😊 Ale určitě k těm hodinám taky, protože si myslím, že ten večer tam trávím dost, že bych to mohla omezit. (kód: Pocit, že tráví hodně času na internetu)

tazatel: *A kontrola pošty a podobně? Vracíš se třeba několikrát, to se ti taky stává?*

dotazovaný: Hm, to jako taky. Na ten Facebook hodně chodím, ale spíš kontrola taky těch důležitých věcí, že to беру tak jako automaticky. Seznam, Facebook, něco

do školy, nějaký materiály. To už je taková další stránka, která je automaticky zapnutá,
no. (kód: Kontrola)

tazatel: Na základce jsi chodila na stránky pro děti: Alíka, nějaký chat tam i byl, a tak?

dotazovaný: No, to nevím, to ne. Spíš přes ICQ jsme si psali, a pak jsem měla ten chat
v rámci seznamu, nebo jak to bylo. (kód: Navazování a udržování sociálních kontaktů pomocí chatu)

tazatel: Lidé.cz?

dotazovaný: Tam byl ten profil, občas jsem tam taky chodila, ale že bych byla v nějaký
místnosti, a chatovala si s někým několik hodin, tak to ne. Na to jsem nebyla, to mě
nebavilo. To mi nepřišlo takový moc soukromý. Jako že tam bylo víc lidí, já mám radši
soukromí. Jenom do zpráv a takhle. (kód: Nevole ke zveřejňování osobních údajů)

tazatel: Ani na FB moc nezveřejňuješ ty statusy?

dotazovaný: Ne! To nedělám.

tazatel: A fotky?

dotazovaný: Fotky tam dávám občas, ale taky tam nedávám každou kravinu, co jsem
kdy snědla. Ale třeba taky z nějakých akcí a tak. Ale statusy vůbec nepíšu, na to mě
neužije, se nějak moc chlubit, to mě nebere. Prostě, hlavně na to psaní s kamarádkama,
když se s nima nevidím. (kód: Možnost kontaktovat lidi, kteří bydlí daleko)

tazatel: Už se vám někdy stalo, že byste si psali, psali, a chtěli jít ven a za nějakou dobu
jste si řekli, že už jste si toho napsali docela dost, a vlastně už se ani nepotřebujete vidět
nebo něco v tom smyslu?

dotazovaný: No, to ne, já mám většinou kamarádky z daleka, jsou ode mě tak 30 kiláků,
prostě bych tam musela dojet, ona taky, takže je to pro nás tou cestou složitější, se vidět.
Autobus, atd. To se mi nestalo, to ne.

tazatel: Z Tvého okolí to taky ne? Sousedka 😊?

dotazovaný: Právě, že mě vůbec nikdo nenapadá. Možná se mi to někdy stalo, ale už si
to nevybavím.

tazatel: Nepřijde ti, že lidi nebo i ty sama, jsou schopni si přes chat napsat víc, než by si
řekli do očí nebo i takový věci, co by se neodvážili?

dotazovaný: Jojo, to si myslím, že se stává, i já sama to pozoruji na sobě. (kód: Podpora
jedinců na internetu v sociální oblasti)

tazatel: Třeba, že jde líp napsat, že se ti na něm něco nelíbí?

dotazovaný: Třeba. Už jsem se s tím párkrát setkala, než abych to řekla člověku do očí, tak jsem mu to napsala. (kód: Podpora jedinců na internetu v sociální oblasti)

tazatel: Myslíš si teda, že v tomhle ten chat spíš pomáhá nebo to vede ke konfliktům v reálném životě?

dotazovaný: Myslím si, že je to tak půl na půl. Může to vést ke konfliktům, neboť může dojít ke spoustě nedorozumění, ale zároveň pro osobu, která se chce třeba jen tak vypovídat kamarádce a vzhledem k nějakým okolnostem nemá nikoho poblíž, můžou se navzájem svěřit a popovídat si o důležitých věcech. (kód: On-line konflikty; Nedorozumění a nejasnosti během chatování; Možnost se svěřit)

tazatel: Napadá tě ještě něco k tomu tématu, co bys chtěla sdělit?

dotazovaný: Nevím, no. Já bych asi řekla, že nevím, jestli je to dobrý ten internet takhle hodně rozšířený. Teďka každej je na tom takhle závislej nebo téměř každý. Nemůžu říct každý, ale hodně lidí. (kód: Lidé tráví hodně času na sociálních sítích/internetu) Hodně lidí má ten internet a sociální sítě, víme, kolik lidí je na Facebooku. Myslím si, že hodně lidí je radši na tom Facebooku, než aby se scházelo.. Jako, vidím to i v okolí. (kód: Lidé tráví hodně času na sociálních sítích/internetu)

tazatel: Takže do budoucna to vidíš černě?

dotazovaný: Asi by se měl zrušit Facebook 😊 Ještě, jak tam hodně lidí zveřejňuje ty statuty a všechno, někdo si to soukromí vůbec nehlídá, tak to nechápu, dát tam každou kravinu. Je to snadno zneužitelný, zvlášť když to má veřejný. Nevím, asi bych to nějak omezila, nebo bych to zpoplatnila. (kód: Nevole ke zveřejňování osobních údajů)

tazatel: To bys tam pak byla, kdyby to bylo zpoplatněný?

dotazovaný: Já nevím, asi ne 😊 Za to by mi asi bylo líto dát peníze.

tazatel: To by tam bylo asi potom o dost míň lidí..

dotazovaný: Myslím si, že jo. Nevím, jestli by k tomu někdy došlo.

tazatel: Jak si myslíš, že by to pak vypadalo mezi těma lidma? Jak by to vnímali?

dotazovaný: Byli by asi všichni naštvaní, že si nemůžou přečíst drby a musí si zaplatit. Myslím si, že by to určitě hnulo se světem, nejenom v ČR.

tazatel: Když tam dávají ty různý statuty, myslíš, že to upevní to jejich přátelství nebo spíš naopak?

dotazovaný: Neupevní určitě. Mně ty statuty spíš přijdou jakoby takový vychloubání, nebo alespoň těch, co je já znám a píšou je. No, nevím, když jsem tam dala status, když jsem udělala maturitu, tak to taky bylo vychloubání, že mám maturitu. Spíš to vnímám takhle. (kód: Nevole ke zveřejňování osobních údajů)

tazatel: *Oni to třeba berou tak, že je to nějaká informace pro ty ostatní.*

dotazovaný: Hm, to možná taky, ale říkám si, že tam nebudu nic psát, že jsem taková povaha, že mi to přijde jako vychloubání. Ale jo, každý to vnímá jinak, to беру, když jsem na tom Facebooku, tak já to toleruju.

tazatel: *Tak kdybys to nějak shrnula od dětství až doteď ... nejdůležitější momenty v těch změnách..*

dotazovaný: Tak určitě, když to vezmu na naše rodiče, tak ty internet neměli, my, když jsme byly na základní škole, tak se ten internet začal objevovat, a mělo to na ty děcka v té době velký vliv, každý to chtěl, bylo to nový, takže nám to naši zpřístupnili.

(kód: Společensky stoupající obliba internetu)

tazatel: *Abyste nebyli pozadu?*

dotazovaný: No, tak nějak 😊 Ale brali to tak i kvůli škole, protože to bylo potřeba. (kód: Nutnost mít připojení na internet; Internet ve škole) To určitě, no. Teď už je to tak rozšířený, že by to bylo divný, kdo nemá internet. V dnešní době je to nepředstavitelné. (kód: Nutnost umět s PC/internetem)

tazatel: *Pokud tam někdo vůbec nechodí, třeba?*

dotazovaný: No, i ta starší generace, jak se to teď rozšířilo. Já třeba znám hodně starších lidí, co mají internet, a všechny tady ty vymoženosti. (kód: Společensky stoupající obliba internetu) Je to nehorázná změna pro celou populaci, si myslím. Na jednu stranu to asi není dobrý, že je všechno na internetu zveřejněný.

tazatel: *Jakože to soukromí už je někde jinde?*

dotazovaný: Že si to někdo nechrání to soukromí ... záleží taky na člověku, jak jsem říkala na začátku, tak já se to snažím mít všechno zablokovaný pro cizí lidi. (kód: Strach ze ztráty soukromí)

tazatel: *Facebook prý si teď už s těma fotkama může dělat, co chce. Asi od novýho roku..*

dotazovaný: Fakt? Ty brďo, to snad ne 😊

tazatel: Jo, že je to jejich majetek... Právě, že ničím si nemůžeš být jistá.

dotazovaný: Ty jo, tak to si asi všechno smažu ☺ To už možná ani nemá cenu to mazat, no, to snad ne! Ty jo, jak si to všechno dělá, co chce, ten svět. To je mazec!

tazatel: Jestli je to vše, co jsi chtěla říct, tak děkuji za rozhovor.

dotazovaný: Jojo, není zač ☺

Čtvrtý rozhovor - transkripce /Elisabeth, 25 let/

tazatel: Pracuji na bakalářské práci na téma sociální fungování netholiků a potřebuji pomoci ní zjistit, jak se mění vztahy v okolí člověka vlivem nadměrného používání internetu. Mohla bys mi v úvodu říct, jestli si vzpomínáš na den nebo dobu, kdy jsi poprvé použila internet?

dotazovaný: Konkrétní den si nepamatuju, ale bylo to někdy na základní škole, osmá třída, kdy jsme dostali s bráchou počítač a po několika (snad) měsících rodiče zařídili hodně omezený přístup na internet pomocí vytáčeného připojení a mohla jsem tam být asi jen hodinu za měsíc. To už si v dnešní době nedokážu vůbec představit! (kód: Prvotní návyk (internet))

tazatel: Co Tě na internetu v té době zaujalo?

dotazovaný: Určitě to bylo něco nového. (kód: Internet = lákavá novinka) Ale bylo to takový, že jsem si stáhla nějakou tapetu nebo jsem si chvíli prohlížela obrázky a po chvíli to musela vypnout, protože to bylo velmi drahé.

tazatel: A co internet ve škole? Na ten jsi chodila?

dotazovaný: Myslím, že internet jsme ještě na základce neměli ... v hodinách ho určitě nepoužívali, ale vím, že někteří spolužáci chodili na kroužek počítačů a to bylo snad ještě na prvním stupni. (kód: Internet ve škole) Víím, že když koupili rodiče počítač domů, tak to oproti vrstevníkům bylo dost brzo ☺ Nebo alespoň těm, co jsem znala ... (kód: Technologický vývoj)

tazatel: Na co jsi tedy používala počítač na základní škole?

dotazovaný: Počítač jsem v té době používala výhradně k hraní her, které sehnal brácha (NHL, NFS, ZOO park, zábavný park), do školy si myslím, že snad vůbec ne. Tenkrát se tak běžně nepoužíval ve výuce, možná na modernějších školách ho začali používat dřív než u nás na maloměstě. (kód: Hraní on-line her)

tazatel: *A s přijetím na střední školu se to nějak změnilo, pořád jste měli vytáčené připojení?*

dotazovaný: To jsme měli pořád. Ale určitě se to změnilo na střední, protože jsme tam měli informační a komunikační technologie, a taky samozřejmě i přístup na net. Vzpomínám si, že jsme si museli zařídit e-mail, nebo nevím, prostě to bylo třeba. (kód: Internet ve škole) Víím, že jsem tam začala chodit na internet a prohlížela si obchody s oblečením, to mi přišlo fascinující, že člověk nemusí chodit po krámech, a vůbec, chodila jsem do té doby jenom k Vietnamcům, takže to byl pro mě velký objev. (kód: Fascinace nakupováním přes internet) Taky jsem si psala se svým klukem maily, atp. Tam se mi jednou stalo, že jak byly ty počítače nějakým způsobem propojené mezi sebou v té učebně, tak si ten mail, co mi posílal kluk, četl jeden spolužák a četl ho nahlas, a to byl tehdy pěkný trapas :D Docela jsem se toho začala bát, že se toho dá nějak zneužít. (kód: Strach ze ztráty soukromí) ... Vytáčené připojení jsme měli asi do konce roku 2006, si myslím, potom jsem tam začala trávit rozhodně víc času.

tazatel: *Začala jsi ho využívat i k jiným aktivitám než dříve?*

dotazovaný: No, jasný. Jednak už jsem ho začala používat kvůli škole, vyhledávat informace a taky v rámci volného času jsem si začala hledat informace o nových kapelách, které jsem předtím z rádia neznala a taky začal neuvěřitelný maraton stahování cédéček z PirateBay :D (kódy: Internet ve škole; Nelegální stahování hudby)

tazatel: *Používala jsi ho ještě k něčemu jinému? Co Facebook?*

dotazovaný: Určitě jsem ho používala i k něčemu jinému, ale momentálně si nemůžu vzpomenout, to, o čem jsem mluvila, bylo to hlavní. Jo ... vlastně jsem měla profil na lidé.cz, ale bylo to téměř k ničemu, no téměř, psala jsem si tam snad jen se spolužákem ze základky, hrozně jsem se toho bála, psát si s někým, koho neznám. (kód: Nevole k seznamování se přes internet) Ani diskuzí jsem se neúčastnila, občas jsem si četla, co tam ti lidé píší, takže to mělo pro mě trošku informační hodnotu, ale sama jsem se toho neúčastnila ... (kód: Strach z lidí na internetu)

tazatel: *Proč ses bála?*

dotazovaný: No, protože jsem s internetovým prostorem ještě nebyla tak nějak sladěná, chvíli mi trvalo, než jsem se v něm začala trochu orientovat a používat net, a **nechtěla jsem zveřejňovat údaje o sobě, aby jich nikdo nemohl zneužít :/** (kód: Strach ze ztráty soukromí)

tazatel: *Ještě jsem se ptala na Facebook na střední...*

dotazovaný: Facebook na střední jsem určitě neměla, ale ke konci studia si pamatuji, že mi spolužačka poslala pozvánku na Facebook, kterou jsem odmítla a říkala jsem si, že je to k ničemu, a co bych tam asi tak mohla dělat :D (kód: Prvotní zpochybňování funkce Facebooku)

tazatel: *Ale pak jsi se na Facebook přeci jen registrovala?*

dotazovaný: Pak na Vyšší odborné škole, protože jsme si nějak potřebovali dávat informace o škole a tak nějak jsem se nechala k tomu ukecat :D To bylo asi rok poté, co mi spolužačka poslala tu pozvánku. (kód: FB a jeho využívání)

tazatel: *Jak vypadal tvůj profil v té době?*

dotazovaný: V té době jsem si tam nic nedávala, jenom jednu takovou hodně upravenou fotku, že z toho ani nebylo poznat, kdo to je :D Takhle mi to vydrželo asi rok. **Neměla jsem to nějak zvlášť zabezpečené a jednou tam kamarádka zveřejnila mou fotku, která byla podle mě vážně hrozná. Tak jsem se naštvála a dala si tam nějakou hezčí, když už tam byla i ta ošklivá, kterou už stejně všichni, co jsem měla v přátelích viděli... no, a od té doby jsem začala zveřejňovat občas i nějaké fotografie.** (kód: Zveřejňování osobních údajů, fotek)

tazatel: *Kolik jsi v období studia na Vošce trávila na netu?*

dotazovaný: Myslím si, že to určitě nebylo tolik, co v dnešní době... **Dvě hodinky denně, někdy jsem vůbec nebyla na netu celý den.** (kód: Dřívější aktivnější trávení volného času) Je to hlavně tím, že jsem si psala snad jen s jedním/dvěma spolužáky nebo spolužačkami a hledala si maximálně tak něco do školy, ale na Vošce jsme toho ani tolik nepotřebovali hledat jako teď.

tazatel: *Kromě Facebooku jsi chodila ještě na jiné stránky?*

dotazovaný: V období na Vošce jsem se hodně zajímala o gotickou hudbu a příbuzné žánry (a to i nyní) a poslouchala jeden zábavný tematický pořad, takže určitě **na Sanctuary.cz.** (kód: Internet jako zdroj informací; Poslouchání hudby přes internet) Jinak už to bylo snad hlavně nakupování po internetu, které využívám dodnes a občasné psaní si s někým známým na Facebooku, nebo teda přes e-mail, když chceš znát i jiné stránky.

tazatel: *Chodila jsi někdy na internet jinam než doma nebo ve škole? Máš internet v mobilu?*

dotazovaný: Mimo školu a doma jsem na internet nechodila nikam, výjimečně do knihovny, když nám doma internet nešel a potřebovala jsem třeba něco objednat, nebo někomu poslat maila nebo nějaký soubor ... **to jsme si taky hodně posílaly, vypracované otázky - to bych zapomněla** (kód: Internet ve škole) ... No, a jinak jsem tam snad ani nechodila... Internet v mobilu vím, že jsem měla pár dní na střední, ale to nebylo takové jako v dnešní době, oproti dnešku dost pomalé a moc se tam toho nedalo najít ☺ To jsem nějak dostala jako bonus od T-mobile si myslím, v té době :D **Zatím se internetu v mobilu bráním, protože vím, že bych určitě byla nucena neustále kontrolovat, jestli mi někdo nenapsal a stále to necítím jako nutnost.** (kód: Nevole k internetu v mobilu; Strach z kontrolování)

tazatel: *Změnil se od té základky do ukončení střední školy nějak tvůj způsob trávení volného času?*

dotazovaný: To si myslím, že až o tolik se nezměnil za tu dobu od vytáčeného připojení do nějakých mých 17ti let, pak jsem teda začala to mít zapnuté dýl, protože jsem hodně pirátla, ale to jsem u toho PC nemusela pořád v kuse, že? A taky jsme neměli PC v pokojíku. **Hrála jsem basket v té době, takže jsem měla aktivitu, kterou jsem nemohla jen tak zanedbávat, a musela chodit na tréninky a o víkendu na zápasy.** (kód: Přítomnost dalších volnočasových aktivit) Konkrétně na té střední mi basket hodně bavil a sport a škola, to šlo sladit velmi dobře, akorát před maturitou jsem asi 2 měsíce nehrála, abych se mohla učit a taky, aby se mi nic nestalo ... měla jsem strach, protože jsem za doby mé docházky na střední školu, několik úrazů měla. Na internetu jsem si v té době vyhledávala hlavně věci k maturitní zkoušce.

tazatel: *No, a po té střední, to se pak změnil způsob trávení volného času?*

dotazovaný: Určitě změnil a bylo to jistě i tím, že jsem zaprvé byla na internátě, kde jsem poznala zase trochu jiné lidi a přes týden jsem chodit na trénink nemohla, když jsem nebyla doma... **A brzy potom jsem měla nehodu, poměrně vážnou, byla jsem pár měsíců v nemocnici a musela přestat hrát, protože jsem se nemohla ani pořádně rozběhnout a bylo by to nebezpečné. V jednom okamžiku jsem ztratila tu pravidelnou aktivitu a kontakt s lidma, kteří vlastně ani nebyli moc velcí kamarádi, ale přesto to bylo**

pro mě svým způsobem důležité se s někým pravidelně stýkat, to jsem si ale uvědomila v podstatě pořádně až na vysoké. Nejvíce se mi tehdy stýskalo po hře... Byla jsem ty 2 roky dost izolovaná, a těšila jsem se na vysokou, a doufala, že tam potkám nové kamarády. (kód: Ukončení pravidelné organizované aktivity; Izolace)

tazatel: *Tak to je nemilé ☹ Jak si potom teda využívala svůj nabitý volný čas?*

dotazovaný: Snažila jsem se chodit dost na procházky, abych nebyla úplně bez pohybu, nebo jsem si četla a poměrně hodně se učila. S tím učením jsem si vyhrála, přepisovala poznámky ručně a všemožně barevně podtrhávala, a tak. (kód: Přítomnost dalších volnočasových aktivit; Volný čas trávený o samotě) Ale v podstatě jsem se s moc lidmi nebavila, maximálně jsme občas zašli do hospody s kamarádem. (kód: Izolace)

tazatel: *V té době sis tedy ani s nikým nepsala přes Facebook?*

dotazovaný: To asi ano, ale spíš ohledně věcí do školy a taky s pár lidmi, se kterými se v současnosti už nebavíme.

tazatel: *Co bylo dál, když jsi začala chodit na vysokou školu? Jaký byl tvůj vztah k internetu?*

dotazovaný: Vstup na vysokou znamenal opět určitou změnu prostředí, potkala jsem nové lidi, i kamarády, se kterými jsem si začala často psát i přes FB chat a samozřejmě to také bylo větší město, takže jsem začala sledovat, jaké jsou kde koncerty, které by mi mohli zajímat ☺ Akce byli tou příjemnější částí (kód: Snaha být více ve společnosti) ... Bohužel jsem zanedlouho zjistila, že jedna moje nová „kamarádka“ zveřejnila mojí fotku na svém blogu a přidala k ní takovou... nevím, jak bych to řekla, vážně šíleně nenávislnou úvahu o mně, která obsahovala dost intimní věci a také spoustu výmyslů.

(kód: Nepříjemné zážitky na internetu) Byla jsem dost v šoku! Začala jsem sledovat, co tam píše a brzy jsem zjistila, i protože mi to sama napsala, že se párkrát pokusila o sebevraždu. Bylo mi jí líto, i když mi pomlouvala a byla často vzteklá, nepříjemná, tak jsem si říkala, že budu „lepší“, ale občas jsem byla hodně hnusná taky ... a nevím, možná jsem ji chtěla zachránit ... Později jsem ji psala i různé otázky na ask, protože tam je to anonymní, tak nemusí zjistit, kdo píše. Normálně si se mnou nepsala a moc nekomunikovala, ale tímhle způsobem ano, to mi hodně uráželo, ale chtěla jsem s ní zůstat v kontaktu a jinak to nešlo. (kód: Potřeba být s někým v kontaktu) Kvůli tomu jsem

na internetu taky strávila hodiny zbytečného času. Teď to vidím, jako nesmyslně strávenou dobu na internetu, která k ničemu nevedla a to ještě ve strachu a nepohodlí.

(kód: Zpětná lítost) **S** nikým jsem o tom moc nemluvila, protože by mi nepochopil a nepomohlo by mi to. (kód: Nedůvěřivost ostatním)

Druhou věcí bylo, že jsem se nelíbila jedné spolužačce a vzniklo mezi námi nedorozumění, kterému se odborně říká předsudky :D ...z její strany ke mně, takže mi tím zároveň pobyt na škole pěkně znepríjemnila. Nevěděla jsem co s tím, pár lidem jsem se svěřila, ale stejně mi nemohli pořádně pochopit, ani pomoci a jen tak jsem se s tím smířila nebo kašlat na to nehodlala, nešlo to.

(kód: Nedůvěřivost ostatním) **Začala jsem si psát s ní samotnou, ale bylo z toho poznat, že je o svém tvrzení pevně přesvědčená. Došlo mi, že bude nutný se s ní sejít, a promluvit si osobně. Takže to byla druhá věc, proč jsem trávila hodně času na internetu, resp. na FB chatu.** (kód: Dohadování se po chatu)

tazatel: *To je děsivé! Do té „události“ na vysoké škole si myslíš, že jsi teda problém s nadužíváním internetu neměla?*

dotazovaný: Myslím, že ne... jako, když si píšeš s někým určitou dobu na chatu o něčem vtipným, můžeš si pak nadávat, že jsi radši mohla teď makat a o víkendu se s ním sejít nebo něco tak nějak ☺ Je to ale fajn si napsat nebo poslat nějakou blbinu, když se nevidíte zrovna denně nebo každý týden ;) Protože bys to do té doby určitě zapomněla. Nebo si pustíš nějakou fajn muziku a ani u toho nemusíš sedět ☺ **Dřív se asi musel používat víc mozek :D a každý si musel pamatovat, co chtěl tomu druhému třeba za 2 týdny říct.** (kód: Dříve na lidi větší spoleh)

Taky si pamatuju, že dřív jsme se na něčem domluvili a museli se sejít, přes to vlak nejel, dneska spíš 10* změňte nebo zrušíte. (kód: Dříve na lidi větší spoleh) Ale to jsem byla v té době ještě dítě, a v dětství je to všechno prostě jiné ;)

tazatel: *A v současnosti už s nimi tímhle způsobem nekomunikuješ ☺?*

dotazovaný: Momentálně ne, a doufám, že už nebudu, chápu teď, že to nemá větší smysl ☺ Ale na druhou stranu je to pořád dost čerstvá záležitost. **Snad tuhle zkušenost využiju do budoucna a nebudu si věci brát tak osobně a jako svou povinnost se jimi zabývat jako doposud.** (kód: Víra v pozitivní změnu)

tazatel: *Trávíš od té doby na internetu méně času?*

dotazovaný: Netrvá to moc dlouho, v podstatě pár dní, ale nesmím se k tomu znovu snížit... Poslední týden jsem tam trávila hodně času, protože jsem se seznámila s novými lidmi, tak jsme si hodně psali ☺ Ale rozhodně je mnohem snazší se od toho odtrhnout, než v případě o kterém jsem mluvila. (kód: Navazování a udržování sociálních kontaktů pomocí chatu)

tazatel: *Chápu, že tohle byla pro Tebe dost nepříjemná věc, o čem jsi mluvila. Co si myslíš, že ještě internet může přinášet špatného? Máš ještě nějakou nepříjemnou online zkušenost?*

dotazovaný: Určitě si myslím, že se pomocí internetu šíří líp sociálně patologické jevy, pomáhá ve sdílení nenávistných projevů, nebo to nemusí být ani tak závažné věci. Někdo vymyslí nějakou kokotinu, vylepí na net, ostatní napodobí nebo šíří dál, různé řetězovky. Je to mnohem snazší než kdy jindy. Internet může mít podle mě větší sílu než třeba televize nebo jiná média. (kód: Strach z lidí na internetu)

tazatel: *Co se Ti na něm nelíbí už vím ☺ Pamatuješ si na jinou nepříjemnou internetovou zkušenost?*

dotazovaný: Jedna se mi vybaví ...Psala jsem si s klukem, kterého jsem nikdy předtím neviděla, zval mi na ples a za pár dní začal být dost otravný. Když jsem napsala, že nemám čas si psát, tak mi začal psát, jak si myslel, že jsem lepší než ostatní holky a začal mi nadávat. Blokovala jsem ho, ale napsal z jiného profilu nějakou jinou výhrůžku, když jsem se oklepala, blokovala jsem i ten druhý profil. (kódy: Nepříjemné zážitky na internetu; Obtěžování přes internet)

tazatel: *Něco takového jsem měla na mysli... A co příjemného přináší internet?*

dotazovaný: Určitě tu možnost si napsat s někým, kdo bydlí daleko, a možnost si kdykoli najít cokoli potřebuješ, najít si a objednat věci, které v obchodě nemůžeš sehnat nebo nevíš, kde je najít ☺ Chce to ale s rozumem! (kódy: Možnost kontaktovat lidi, kteří bydlí daleko; Užitečnost internetu)

tazatel: *Co příbuzní, jaký na to mají názor? Rodiče, bratr?*

dotazovaný: Říkají mi, že si tu trávím hodně času a někdy nadávají a mají ironické poznámky... Rodiče a hlavně i starší členové rodiny určitě upřednostňují televizi nebo rádio, a proti internetu mají hodně připomínek, hlavně mamka někdy tvrdí, že je to zlo, které v současnosti už přináší víc výhod než nevýhod. (kódy: Nelibost příbuzných k netholismu; Negativum internetu)

tazatel: Je něco, co bys chtěla do budoucna změnit?

dotazovaný: Už jsem psala o tom, co bych už dělat nechtěla. Ještě bych k tomu chtěla přestat znovu se připojovat na již vypnutý net ☺ a posílat po chatu méně blbostí :D (kód:

Víra v pozitivní změnu)

tazatel: Jak internet může ovlivňovat přátelské a rodinné vztahy?

dotazovaný: Přátelské i rodinné může ovlivnit samozřejmě v dobrém i špatném. Je dobré dát o sobě kamarádům vědět, co dělám nebo se s nimi moci v podstatě zadarmo domluvit na schůzce ☺ Ve špatném určitě tím, že je větší šance, že toho druhého nějak urazíme nebo se ho dotkneme a nemůžeme vědět jistě, jak on vlastně zareaguje, protože přímo nevidíme, jak se zachoval nebo spousta lidí není schopná říct kritiku do očí, nebo co se jim na tom druhém nelíbí a přes internet si troufnou, tak toho využívají nebo spíš zneužívají. (kódy: Nedorozumění a nejasnosti během chatování; Podpora jedinců na internetu

v sociální oblasti)

tazatel: A ty?

dotazovaný: Raději do očí, i když u toho mám většinou pocit, že s sebou švihnu rozrušením. Když něco napíšu na Facebook a nevím, co si ten druhý myslí a na otázku neodpoví, nebo po čase zjistím, že to pochopil úplně jinak, tak to je pro mě horší ... (kód:

Řešení konfliktů osobně) ☺ Říkala jsem si, že je přes internet třeba snazší nějakého člověka oslovit, navázat kontakt, a asi je to pravda, ale myslím, že u mě je to spíš o tom, jestli je pro mě důležitý to, proč ho chci oslovit... pak je mi to jedno. Ale vím, že spousta lidí okolo mě to tak má, že raději někomu napíše, než by ho oslovili tváří v tvář ... (kód: Podpora

jedinců na internetu v sociální oblasti)

tazatel: Napadá Tě ještě něco k tomuto tématu?

dotazovaný: Asi ne, docela mě to vyčerpalo a myslím si, že jsem řekla pro mě vše podstatné ;)

tazatel: Děkuji za rozhovor!

Pátý rozhovor - transkripce /Marek, 19 let/

tazatel: Pro svoji práci od Tebe potřebuji, abys mluvil o podstatných věcech ve svém životě, které souvisejí s používáním internetu. V první řadě se zeptám, jestli si ještě pamatuješ na dobu, kdy jsi internet ještě neměl a nepoužíval?

dotazovaný: Ano, pamatuju si na tu dobu.

tazatel: No, a jak jsi v té době trávil volný čas?

dotazovaný: Venku s kámošema, koukal se na bednu a věnoval se koníčkům.. (kód: Dřívější aktivnější trávení volného času)

tazatel: Jaké jsi měl koníčky, nějakou pravidelnou aktivitu?

dotazovaný: Šachy, florbal. Nic moc jiného :D

tazatel: A pak, když jsi začal používat internet, se to nějak změnilo?

dotazovaný: No, už jsem netrávil tolik času venku a s klukama jsme pařili on-line. (kódy: Omezení ostatních volnočasových aktivit; Hraní on-line her)

tazatel: Šachy, florbal jsi hrál stále, nebo jsi tou dobou přestal?

dotazovaný: Šachy skončili a florbal ještě nějakou dobu pokračoval.. (kód: Omezení ostatních volnočasových aktivit)

tazatel: To bylo v době, kdy jsi chodil na základní školu?

dotazovaný: Ano, na základce.

tazatel: Jak na to reagovali třeba rodiče, když jsi začal hrát ty on-line hry a přestal hrát šachy, později i florbal?

dotazovaný: No, tak jim to bylo v podstatě jedno, neměli na mě čas a tak jsem si dělal, co jsem chtěl.. (kód: Nezájem rodičů)

tazatel: Aha. V době na základní škole jsi tedy hrál ty on-line hry ... a jak jinak jsi ještě používal internet?

dotazovaný: Byl jsem na Facebooku, koukal na filmy, ale hlavně to hraní s přáteli!

tazatel: Kolik času jsi v té době denně strávil hraním přes internet?

dotazovaný: No, asi 8 hodin vkuse :D (kód: Hraní on-line her)

tazatel: Upřímnost se cení :D A Facebook sis založil kdy?

dotazovaný: Asi v 7 letech :D (kód: Porušování internetových omezení)

tazatel: :D ...A tam jsi tolik času netrávil?

dotazovaný: Jen, když jsem něco řešil, takže podstatně méně času. (kód: Omezení ostatních volnočasových aktivit)

tazatel: Hlavně sis teda navykl na to hraní na základce? Myslíš si, že se postupem času ten tvůj čas strávený tímhle způsobem navyšoval?

dotazovaný: No, nějak tak konstantně, přišel jsem domů, zapnul PC a vypínal ho, až když jsem šel spát. (kód: Omezení ostatních volnočasových aktivit)

tazatel: Všechn tvůj volný čas se omezoval jen na internet?

dotazovaný: Prakticky ano.

tazatel: Ještě jsem se chtěla zeptat, jestli jsi ty on-line spoluhráče potkával v reálu nebo to byli neznámí lidé?

dotazovaný: Tak i tak, někoho jsem znal, někoho ne. (kód: Hraní on-line her)

tazatel: Byl to i někdo z toho florbalu?

dotazovaný: Spíš ne... Jeden kluk, ale to je asi tak všechno.

tazatel: Proč jsi pak přestal hrát?

dotazovaný: Přestalo mě to bavit, tak jsem přestal hrát. (kód: Ukončení pravidelné organizované aktivity)

tazatel: Jak jsi zvládal školu?

dotazovaný: Pravdou je, že jsem se nikdy neučil a vždycky jsem dostával nejhůř za 3, takže vlastně dobře ☺. (kód: Žádný špatný vliv na školu)

tazatel: ☺ ...Nikdo Tě neupozorňoval, že tam trávíš hodně času?

dotazovaný: Ale jo, všichni okolo, ale já je nějak tak ignoroval.. (kód: Nelibost příbuzných k netholismu)

tazatel: Co pak, když jsi začal chodit na střední školu? Změnilo se v tomhle směru něco?

dotazovaný: Když jsem začal chodit na střední tak ne, ale vlastně jediná změna přišla jen ve chvíli, kdy jsem měl holku. (kód: Přítomnost dalších volnočasových aktivit)

tazatel: Díky ní sis ty sám uvědomil, že tam jsi moc dlouho a je s tím třeba něco dělat?

dotazovaný: :D ne, jen jsem trávil čas s ní.

tazatel: Takže na hraní nezbývalo už tolik času?

dotazovaný: Prostě jsem byl radší s ní.

tazatel: Kdy k tomu došlo?

dotazovaný: První vážnej vztah, asi ve 14 :D (kód: Omezení doby na internetu)

tazatel: Od sedmi do 14 let jsi na netu teda trávil denně 8 hodin :D?

dotazovaný: :D jo, teď když to počítám, asi to bylo hodně... A to nepočítám víkendy, to bylo prakticky 24 hodin hraní vkuse :D (kódy: Hraní on-line her; Omezování spánku kvůli internetu)

tazatel: Byl jsi někdy i na LANce?

dotazovaný: Jo, často to byly většinou ty víkendy.

tazatel: A jak je to v současnosti? Už tam nechodíš vůbec?

dotazovaný: Tak nějak už nemám čas.

tazatel: Ale na internetu jsi pořád dost často? Vyšel Ti test...

dotazovaný: Jo, jako jsem, ale už to není tak jako dřív. (kód: Pocit, že tráví hodně času na internetu)

tazatel: Když pomínu úplně to hraní, ovlivnil to nějak internet v mobilu?

dotazovaný: Jo, mám ho a můžu konstantně komunikovat přes FB.

tazatel: Myslíš, že díky tomu na FB nemusíš být tak často nebo kontrolovat, jestli někdo nepíše ☺? FB Messenger mám na mysli...

dotazovaný: ☺ ano, přesně tak. (kód: Regulace času na internetu díky messengeru)

tazatel: V současnosti chodíš někam ven s kamarády?

dotazovaný: Jo, to chodím.

tazatel: Tím jsi částečně nahradil ten net?

dotazovaný: ☺ ano

tazatel: Co si myslíš, že by se muselo stát, aby Ti v testu vyšlo, že Tvé užívání internetu je v normě ☺?

dotazovaný: Asi bych měl omezit jeho používání ☺

tazatel: Měl jsi někdy nějaký nepříjemný zážitek on-line?

dotazovaný: Ani ne, nevzpomínám si ☺ (kód: Žádné špatné zážitky)

tazatel: V čem si myslíš, že je internet nebezpečný?

dotazovaný: Můžou ho zneužívat třeba úchylové. (kód: Negativum internetu)

tazatel: K čemu je naopak užitečný ☺?

dotazovaný: Tak nějak vše v jednom ... zábava, znalosti, komunikace. (kód: Užitečnost internetu)

tazatel: Pomáhá podle Tebe internet v navazování kontaktů a v uchovávání vztahů?

dotazovaný: ☺ ano, určitě pomáhá.

tazatel: Jak konkrétně?

dotazovaný: No, tak ta stálá možnost komunikace, vizuální možnosti, prostě paráda 😊

Internetu se nebojím. (kód: Podpora jedinců na internetu v sociální oblasti)

tazatel: Myslíš, že se pomocí netu dají řešit i konflikty mezi lidmi?

dotazovaný: Tak to netuším :D

tazatel: Je dobře, že se s internetem učí stále mladší děti?

dotazovaný: O tom jsem více nepřemýšlel, nemám na to názor.

tazatel: Zveřejňuješ hodně statuty na FB nebo dáváš příspěvky na zed', když jsi říkal, že se netu nebojíš?

dotazovaný: :D to ani ne, ale rád udržuju takový to tajemno kolem sebe, nemam potřebu chlubit se s každou píčovinou :D

tazatel: To ani nemusí být chlubení se, někdy jde třeba i o názor. Účastníš se nějakých diskuzí?

dotazovaný: Někdy se účastním různých diskuzí 😊 (kód: Potřeba diskutovat)

tazatel: Chtěl bys k tomu něco důležitého říct, na co jsem se neptala 😊?

dotazovaný: Nic mi nenapadá 😊 Fajn rozhovor, hodně štěstí.